PTV/399

Biblioteca Bucureștilor

7 Iulie 2009

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

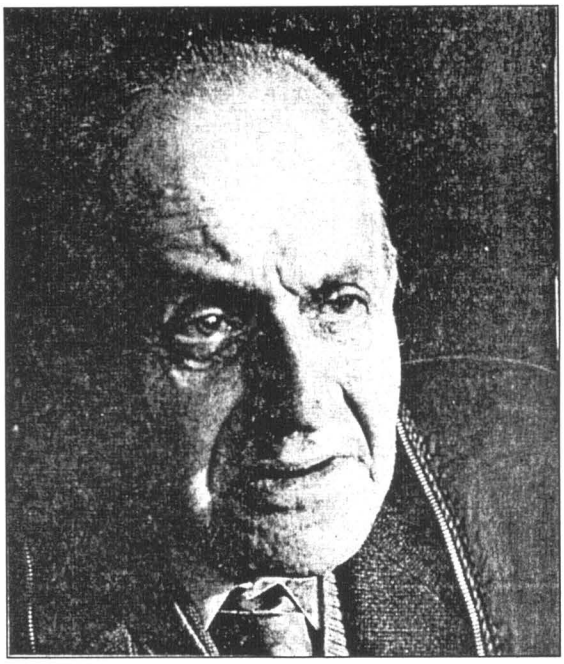

CONSTANTIN NOICA

1909-1987

100 de ani de la naştere

„Filozofia n-are percepția **viitorului**. *(De aceea nu mă mai interesează în anii tîrzii, cînd iubeşti, nu eternitatea, ci viitorul, posteritatea…) Nu merită să reții din ea decît pe cei patru mari, Platon, Aristotel, Kant, Hegel. Restul – în care mă simt cuprins! – sînt milioanele de spermatozoizi, care n-au procreat, dar au bătut cîtăva vreme şi ei la poarta prin care nu le era dat să intre.“*

Jurnal de idei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
MONTAIGNE – Despre cărți 2

Centenar Eugen Ionescu
Regele moare (fragment) 3
B. ELVIN – [Între luciditate şi amăgire] 7

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
Marian NENCESCU – Un proiect urbanistico-edilitar: Sinaia Mică de lângă Bucureşti 9

Ediții – Biblioteca şcolarului 13

Centenar Constantin Noica 14

ISTORIA CĂRȚII
IMMANUEL KANT – *CRITICA RAȚIUNII PURE* 16

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
Eugeniu NISTOR – Golfuri şi melancolii 18

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Rodica COSMACIUC – Centrul pentru activități recreative şi inovare ocupațională 20
Primăria Sector 2 – Corespondență 21
Marian NENCESCU – Emblemele Mediaşului 22

EBLIDA – Rolul grupurilor de experți în dezvoltarea domeniilor de referință 23
Barbara SCHLEIHAGEN – Legislația privind bibliotecile 25
Umunna N. OPARA – Bibliotecile publice din Nigeria în momentul actual: provocări şi soluții 27

Orizonturi
Marian NENCESCU – Festivalul Național „Lucian Blaga", Târgu Mureş, 23-26 iulie 2009 32

Catalog 36

Repere
Marian NENCESCU – Securitatea privată, ca alternativă publică 38

Calendar 39

34144

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Despre cărţi

MONTAIGNE

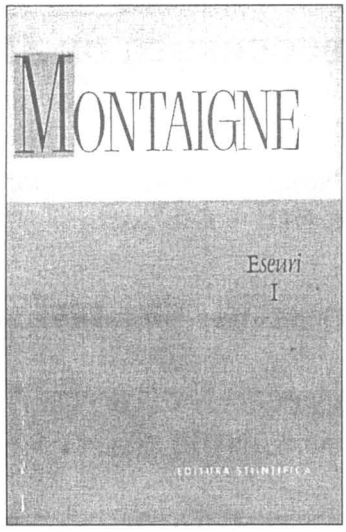

Nu mă îndoiesc că adesea mi se întîmplă să vorbesc de lucruri mult mai bine date la lumină şi mai temeinic de cărturari de seamă. Aci este însă o încercare curată a însuşirilor mele fireşti şi nicidecum a celor căpătate. Cine mă va afla neştiutor nu mă vatămă întru nimic, deoarece cu greu aş putea da socoteală altuia despre părerile mele, cînd nu-mi pot da mie socoteală, nici nu sînt mulţumit de ele. Cine este în căutarea ştiintei să-i dibuie locul; nu-i îndeletnicirea mea. Aci sînt năzăririle mele cu care nu mă străduiesc să aduc lucrurile la cunoştinţă, ci pe mine: îmi vor fi poate cunoscute într-o zi sau fost-au altădată, după cum norocul m-a dus pînă unde s-au lămurit, dar nu-mi amintesc.

Şi dacă sînt om oarecum citit, nu-s om să ţin minte.

Aşadar, nu făgăduiesc vreo încredinţare fără de tăgadă, ci numai să arăt pînă unde ajuns-a în ceasul acesta cunoştinţa ce o am despre un lucru. Să nu se aştepte nimeni ca eu să fi dat de miezul lucrului, ci să vadă felul cum am dat eu un chip.

Să se vadă în cele ce iau cu împrumut dacă am ştiut alege ceea ce dă la iveală spusa mea: căci pun pe alţii să spuie ce nu pot eu spune atît de bine, din slăbiciunea vorbirii sau a simţirii mele. Nu număr împrumuturile făcute de mine, le cîntăresc. Şi dacă ar fi fost să le preţuiesc după număr, m-aş fi încărcat de două ori mai mult. Sînt toate sau aproape toate nume atît de vestite şi vechi, încît îmi pare că spune de ajuns numele, fără să mai spun şi eu. Din adeveriri şi arătări pe care le strămut pe tărîmul meu şi le topesc cu ale mele, cu bună ştiinţă uneori am ascuns întocmitorul, ca să ţin în frîu încumetarea celor pripite judecăţi care se reped pe orice scriere, mai ales pe scrierile noi, ale oamenilor încă în viaţă, întocmite în graiul poporului, ceea ce îngăduie tuturor să vorbească de ele, încît pare că totodată scot la lumină vederea şi plănuirea de rînd a tuturora îndeobşte. Eu vreau ca cititorii să dea un bobîrnac lui Plutarh pe nasul meu şi să se întărîte ocărînd pe Seneca în mine. Trebuie să-mi ascund slăbiciunea la umbra acestor mari nume.

M-ar bucura careva care ar şti să-mi smulgă penele; spun, cine ar face-o cu limpede judecată şi alegînd numai părţile care au putere şi frumuseţe în vorbire. Căci eu, lipsit de aducere aminte, mă împiedic de cîte ori stau să le aleg, cătînd obîrşia lor; ştiu foarte bine să măsor cît pot vedea pe al meu cuprins, unde nu răsar flori prea bogate de nici un fel din cele semănate şi rodul din al meu nu le poate fi asemuit lor.

Pentru atîta am a răspunde – dacă mă încurc eu însumi şi dacă în spusele mele găsesc zădărnicie şi viţiu, pe care nu le simt sau pe care nu sînt în stare să le dibui cînd ajung să le dau ivire. Căci adesea se strecoară greşeli în faţa ochilor noştri, dar vătămarea judecăţii face să nu le dibui, pe cînd un altul le descoperă. Ştiinţa şi adevărul pot găsi lăcaş în noi fără judecată, iar judecata poate sălăşlui şi ea în noi fără ele. Ba chiar a mărturisi neştiinţa este una din cele mai frumoase şi temeinice dovezi de judecată. Eu nu am altă călăuză în rostul împărţirii mele decît norocul. Pe măsură ce visările mele se ivesc, eu le grămădesc; uneori se îmbulzesc mulţime, alteori vin pe rînd înşirate. Vreau ca pasul meu firesc şi obişnuit să fie văzut, aşa scrîntit cum este; mă las dus cum mă aflu: şi aşa aici nu sînt supuneri de neiertat, că nu se ştiu şi vorbim de ele la întîmplare şi cutezător...

Mult aş dori să am o mai desăvîrşită pricepere a lucrurilor, dar nu vreau s-o cumpăr pe cît costă de scump. Am de gînd să-mi fac pe plac uşor şi fără trudă, cît îmi mai rămîne de trăit. Nu vreau să-mi bat capul cu nimic, nici măcar cu ştiinţa, oricît de mare i-ar fi preţul. Nu cer cărţilor decît să petrec cinstit fiindcă îmi plac sau dacă învăţ nu caut decît ştiinţa cunoaşterii de mine însumi şi învăţătura să trăiesc şi să mor bine...

Montaigne, *Eseuri*, I,
studiu introductiv şi note de Dan Bădărău,
traducere de Mariella Seulescu,
traducerea sonetelor lui *La Boétie* de Anca Bursan,
Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Eugen Ionescu

Regele moare
(fragment)

Se ridică cu greu şi se duce să se aşeze pe celălalt tron mic, în dreapta.

JULIETTA: Nu-l mai duc picioarele.

REGELE: Şi braţele abia le mişc. Oare a şi început? Nu. De ce m-am mai născut, dacă nu era pentru veşnicie? Afurisiţi părinţi! Ce gînd năstruşnic, ce glumă grozavă! Am venit pe lume acum cinci minute, acum trei minute m-am însurat.

MARGARETA: Sînt două sute optzeci şi trei de ani de-atunci.

REGELE: Acum două minute şi jumătate m-am suit pe tron.

MARGARETA: Sînt de-atunci două sute şaptezeci şi şapte de ani şi trei luni.

REGELE: Nici n-am avut răgaz să-mi trag sufletul! Nici n-am avut vreme să cunosc viaţa.

MARGARETA *(Doctorului):* Nu şi-a dat nici o osteneală s-o cunoască.

MARIA: N-a fost decît o scurtă plimbare pe-o alee înflorită, o făgăduială care n-a fost ţinută, un zîmbet care a pierit.

MARGARETA *(Doctorului, continuînd):* Avea totuşi pe cei mai mari cărturari ca să-l lămurească. Şi teologi, şi oameni cu experienţă, şi cărţi pe care nu le-a citit niciodată.

REGELE: N-am avut timp.

MARGARETA *(Regelui):* Ziceai că ai avut tot timpul.

REGELE: N-am avut timp, n-am avut timp, n-am avut timp.

JULIETTA: Amînă întruna.

MARGARETA *(Doctorului):* Mereu acelaşi lucru.

DOCTORUL: Merge ceva mai bine. Geme, plînge, dar începe totuşi să judece. Se vaită, îşi dă curs gîndurilor, se răzvrăteşte, înseamnă că e pe cale să se resemneze.

REGELE: N-am să mă resemnez niciodată.

DOCTORUL: Cînd spune că nu vrea, e semn că se va resemna. Îşi pune problema resemnării. Îşi pune problema.

MARGARETA: În sfîrşit!

DOCTORUL: Maiestate, aţi făcut de o sută optzeci de ori război. În fruntea armatelor voastre, aţi luat parte la două mii de bătălii. Mai întîi, pe-un cal alb cu panaş roşu care sărea în ochi, şi nu v-a fost frică. Mai tîrziu, cînd v-aţi modernizat armata, în picioare pe-un tanc, sau pe aripa avionului de vînătoare, în capul formaţiei.

MARIA: A fost un erou.

DOCTORUL: Aţi trecut de mii de ori pe lîngă moarte.

REGELE: Mă atingea doar în treacăt. Simţeam că nu era pentru mine.

MARIA: Ai fost un erou, auzi? Adu-ţi aminte.

MARGARETA: L-ai pus pe doctorul şi gîdele aci de faţă să ucidă...

REGELE: Să execute, nu să ucidă.

DOCTORUL *(Margaretei):* Am executat, maiestate, n-am ucis. Mă supuneam ordinelor. Eram un simplu instrument, mai degrabă un executant decît un executor, şi le pricinuiam o moarte fără suferinţă, prin eutanasie. Îmi pare rău, de altfel. Îmi cer iertare.

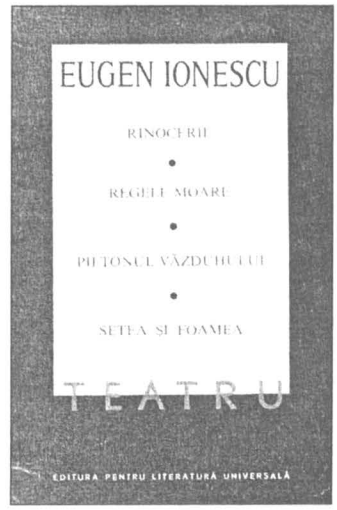

MARGARETA *(Regelui):* Îţi spun: ai poruncit să fie căsăpiţi părinţii mei, fraţii tăi rivali, verii şi verişorii pînă la a şaptea spiţă, cu familiile lor, cu prietenii, cu cirezi cu tot. Ai pus să le dea foc moşiilor.

DOCTORUL: Maiestatea-sa spunea că, oricum, tot trebuiau să moară într-o zi.

REGELE: Era o raţiune de stat.

MARGARETA: Şi tu mori tot printr-o raţiune de stat.

REGELE: Dar statul sînt eu.

JULIETTA: Nenorocitul de el! În ce hal e!

MARIA: El era legea, mai presus de legi.

REGELE: Acum nu mai sînt legea.

DOCTORUL: Recunoaşte. Din ce în ce mai bine.

MARGARETA: Înlesneşte lucrurile.

REGELE *(gemînd):* Nu mai sînt mai presus de legi, nu mai sînt mai presus de legi.

GUARDUL *(anunţă):* Regele nu mai e mai presus de legi.

JULIETTA: Nu mai e mai presus de legi, bietul bătrîn. E la fel cu noi. Parc-ar fi bunicul meu.

MARIA: Mititelul de el, bietul copil!

REGELE: Copil! Copil! Dacă-i aşa, o iau de la capăt! Vreau s-o iau de la capăt. *(Mariei.)* Vreau să fiu un bebeluş, şi tu să-mi fii mamă. Atunci n-o să mai vină să mă caute. Nu ştiu să citesc, nu ştiu să scriu, nu ştiu să socotesc. Să mă trimită la şcoală cu cei de seama mea. Cît fac doi şi cu doi?

JULIETTA: Doi şi cu doi fac patru.

MARGARETA *(Regelui):* Ştii şi tu.

REGELE: Ea mi-a suflat... Păcat că nu se poate trişa. Vai, vai, atîţia oameni se nasc în clipa asta, naşteri nenumărate în lumea întreagă.

MARGARETA: Nu în ţara noastră.

DOCTORUL: Natalitatea e redusă la zero.

JULIETTA: Nu mai creşte o salată, un fir de iarbă.

MARGARETA *(Regelui):* Totul e sterp din pricina ta.

MARIA: Nu vreau să-i puneţi totul în seamă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JULIETTA: Poate că totul va înflori din nou.

MARGARETA: Cînd el se va învoi. Dar fără el.

REGELE: Fără mine, fără mine. Vor face haz, se vor ghiftui, vor juca pe mormîntul meu. Ca şi cum n-aş fi fost niciodată. Ah, lumea să-şi amintească de mine. Să plîngă, să-şi smulgă părul din cap. Să mi se păstreze amintirea în toate manualele de istorie. Să înveţe cu toţii viaţa mea pe dinafară. S-o retrăiască. Şcolarii şi savanţii să n-aibă alt subiect de studiu decît pe mine, regatul meu, faptele mele de vitejie. Toate celelalte cărţi să fie arse, toate statuile să fie distruse, în toate pieţele publice să se înalţe statuia mea. Chipul meu în toate ministerele, în birourile tuturor subprefecţilor, la controlorii fiscali, în spitale. Să se dea numele meu tuturor avioanelor, tuturor vapoarelor, cărucioarelor şi vehiculelor cu aburi. Să fie daţi uitării toţi ceilalţi regi, războinici, poeţi, tenori, filozofi, să domnesc singur în toate conştiinţele. Un singur nume de botez, un singur nume de familie pentru toată lumea. Copiii să înveţe să citească silabisindu-mi numele: B-é-Bé, Bérenger. Să fiu pe icoane, pe milioanele de cruci din toate bisericile. Să se facă slujbe în cinstea mea, să fiu azima sfintei împărtăşanii. Toate ferestrele luminate să aibă culoarea şi forma ochilor mei, fluviile să deseneze pe cîmpie profilul chipului meu! Lumea să mă evoce veşnic, să mă roage fierbinte, să mă implore.

MARIA: Poate ai să te întorci?

REGELE: Poate am să mă întorc. Trupul să-mi fie păstrat neatins, într-un palat, pe un tron, să mi se aducă de mîncare. Muzicanţii să-mi cînte, fecioarele să se prosterne la picioarele mele îngheţate.

Regele s-a ridicat în picioare pentru a rosti această tiradă.

JULIETTA *(Margaretei):* Aiurează, doamnă.

GUARDUL *(anunţă):* Maiestatea-sa Regele aiurează.

MARGARETA: Nu încă. Are încă prea multă judecată. Prea multă şi nu destulă.

DOCTORUL *(Regelui):* Dacă asta vă este voia, o să vă îmbălsămăm trupul, ca să-l păstrăm.

JULIETTA: Atît cît s-o putea.

REGELE: Ce grozăvie! Nu vreau să mă îmbălsămaţi. Nu vreau să aud de acest cadavru. Nu vreau să mă ardeţi! Nu vreau să mă îngropaţi, nu vreau să fiu dat pradă vulturilor sau fiarelor sălbatice. Vreau să fiu ţinut în braţe calde, în braţe fragede, în braţe gingaşe, în braţe puternice.

JULIETTA: Nici el nu ştie bine ce vrea.

MARGARETA: O să hotărîm noi pentru el. *(Mariei.)* Să nu leşini. *(Julietta plînge.)* Şi tu la fel. Totdeauna face aşa.

REGELE: Dacă-şi vor mai aduce aminte de mine, cîtă vreme mă vor pomeni? Să mă pomenească pînă la sfîrşitul veacurilor. Şi după sfîrşitul veacurilor, peste douăzeci de mii de ani, peste două sute cincizeci şi cinci de miliarde de ani... Nimeni şi nimic. Au să uite mai înainte. Nişte egoişti cu toţii, cu toţii. Nu se gîndesc decît la viaţa lor, la pielea lor. Nu la a mea. Dacă tot pămîntul se învecheşte şi se mistuie, va veni şi ziua aceea, dacă tot universul explodează, şi va exploda, fie mîine, fie peste veacuri şi veacuri, e acelaşi lucru. Ceea ce trebuie să se sfîrşească s-a şi sfîrşit.

MARGARETA: Totul este ieri.

JULIETTA: Chiar şi ziua de azi tot ieri este.

DOCTORUL: Totul e trecut.

MARIA: Dragul meu, Regele meu, nu există trecut, nu există viitor. Pune-ţi în minte că nu e decît un prezent pînă la urmă, totul e prezent; fii prezent. Fii prezent.

REGELE: Ce păcat! Nu sînt prezent decît în trecut.

MARIA: Ba nu.

MARGARETA *(Regelui):* Aşa vezi, fii lucid, Bérenger.

MARIA: Da, fii lucid, Regele meu, scumpul meu. Nu te mai zbuciuma. A exista nu e decît o vorbă, a muri, altă vorbă, formule, gînduri pe care ţi le faci. Dacă înţelegi asta, nimic nu te poate atinge. Stăpîneşte-te bine, supraveghează-te, cufundă-te în neştiinţa tuturor celorlalte lucruri. Eşti acum aievea. Să nu mai fii decît o întrebare fără sfîrşit: ce poate să fie, ce oare...? Neputinţa de a răspunde e răspunsul însuşi, e fiinţa ta însăşi care se destramă, care se risipeşte. Cufundă-te în uimirea şi în stupoarea fără margini; astfel poţi fi fără margini, astfel poţi exista la infinit. Fii uimit, fii orbit, totul e straniu, nelămurit. Înlătură zăbrelele temniţei, surpă-i pereţii, dezbară-te de definiţii. Vei răsufla în voie.

DOCTORUL: Se înăbuşă.

MARGARETA: Teama îi închide orizontul.

MARIA: Lasă-te copleşit de bucurie, de lumină, fii orbit, uluit. Uluiala îţi pătrunde în carne şi în oase ca un val, ca un fluviu de lumină sclipitoare. Numai să vrei.

JULIETTA: Ar vrea el.

MARIA *(împreunîndu-şi mîinile; glas de rugăciune):* Te rog din suflet, adu-ţi aminte de dimineaţa aceea de iunie cînd ne aflam împreună pe malul mării; bucuria te transfigura, lumina ei îţi pătrundea toată fiinţa. Ai simţit-o, spuneai că se află acolo, nestinsă, fecundă, nesecată. Dacă ai spus-o, o spui şi acum. Răsăritul acela strălucitor era în tine. Dacă era atunci, e şi acum. Găseşte-l. Caută-l în tine însuţi.

REGELE: Nu înţeleg.

MARIA: Nu te mai înţelegi.

MARGARETA: Nu s-a înţeles niciodată.

MARIA: Vino-ţi în fire.

REGELE: Cum să fie? Nu pot, sau nu vor să-mi ajute. Nici eu nu mă pot ajuta. O, soare, ajută-mă, soare, alungă umbra, împiedică noaptea! Soare, soare, luminează toate mormintele, pătrunde în toate ungherele întunecate, în toate tainiţele şi cotloanele, pătrunde-mă! Picioarele încep să mi se răcească, vino să mă încălzeşti, strecoară-te în trupul meu, sub piele, în ochi. Aprinde iarăşi lumina lor care se stinge, să văd, să văd, să văd. Soare, soare, o să-ţi pară rău după mine? Soare drag, micuţul meu soare, apără-mă! Pîrjoleşte şi ucide lumea întreagă, dacă e nevoie de-o mică jertfă. Să moară cu toţii, numai eu să trăiesc veşnic, fie şi singur în pustietatea fără margini. Am să mă împac cu singurătatea. Am să păstrez amintirea celorlalţi, am să-i regret din toată inima. Pot trăi în imensitatea străvezie a vidului. Mai bine să regreţi decît să fii regretat. De altfel, nu te regretă nimeni. O, tu, lumină a zilei, ajutor!

DOCTORUL *(Mariei):* Nu de lumina asta i-ai vorbit. Nu cu deşertul ăsta al veşniciei l-ai îmbiat. Nu te-a înţeles, biata lui minte nu mai e în stare.

MARGARETA: Intervenţie zadarnică. Nu asta e calea cea bună.

REGELE: Să mai trăiesc secole întregi, chiar dacă m-ar durea măselele. Vai, ceea ce trebuia să se sfîrşească s-a şi sfîrşit.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DOCTORUL: Atunci ce mai aştepţi, sire?

MARGARETA: Numai tirada asta a lui nu se mai isprăveşte! *(Arătînd spre regina Maria şi Julietta.)* Şi astea două femei care bocesc. Îl cufundă şi mai rău, îl prind, îl înlănţuie, îl ţin pe loc.

REGELE: Nu, nu plîng destul cei din jurul meu, nu mă compătimesc destul. Nu par destul de îngrijoraţi. *(Margaretei.)* Nu le împiedicaţi să plîngă, să urle, să le fie milă de Rege, de tînărul Rege, de micuţul şi bietul Rege, de bătrînul Rege. Mie mi se rupe inima cînd mă gîndesc că au să-mi ducă dorul, că n-au să mă mai vadă, că au să fie părăsite, că au să fie singure. Tot eu trebuie să mă gîndesc la ceilalţi, la toţi. Pătrundeţi în mine, voi ceilalţi, fiţi în locul meu, intraţi în pielea mea. Mor, auziţi? Vreau să spun că mor şi nu izbutesc s-o spun, nu fac decît literatură.

MARGARETA: Şi încă ce fel de literatură!

DOCTORUL: Cuvintele lui nu merită să fie consemnate. Nimic nou în ele.

REGELE: Toţi îmi sînt străini. Credeam că sînt ai mei. Mi-e frică, mă scufund, mă înnămolesc, nu mai ştiu nimic, n-am fost niciodată. Mor!

MARGARETA: Asta e chiar literatură.

DOCTORUL: O facem pînă în ultima clipă. Cît trăieşti, totul e prilej de literatură.

MARIA: Dacă asta l-ar putea uşura.

GUARDUL *(anunţă):* Literatura îl uşurează puţin pe Rege.

REGELE: Nu, nu. Ştiu, nimic nu mă uşurează. Mă umple, mă goleşte. O, la, la, la, la, la, la, la! *(Se tînguie. Apoi, fără să declame, ca şi cum ar geme încetişor.)* Voi toţi, cei fără de număr, care-aţi murit înaintea mea, ajutaţi-mă. Spuneţi-mi cum aţi făcut ca să muriţi, ca să vă supuneţi. Învăţaţi-mă. Pilda voastră să-mi fie o mîngîiere, să mă reazim de voi ca de nişte cîrje, ca de nişte braţe frăţeşti. Ajutaţi-mă să trec pragul pe care l-aţi trecut. Întoarceţi-vă o clipă de partea aceasta să-mi fiţi într-ajutor. Ajutaţi-mă, voi, care v-aţi temut şi care n-aţi vrut. Cum s-a întîmplat? Cine v-a sprijinit? Cine v-a tras, cine v-a împins? V-a fost frică pînă la urmă? Şi voi, cei care aţi fost puternici şi curajoşi, care v-aţi învoit să muriţi senini, cu nepăsare, învăţaţi-mă cum să fiu nepăsător, învăţaţi-mă cum să fiu senin, învăţaţi-mă cum să fiu resemnat.

Replicile care urmează trebuie rostite şi jucate cu un ritual solemn, aproape cîntat, cu felurite gesturi ale actorilor, îngenuncheri, braţe întinse etc.

JULIETTA: Voi, statuilor, voi, cei luminoşi, sau cei întunecaţi, voi, cei străvechi, voi, umbre, voi, amintiri...

MARIA: Învăţaţi-l să fie senin.

GUARDUL: Învăţaţi-l să fie nepăsător.

DOCTORUL: Învăţaţi-l să se resemneze.

MARGARETA: Făceţi-l să înţeleagă şi să se liniştească.

REGELE: Voi, sinucigaşi, învăţaţi-mă cum să fac ca să-mi fie silă de viaţă. Învăţaţi-mă să obosesc. Ce leac trebuie să iau pentru asta?

DOCTORUL: Pot să vă prescriu nişte hapuri euforice, nişte calmante.

MARGARETA: Le-ar vărsa.

JULIETTA: Voi, amintiri...

GUARDUL: Voi, imagini vechi...

JULIETTA: ... Ce nu mai trăiţi decît în amintire...

GUARDUL: Amintirile amintirilor din amintiri...

MARGARETA: Ceea ce ar trebui să înveţe, ar fi să se supună cîte puţin, apoi să se lase cu totul în voia soartei.

GUARDUL: ... Vă chemăm în ajutor.

MARIA: Voi, neguri, tu, rouă...

JULIETTA: Voi, fumuri, voi, nouri...

MARIA: Voi, sfintelor, voi, înţelepţilor, voi, nebunelor, ajutaţi-l, dacă eu nu-l pot ajuta.

JULIETTA: Ajutaţi-l.

REGELE: Voi, care-aţi murit cu bucurie, care-aţi privit moartea în faţă, care-aţi asistat la propriul vostru sfîrşit.. .

JULIETTA: Ajutaţi-l pe Rege.

MARIA: Ajutaţi-l voi toţi, vă implor, ajutaţi-l.

REGELE: Voi, morţi fericiţi, ce chip aţi văzut lîngă al vostru? Ce zîmbet v-a liniştit şi v-a făcut să zîmbiţi? Care e lumina din urmă care a strălucit asupra voastră?

JULIETTA: Voi, miliarde de morţi, ajutaţi-l.

GUARDUL: O, Nimicnicie, ajută-l pe Rege.

REGELE: Miliarde de morţi. Îmi înmulţesc temerile. Le urmăresc agonia. Moartea mea e fără număr. Atîtea lumi se sting în mine.

MARGARETA: Viaţa e un exil.

REGELE: Ştiu, ştiu.

DOCTORUL: De fapt, maiestate, vă întoarceţi în patrie.

MARIA : Vei merge acolo unde erai înainte de-a te naşte. Nu-ţi fie teamă. Trebuie să cunoşti locul acela, în chip nelămurit, bineînţeles.

REGELE: Îmi place exilul. M-am expatriat. Nu vreau să mă mai întorc acolo. Ce lume era aceea?

MARGARETA: Adu-ţi aminte, fă un efort.

REGELE: Nu văd nimic, nu văd nimic.

MARGARETA: Adu-ţi aminte, hai, gîndeşte, hai, cugetă. Gîndeşte, gîndeşte, n-ai gîndit niciodată.

DOCTORUL: Nu s-a gîndit niciodată la asta.

MARIA: Lume de apoi, lume pierdută, lume uitată, lume scufundată, înalţă-te la suprafaţă.

JULIETTA: Altă cîmpie, alt munte, altă vale...

MARIA: Amintiţi-i numele vostru.

REGELE: Nici o amintire din patria asta.

JULIETTA: Nu-şi mai aminteşte de patria lui.

DOCTORUL: E prea slăbit, nu e în stare.

REGELE: Nici o nostalgie, oricît de sfielnică, oricît de fugară.

MARGARETA: Lasă-te în voia amintirilor, cufundă-te în golul amintirilor, dincolo de amintire. *(Doctorului.)* Nu duce decît dorul acestei lumi.

MARIA: Amintire de dincolo de amintire, arată-i-te, ajută-l.

DOCTORUL: E greu de tot, vedeţi, pînă-l faci să se scufunde.

MARGARETA: Va trebui, totuşi.

GUARDUL: Maiestatea-sa n-a fost niciodată batiscaf.

JULIETTA: Păcat. N-are antrenament.

MARGARETA : Va trebui să înveţe meseria.

REGELE: Cînd e în primejdie de moarte, furnica cea mai neînsemnată se zbate, e părăsită, despărţită brusc de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

semenele ei. Şi-n ea se stinge o lume. Nu e firesc să mori, dacă nu vrei. Vreau să exist.

JULIETTA: Mereu vrea să existe, atîta ştie.

MARIA: A existat întotdeauna.

MARGARETA: Trebuie să nu se mai uite în jurul lui, să nu se mai agaţe de chipuri, trebuie să se reîntoarcă în el şi să se zăvorească acolo. *(Regelui.)* Nu mai vorbi, taci, închide-te în tine. Nu te mai uita la nimic, o să-ţi facă bine.

REGELE: Nu vreau binele ăsta.

DOCTORUL *(Margaretei):* Pentru moment, încă n-a ajuns acolo. Nu poate acum. Maiestatea-voastră trebuie să-l îndemne, bineînţeles, dar nu aşa de tare.

MARGARETA: N-o să fie uşor, dar avem răbdare.

DOCTORUL: Sîntem siguri de rezultat.

REGELE: Doctore, doctore, a început agonia?... Nu, te înşeli... încă nu... încă nu. *(Un fel de suspin de uşurare.)* N-a început încă. Exist, sînt aici. Văd, iată pereţii, iată mobilele, iată aerul, văd privirile, glasurile ajung pînă la mine, trăiesc, îmi dau seama, văd, aud, văd, aud. Fanfarele!

Sunet de goarne, foarte slab. Face cîţiva paşi.

GUARDUL: Regele umblă, trăiască Regele!

Regele cade.

Eugen Ionescu, *Teatru*, Vol. II,
traduceri de I. Igiroşianu, Florica Şelmaru,
Mariana Şora, Ion Vinea,
Editura pentru Literatură Universală,
Bucureşti, 1968

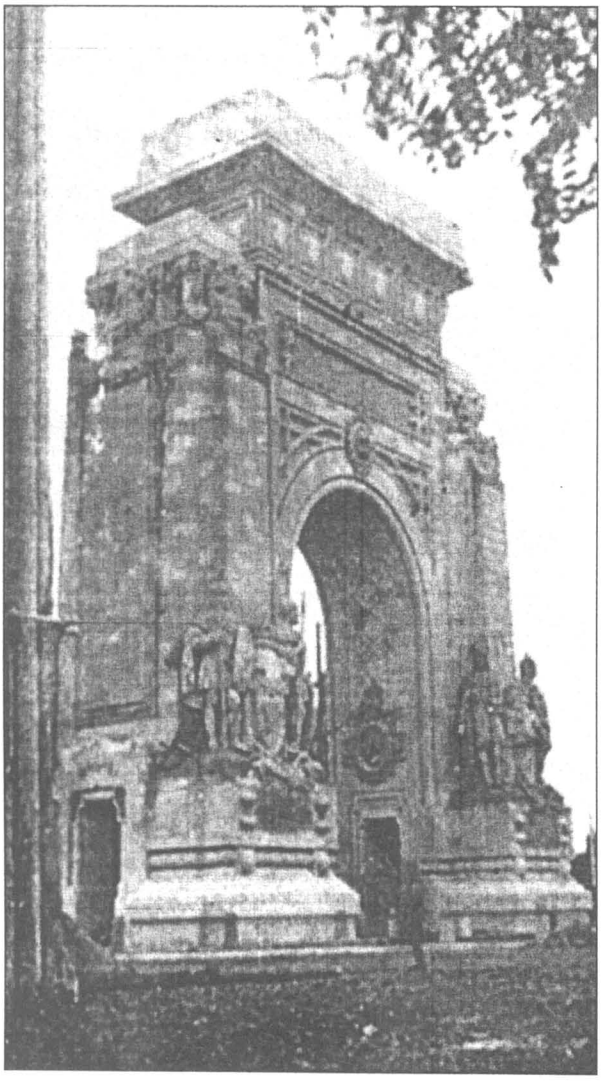

Vechiul Arc de Triumf (1922)

BUCUREŞTI
550 de ani
de atestare documentară

Ilustraţii aniversare în paginile
6, 31, 35, 38

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

[Între luciditate şi amăgire]

B. ELVIN

Căutarea dureroasă a unui răspuns se află şi la baza tragediei *Regele moare,* de departe capodopera lui Eugen Ionescu, şi unde omul apare în acelaşi timp culpabil şi inocent. Eroul piesei, Bérenger, are, ca şi cele două personaje din *Scaunele*, vîrsta umanităţii. E un om bun? E un om rău? E şi bun, e şi rău. A inventat roata, a povestit războiul Troiei, a creat *Hamlet*, a realizat racheta cosmică. Dar şi-a persecutat nemilos adversarii, s-a comportat bestial, i-a chinuit pe cei din preajma lui. A iubit oare pe cineva? Nu. Ceea ce a iubit a fost puterea, a fost dragostea, a fost persoana sa augustă. Sufletul lui n-a fost decît conştiinţa unui corp fericit. Nu e deloc pur, nu e deloc nevinovat, şi totuşi, cine l-ar putea acuza? Culpele lui sînt ale tuturor. Şi apoi, fiinţa aceasta nu e un amănunt al lumii între atîtea altele. Cine-ar putea omite geniul şi energia cu care şi-a marcat ascensiunea? Dar cine ar putea să-i uite crimele? Oricum, disputa e inutilă în faţa acestei evidenţe, a acestui scandal care e moartea omului. Bérenger va pieri. Dar de ce este Bérenger un rege în această piesă? Ne-o aminteşte Pascal: fiindcă orice om care piere este un rege care scapă din mîini sceptrul unei puteri efemere. De la prima pînă la ultima ei replică, *Regele moare* dezbate problema morţii, această evidenţă cu care spiritul se împacă în principiu, dar în fapt se războieşte aprig, disperat. Pentru Eugen Ionescu moartea reprezintă cea mai clară şi cea mai obscură dintre realităţi. Clară, fiindcă oricine gîndeşte are siguranţa sfîrşitului său, ştie că viaţa are un termen, o scadenţă precisă, iar, între atîtea îndoieli care-l asaltează, ea constituie o certitudine ineluctabilă; a trăi înseamnă înainte de orice a şti că vei muri, că într-o zi, după un lent declin sau printr-o explozie, nu vei mai exista. Obscură, fiindcă moartea este nonsensul, nonfiinţa, negativul pur şi ca atare ceea ce făptura vie nu poate în nici un chip realiza, rămînînd supremul ei mister; teoretic, orice om ştie că se va întîlni cu moartea, dar cînd are loc confruntarea, tot ceea ce-l defineşte, fie ca esenţă gînditoare, fie ca vitalitate, refuză propria sa anihilare; şi apoi, în clipa finală conştiinţa se află la zenitul ei, astfel că moartea îşi păstrează intactă enigma.

Ultimele ore ale lui Bérenger dovedesc încă o dată banalitatea dureroasă a acestor adevăruri străvechi. Căci eroul care s-a încrucişat, de atîtea ori, cu moartea altora, a considerat normal decesul celorlalţi, a asistat la numeroase ceremonii funebre, are în faţa finalului său sentimentul unei injustiţii singulare, a unei tragedii a cărei victimă e cel dintîi şi cel din urmă. Dintr-o dată moartea nu mai e un fenomen firesc şi pe care legile biologice, inteligenţa, starea civilă, statistica o înscriu dintotdeauna în ordinea curentă, ci o întîmplare pe cît de imprevizibilă pe atît de inacceptabilă. Realitatea pînă atunci limpede a morţii devine opacitate, întrucît pentru Bérenger în conceptul de moarte intră numai moartea celuilalt. E în fond ceea ce spune un personaj al lui Malraux: „Nu există moarte, exist doar eu care voi muri."

Cînd cortina se ridică, agonia eroului a început, iar neliniştea are un chip şi un nume. După simptomele alarmante înţelegem că sfîrşitul e aproape, că sfîrşitul e inevitabil. Mersul astrelor pe cer s-a dereglat, anotimpurile se succed în dezordine, regatul se restrînge şi se închircşte văzînd cu ochii. Moartea este nouă – în această seară – ne spune scriitorul şi nimic nu e mai vechi decît spaima în faţa ei. Ezitînd între luciditate şi amăgire, Bérenger face bilanţul vieţii sale şi constată că se află singur faţă în faţă cu spaima. Între ceasul sumbru al morţii şi trecutul, dintr-o dată foarte îndepărtat, s-au interpus regate, nostalgii, remuşcări, speranţe şi, mai ales, neliniştі, terori. În universul lui Bérenger e noapte, iar cerul care se bolteşte deasupra lui e al fatalităţii. Toate reperele îi scapă. Unde e sensul lumii? El e aici, între degetele acestui om disperat, care se agaţă de-o imposibilă iluzie şi se agită spasmodic? Da, e aici, ne spune scriitorul. Şi omul trebuie repus în prezenţa dramei sale fundamentale, smuls din starea de indiferenţă, de distracţie, de divertisment, care-i îngăduie să uite ceea ce nu se poate uita, absurdul condiţiei sale.

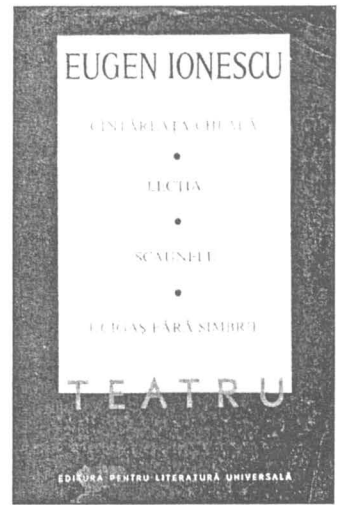

Regele moare e un coşmar. E coşmarul lui Eugen Ionescu. Dar e şi o depăşire a morţii, o purificare, e o ascezăal cărei rezultat se concretizează într-un poem închinat miracolului existenţei, un poem de-a lungul căruia faptele simple de viaţă, căldura soarelui, planetele suind din pămînt, trecerea zilelor, dobîndesc nu ştiu ce frumuseţe directă, palpabilă şi tulburătoare.

Căci pentru Eugen Ionescu viaţa este axioma, punctul lui Arhimede, şi nu există valoare superioară ei, iar conştiinţa anxioasă a destinului nu se transformă nici un moment în voluptate mohorîtă a neantului. Toată opera sa constituie o mărturie că scriitorul consideră viaţa un privilegiu şi o referinţă absolută. Aş putea cita zeci de replici şi aluzii în care autorul sugerează sau ne spune, pe toate tonurile, că nimic nu egalează bucuria de a fi, acest dar, această sărbătoare, nu numai în *Regele moare*, dar şi în *Pietonul văzduhului* sau *Setea şi foamea*. Iar frecvenţa acestui laitmotiv în dramaturgia sa depăşeşte orice aritmetică stilistică, fiindcă Eugen Ionescu invocă bucuria de a trăi în descripţia tuturor formelor de moarte prin asfixia cuvintelor, a obiectelor...

El are o dragoste unică şi definitivă pentru viaţă. Însăşi prezenţa omului în lume ar trebui să fie un fapt de lumină şi de exaltare care să-i umple zilele de un simţămînt al plenitudinii şi al exuberanţei. În afara vieţii nu există salvare, nu există nimic, iar dincolo de cercul de lumină pe care-l înscrie fiinţa noastră e vidul. *„Hélas! Après, il n'y a plus rien."* Lumea în care sîntem, spune cu un surîs trist autorul, e cea mai bună din-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tre lumi, din simplul motiv că alta nu există. „Mă agăț de această existență, notează el, căci nu-mi pot imagina un fel de a fi în afara existenței." Cum putem uita acest adevăr primordial, cum ne putem înşela pe noi înşine, cum putem trece pe lîngă ceea ce e uluitor în faptul pur şi simplu de a trăi? Ceea ce-i inacceptabil, ne spune însă Eugen Ionescu, e că această întrupare a plenitudinii, această categorie axiologică care este viața i-a fost dată omului pentru a-i fi luată, că exact atunci cînd necesitatea obiectivă de a exista a devenit interioară, trebuie să pierim.

Iar tragedia e că moartea nu-i un accident venit din afară, ci că omul e făcut pentru moarte, că în celula lui originară se află această fatalitate, instalată din prima clipă şi acționînd din prima clipă. Şi ea este aceea care transformă un miracol într-o catastrofă, bucuria de a fi în durerea de a pieri.

Ce înțeles poate fi în toate acestea? se întreabă mereu scriitorul. Cum e cu putință ca, o dată cu sfîrşitul lui Bérenger, lumea să continue a exista? Cum e cu putință ca viața să fie numai un mod de a ne insera în neesențial, un carnaval amăgitor pe fondul eternității, şi de ce?

„Să ne imaginăm un mare număr de oameni în lanțuri, şi toți condamnați la moarte, iar în fiecare zi alții strînşi de gît în fața celorlalți; cei ce rămîn îşi văd propria lor condiție în cea a semenilor. Este imaginea condiției oamenilor", scria mai de mult Pascal, iar mai tîrziu, un romancier obsedat de moarte punea în fruntea uneia din cele mai bune cărți ale sale, *Condiția umană*, aceste cuvinte. Dar Malraux, vorbind despre moarte ca despre o fatalitate care cade peste noi „ca un regulament pentru prizonieri", se împotrivea, aflînd o soluție aptă să dea omului un sens în nonsensul destinului său. Eugen Ionescu nu-l găseşte şi de aceea îşi clamează disperarea în fața absurdului. Dar poate că o comparație a *Regelui moare* cu una din celebrele scrieri ale literaturii lumii despre moarte ar fi utilă pentru înțelegerea punctului de vedere al dramaturgului.

Aleg *Trei morți* de Lev Tolstoi, o povestire alcătuită din trei schițe distincte. În cea dintîi urmărim sfîrşitul unei aristocrate bolnave de tuberculoză şi pe care nici devotamentul, nici afecțiunea celor din jur nu izbutesc s-o consoleze. O vreme nutreşte încă iluzia că va reuşi să evite finalul, dar curînd înțelege că verdictul e implacabil. Şi totuşi nu acceptă ideea morții, se zbate să trăiască, se agață de speranțe absurde, imploră în numele tinereții şi se revoltă în numele dreptății. E în ea o răzvrătire de viață necheltuită, de invidie, convingerea că eternitatea i-a rămas datoare. Va pieri agățîndu-se de fiecare minut, neresemnată, ratînd ultima şansă de pace. Eroul celui de al doilea episod e un surugiu. El se stinge meschin, în timp ce oamenii din preajma lui nu se sfiesc să-i comenteze moartea apropiată, să cîntărească avantajele ei, brutalizîndu-l cu o luciditate crudă şi amintindu-i mereu ceea ce ar voi să uite. Iar personajul tace, se supune şi cere cu umilință iertare: se socoate vinovat. În cea de a treia schiță asistăm la moartea unui copac doborît de loviturile securii. Arborele primeşte sfîrşitul fără să-l tulbure, nici cu atrocitatea neliniştii, nici cu conştiința vinovăției şi acceptîndu-l cu simplitatea vieții vegetale. Natura s-a arătat generoasă cu el, căci l-a dispensat de sentimentul morții şi l-a cruțat de spaimele ei.

Care este cel mai simplu, cel mai demn fel de a muri? se întreabă Tolstoi în celebra sa povestire, încercînd – şi pînă la un punct reuşind – să-şi domine, în orice caz să-şi ascundă neliniştea, refuzînd să facă din imaginea sfîrşitului o obsesie devorantă. Pentru Eugen Ionescu moartea, această umilitoare pedeapsă, această anihilantă osîndă, face însă de neadmis condiția umană şi nu există lumină care să străpungă tenebrele ei, nu există bucurie care să-i diminueze ferocitatea. Iată şi de ce elementul fantastic se îmbină în piesa sa cu realismul celei mai pregnante descrieri, ca la o răscruce unde bat vînturile tuturor contradicțiilor şi unde dispar orice puncte de orientare.

Toate cele trei agonii le întîlnim în *Regele moare*, numai că aici ele se împletesc într-un singur destin, care le trăieşte simultan de-a lungul unei unice ceremonii, avînd, în acelaşi timp, accentele solemnului şi ale derizoriului, ale vegherii şi ale obtuzității, ale revoltei şi ale implorației, ale meschinăriei şi ale grandorii, în timp ce natura îşi tulbură echilibrul rămînînd totodată indiferentă. Tolstoi obținea în povestirea sa efecte copleşitoare din alăturarea acestor trei fragmente deosebite; la Ionescu ele coexistă prin procedeul său obişnuit, şi anume juxtapunerea unor elemente contradictorii. De-a lungul acestei tragedii, împletind recitativul liric şi instantaneul comic, se conturează, aşadar, o imagine de ansamblu a unui personaj unic, dar avînd fețele diverse ale umanității.

Tolstoi ne înfățişează o imagine a condiției noastre spunîndu-ne că moartea ne smulge din situația particulară pe care-o avem în lume pentru a ne dovedi că aparținem aceluiaşi univers şi relevîndu-ne în acelaşi timp experiența fundamentală a solitudinii. În apropierea clipei supreme noi înțelegem că ne-am încrezut prea mult în aparențe, că am viețuit printre ficțiuni şi avem revelația unui destin despre care ştiam totul fără a şti nimic, într-atît am fost orbiți de simulacrele existenței, ne-am obişnuit cu minciunile şi iluziile ei, dar trebuie să ştim să înfruntăm această realitate misterioasă, apărută dintr-o dată, fără a ne căuta o vină pe care nu o avem şi fără a cere imposibilul, numai fiindcă îl trăim. Fireşte, moartea e însuşi ilogicul, dovada că ceva nu-i în regulă în destinul nostru, dar revolta nu schimbă nimic în acest destin. La ce bun să împingem, cu insurecția noastră, şi mai departe absurdul? (De altminteri, în jurnalul lui Tolstoi, în dreptul zilei de 13 mai 1910, găsesc următoarea notație: „Moartea este, în mod curent, considerată ca un rău. Pentru mine, ştiu că nu este un rău.") Eugen Ionescu nu cunoaşte însă nici un argument care să facă suportabilă moartea şi se îndîrjeşte să arate nevinovăția omului, în orice caz lipsa de măsură a destinului său. (Citind *Fedon*, el face următoarea observație în jurnalul său: „Descripția morții lui Socrate e atît de convingătoare, cu mult mai convingătoare decît argumentația lui Socrate pentru nemurire. De altfel, argumentele dispar într-o clipă, le uiți de îndată, dar imaginea lui Socrate, mort, rămîne gravată în memorie", pag. 40.) Sigur, bătălia este ridicolă şi zadarnică, dar cît e de patetică! Nu, omul trebuie să se încăpățîneze, să caute un sens, după exemplul lui Bérenger din *Ucigaş fără simbrie*; el n-are voie să abdice ca un arbore...

Eugen Ionescu, *Teatru*, Vol. I,
traduceri de Marcel Aderca, Dinu Bondi,
Radu Popescu, Elena Vianu,
studiu introductiv de B. Elvin,
Editura pentru Literatură Universală, București, 1968

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Un proiect urbanistico-edilitar: Sinaia Mică de lângă Bucureşti

Marian NENCESCU

Bucureştii de-altădată
Pe care-i scrim şi citim,
Ce bine-ar fi să se poată
O clipă să-i retrăim.

Epigramă compusă de Vero
şi adresată lui C. Bacalbaşa

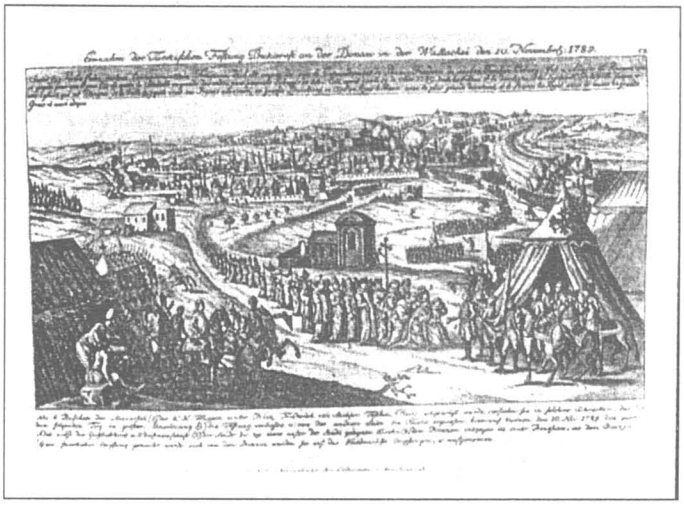

Intrarea feldmareşalului Frederic Josias de Saxa-Coburg în Bucureşti, 1789

1. Oraşul lui Bucur, ascuns printre grădini, vii şi bălţi cu peşte

Cu două secole în urmă, Bucureştiul era doar un târg balcanic, ascuns printre grădini, vii şi bălţi populate cu peşte. De la aceste amănunte pline de culoare, relevate atât în scris cât şi în imagini grăitoare, surprinse de artiştii epocii, s-a născut legenda despre Oraşul grădină, devenit în epoca de glorie de la sfârşitul veacului al XIX-lea şi până la al doilea război mondial „Micul Paris", denumire de care bucureştenii sunt şi astăzi foarte mândri.

Din mărturiile unor călători străini, prezenţi la început de veac XIX pe aceste meleaguri, adunate cu sârg de George Potra în antologia *Bucureştii văzuţi de călători străini* (Editura Academiei, 1992) reţinem imaginea unui oraş al... bucuriei, seducător, haotic şi fascinant. Astfel, consulul francez prezent la Bucureşti în timpul Revoluţiei de la 1848, pe nume Adolphe de Bilecocq, constata: „Bucureştii numără aproape 90.000 de locuitori şi este un oraş al luxului şi plăcerii. Chiar numele vine de la cuvântul românesc «bucurie»."

Două decenii mai târziu, Bucureştii aveau peste 140.000 de locuitori, iar corespondentul jurnalului francez „Courrier du Lyon", pe nume Eugène Juve, remarca, de la faţa locului, cum am spune astăzi: „Am găsit aici multă bogăţie, animaţie, dar şi o îngrămădeală de prăvălii bogate, alături de dughene sărăcăcioase, *grădini*, maidane şi *băltoace*, totul pe un spaţiu la fel de vast, cum e Parisul."

În acelaşi timp, contele de Moüy, diplomat şi publicist francez, călător pe ruta Bucureşti – Constantinopole – Atena, surprinde într-o carte cu acelaşi titlu caracterul cu totul curios al Bucureştilor, oraş „unde se întâlnesc tendinţele cele mai contrare, *rasele cele mai diverse* care trăiesc împreună în acest caravanserai, unde casele au un singur cat şi se înşiră printre *grădini* şi maidane".

Enumerarea şi exemplele pot continua şi ele sunt susţinute de numeroase mărturii iconografice, toate circumscrise ideii de oraş grădină. De altfel, şi poziţia geografică a oraşului permite o astfel de dezvoltare, fiind situat pe cursul Dâmboviţei, râu limpede şi vijelios de munte, la origini, izvorât din masivul Bucegilor, şi unduindu-se „dulce" printre coline înverzite, acoperite cu vii, livezi şi o bogată vegetaţie de copaci de toate soiurile. La periferie, o salbă de lacuri naturale completează peisajul idilic, iar rămăşiţe din vechiul codru al Vlăsiei, feresc în bună măsură locuitorii de vântul şi praful specific zonei de câmpie.

Acestui habitat natural se adaugă şi intervenţia omului, e drept, nu pe măsura potenţialului dar, conducând, cu timpul, spre o organizare arhitectural-edilitară echilibrată, păstrată ca o emblemă specifică a capitalei până în zilele noastre. Astfel, primele preocupări peisagistice datează din vremea lui Constantin Brâncoveanu, cel care a adus primul în Ţara Românească moda grădinilor amenajate în stil italian. Documente de cancelarie amintesc de un anume Toma, care în 1695, ajutat de 20 de grădinari, îngrijea domeniul domnesc, atât cel din perimetrul Curţii Vechi, dar şi de la palatul „de vară" de la Mogoşoaia. De altfel, la această reşedinţă un meşter local, pe nume Frâncu, este plătit în 1701 ca să construiască un chioşc, folosit pe timpul verii de către domnitor şi familia sa, pentru odihnă şi repaus. Despre grădina Brâncoveanului, cronicarul personal Del Chiaro, notează: „Era foarte frumoasă, de formă pătrată, desenară după gustul italian." Din aceeaşi perioadă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

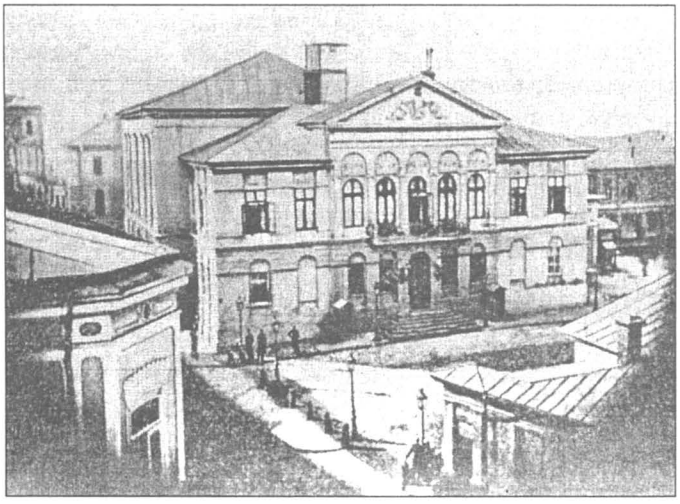

Fostul Palat Regal

avem şi mărturia unui călător englez, lordul Christhul, care, vizitând Bucureştii şi curţile lui Brâncoveanu, observă: „casele sunt înconjurate de grădini şi foarte îngrijite."

Nici boierii nu se lăsau mai prejos când era vorba de a-i dovedi domnitorului că şi ei au gusturi rafinate în materie de amenajare peisageră. Astfel, după modelul Curţii de la Cotroceni, şi stolnicul Constantin Cantacuzino îşi amenajează grădina situată pe malul drept al Dâmboviţei, în preajma mânăstirii Antim, principala atracţie fiind livada şi un eleşteu bogat în peşte. Altă grădină celebră, situată în aceeaşi zonă era cea a boierilor Rudeni, despre care aflăm dintr-un hrisov de la 1766, care face referire la mărturia depusă de doi vechi locuitori ai Bucureştilor, anume Drăghici Băcanul şi Nica Călăreţul, precum că l-au cunoscut pe dumnealui Dragomiriţă „ce au fost grădinar la boierii Rudeni de 60 de ani".

Un secol mai târziu, această tradiţie a amenajării grădinilor va căpăta noi dimensiuni odată cu apariţia grădinilor publice, locuri de petrecere dar şi de etalare a poziţiei sociale. Astfel, francezul Jean Loverde, prezent la Bucureşti cu scop de afaceri, publică în revista pariziană „Le monde moderne", din anul 1897, un reportaj, cu pretenţii de portret caracterial din care citãm: „De la natură, românul este poet, prin sentiment şi expresie. Cişmigiul este un «Champs de Mars», după ce a fost un colţ din Jardin de Tuilleries." Mai remarcă Târgul Moşilor „unde numărul cumpărătorilor este mai mic decât numărul plimbăreţilor. În joia Moşilor vin aici căluşarii, înveşmântaţi în alb, acompaniaţi de viori şi execută un joc cu sărituri furioase şi zvârcoliri de nedescris..."

Una dintre cele mai vechi grădini bucureştene a fost cea a lui Bellu, după numele proprietarului iniţial boierul Fănică Bellu. În 1841, potrivit unui plan urbanistic, grădina era situată în afara perimetrului urban, la capătul Podului Beilicului (Calea Şerban Vodă, de astăzi) şi avea, ca elemente specifice, numeroase alei, ronduri de flori etc. Aici erau unele din cele mai faimoase locuri de petrecere de dinainte de Unirea Principatelor, unde obişnuiau bucureştenii să se retragă pentru a bea vin din oalele de pământ. Despre viile de pe Dealul Văcăreştilor, stau azi mărturie numele unei străzi şi al unui cartier, amintind de această realitate istorică. În 1864, boierul Bellu vinde primăriei comunale o parte din proprietatea sa şi, la iniţiativa lui C.A. Rosetti, fost primar al Capitalei, se constituie un cimitir ortodox, rezervat în bună parte protipendadei bucureştene. Un martor al epocii, scriitorul Mircea Damian descrie înmormântările vremii ca pe nişte „spectacole fastuoase", urmărite cu admiraţie şi nelipsitele bârfe: „Pe Calea Victoriei lumea se uită după convoi ca după un spectacol. Cam trist, dar adevărat. Instinctiv, lumea se descoperă, numără coroanele, decoraţiile, iar dacă mortul e bogat admiră sicriul de bronz şi bârfeşte pe cucoanele din automobile, prea frumoase şi prea elegante, dar parcă nu îndeajuns de triste."

Dintre vechile grădini mai amintim Bordeiul şi Herăstrăul, ambele situate în zona de nord a Capitalei.

Bordeiul, de pildă, era grădina de vară favorită a bucureştenilor. Între 1846-1875 terenul a aparţinut unei fiice a paharnicului Constantin Hisoscelu, pe nume Caliopi, fiind primită ca zestre. Apoi, prin vânzări succesive, trece în proprietatea familiilor Poenaru şi ulterior Lecca pentru ca, în 1937, Primăria să cumpere terenul şi să-l dea în folosinţă publică. Despre petrecerile de la Bordei, organizate în anii '80-'90 ai secolului al XIX-lea ne vorbeşte Bacalbaşa în *Bucureştii de altădată*. Citãm: „Bordeiul era plin cât vedeai cu ochii, pe sub toate tufişurile, pe iarbă şi pe jos vedeai haine şi fuste aşternute. Iar veselia era pretutindeni." Şi continuă memorialistul: „Noaptea aducea linişte, fiindcă Bordeiul nu era luminat..."

Tradiţia locului cerea că la spartul chefului, oalele de pământ din care se băuse vin să fie sparte, poate şi de teamă că, odată refolosite, să transmită unele boli.

În zonă, se mai afla şi Herăstrăul, având o istorie aproape similară. Centrul vechi al Bucureştiului adăpostea alte grădini celebre, unele dispărute cu totul din memoria colectivă. Amintesc aici „Grădina cu cai", numită astfel după faptul că un oarecare Dunski, polonez de origine, instalase aici un manej cu cai, prezentând spectacole publice. Grădina cu cai era pe malul stâng al Dâmboviţei, mergând până către actuala piaţă Kogălniceanu. Aici aveau loc reprezentaţii cu cai, dar şi spectacole de teatru şi operetă, mult gustate de bucureşteni. Actorul Ştefan Iulian relatează că, elev fiind, a urmărit aici spectacole precum *O noapte furtunoasă*, *O scrisoare pierdută*, dar şi muzicalul *Voievodul ţiganilor*.

Anterior, între anii 1860-65, în fosta *Grădină cu cai* fuseseră amenajate primele pavilioane unde vara se făceau băi calde, contra sumei de doi sfanţi de persoană. Băile erau luate în antrepriză de un evreu, Feldman, care mai deţinea şi localul de bal Slătineanu.

O curiozitate locală o reprezentau grădinile „cu dulap". Erau mai multe astfel de „dulapuri", un fel de „roata mare", sau scrânciob, cel mai cunoscut fiind cel de pe Podul Şerban Vodă, la poalele Dealului Mitropoliei, pe actuala stradă Ienăchiţă Văcărescu. Locul era chiar aşa numit, adică Maidanul cu dulap. Alt *dulap* era pe Dudeşti, altul în Colentina. Tot Bacalbaşa ne spune că dulapurile aveau mărimi diferite, unele mai mici, cu „4 poliţe", altele mai mari cu şase sau chiar opt poliţe. Era un fel de distracţie populară, după gustul oamenilor simpli care, odată cu dulapul frecventau şi cârciumile de cartier.

După numele unor proprietari care îşi puneau la dispoziţie terenul pentru adunări publice, mai erau în Bucureşti Grădina lui Eliad, cea a lui Ioanid sau a lui Grammont. Grădina lui Eliad a aparţinut scriitorului paşoptist Eliade Rădulescu, fiind cumpărată în rate de la moştenitorii fostului domnitor Grigore Ghica al II-lea, mort în exil. Mărturii din epocă semnalează că poetul şi omul politic Eliade Rădulescu a pus la dispoziţie gratuit terenul „de peste 12 pogoane", cum spun documentele de arhivă, pentru a se organiza aici periodic,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Târgul Moşilor. La umbra unor pomi seculari se petrecea în aer liber.

Pe timpul bâlciului se instalau panorame, circuri, căluşei şi ateliere fotografice ambulante. Astăzi, din vechea grădină a rămas amintirea unei străzi cu nume sugestiv „Eliade între vii".

Parcul sau Grădina lui Ioanid a fost amenajat la mijlocul secolului al XIX-lea, pe un teren situat pe actuala stradă Polonă, ce a aparţinut librarului Ioanid. Proprietarul a transformat terenul în grădină de legume şi livadă. Bacalbaşa descrie zona ca pe un loc de petrecere „unde se întâlneau amorezii şi cântau prin tufişuri lăutarii". Pe locul actualului Bulevard Coşbuc, s-a aflat cândva grădina vicontelui de origine franceză, Louis Antoine de Grammont, fost aghiotant al domnitorilor Dimitrie Ghica, Gheorghe Bibescu şi Barbu Ştirbei. Acesta cumpără de la un grec, Scopelitis, terenul, pe care era plantată viţa de vie şi amenajează o grădină publică. Ulterior, prin construcţia Gării Filaret, prima gară din Bucureşti, făcând legătura Bucureşti–Giurgiu, zona este parcelată şi vândută pe bucăţi. Astăzi strada Grammont şi împrejurimile este unul din cartierele rezidenţiale ale Capitalei.

Fără a mai pomeni de alte zeci de grădini, fie centrale, fie situate în cartiere mai mărginaşe, voi semnala şi specificul celor mai multe iniţiative de acest gen: ele adăposteau de regulă localuri de petrecere sau adunau oameni la hori, chindii şi alte evenimente mondene. Ca pe un element specific de decor bucureştean semnalez Grădina lui Nae Sacâz situată, pe la 1864 în preajma Lacului Filaret (numit pe atunci Lacul bivolilor). În preajma cârciumii lui Sacâz, numită şi „Salcia pletoasă" se ridica un „dulap" şi se organizau hori. Proprietarul, Nae Sacâz zis şi Sperie-peşte îşi atrăgea clienţii cu vin şi peşte proaspăt prins din lacul unde mai târziu se va amenaja Expoziţia jubiliară a lui Carol I, în 1906. În cartea sa *Dâmboviţă, apă dulce*, Alexandru Predescu relatează că localul era frecventat nu doar de locuitori din zonă, dar şi de lume bună, boieri sau negustori „pofticioşi de peşte". Să fi văzut, spune Predescu cum lăsau doamnele cu ifose de pension sulimanul deoparte ca să se cocoaţe pe şandramalele lui Sacâz. Iar noaptea, răsunau până târziu cântecele tabacilor (tăbăcari), cavafilor (cizmari) şi ale cărămidarilor care „nu se jucau nici cu munca, nici cu petrecerea".

2. Apele minerale de la Văcăreşti

În 1871, în urma unor lucrări edilitare pentru construirea unui pod de fier peste Dâmboviţa, efectuate în mahalaua Dobrotesii (actualmente Calea Văcăreşti), pe malul drept al râului, au ieşit la suprafaţă mai multe izvoare cu apă limpede şi rece. Debitul era abundent, încât muncitorii au fost nevoiţi să întrerupă lucrul şi să solicite ajutor pentru captarea noilor izvoare. Acelaşi G. Potra, memorialistul Capitalei, relatează că apa umplea urgent gropile abia săpate, încât orice încercare de a o stăvili, era inutilă.

La solicitarea avocatului Petre Grădişteanu, soseşte la faţa locului şi doctorul Nicolae Gussi, medicul şef al Capitalei, care constată că apa respectivă este „de leac", adică are puteri tămăduitoare, fiind puternic sulfurată. Dat fiind debitul mare – peste 32.000 de „vedre" în 24 de ore – se dispune de urgenţă captarea izvoarelor şi amenajarea, în apropiere, a unui stabiliment de băi, constând într-o „hală" pentru vizitatori şi o

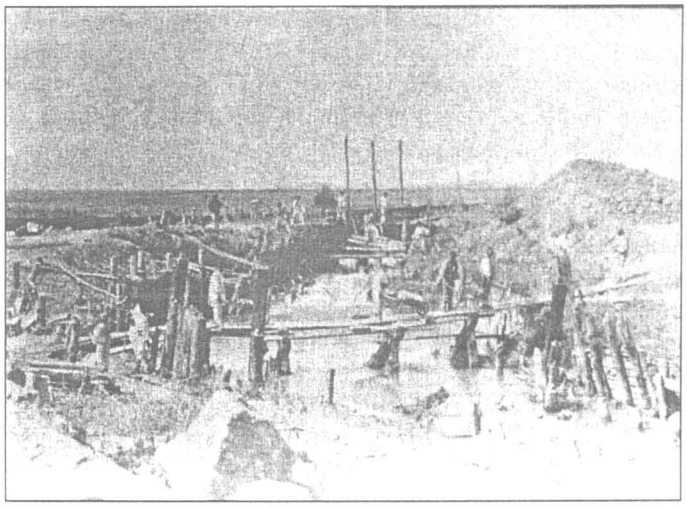

Amenajarea malurilor Dâmboviţei, 1882

fântână publică, purtând numele de „Principesa Maria", în onoarea fetiţei cuplului regal, Carol I şi Regina Elisabeta.

Astfel s-au pus bazele primului aşezământ de tratament balnear din Capitală, bazat pe apele minerale sulfuroase de la Văcăreşti, iniţiativă ce a cunoscut, începând cu anul 1872 o dezvoltare spectaculară. Cert este că, beneficiind şi de o reclamă ingenioasă, bucureştenii s-au înghesuit, cu mic cu mare, care cu trăsurile, care pe jos, să ajungă la Văcăreşti pentru a bea apă minerală similară celei de la Karlsbad sau de la Căciulata. Priveliştea deschisă de pe culmea bolovănoasă a Mărţişorului – latura de vest a dealului Văcăreşti – până dincolo de Valea Plângerii (astăzi Parcul Tineretului, odinioară vestitul Cocioc), oferea o panoramă deloc măgulitoare pentru o Capitală cu pretenţii. Cu toate acestea, ne asigură Bacalbaşa, ajunsese aproape o modă să mergi la izvoarele minerale de la Văcăreşti. În special, erau atraşi cei tineri, care se plimbau cu obişnuita ceşcuţă de apă tămăduitoare pe aleile stabilimentului, dar mai zăboveau şi pe la vegetaţia abundentă din zonă, unde se pierdeau, spre disperarea părinţilor, foarte atenţi la... moralitate.

Revenind la subiect, vom consemna surse medicale ce confirmă calităţile terapeutice ale apelor minerale de Bucureşti, comparaţia ce mai frecventă fiind aceea cu celebra staţiune Spa, de la care şi-a luat denimirea şi procedura modernă de „terapie prin apă". Spre regretul public, trebuie să spunem că bucurerştenii vor uita curând de această binefacere naturală descoperită incidental la Văcăreşti, şi, abandonând izvoarele locale, vor lua drumul străinătăţii, modă ce s-a perpetuat şi astăzi.

Cât de actuală este astăzi această problemă a valorificării potenţialului balnear ne-o confirmă atât voci venite dinspre sfera politicii, dar şi specialiştii balneo-fiziologi.

„Bucureştiul stă pe un izvor de apă termală iar acest lucru de ştie, dar nu a fost valorificat. România are o treime din izvoarele termale din Europa şi cred că putem ajunge să fim una din puţinele destinaţii europene în turismul balnear", sunt declaraţii venite dinspre sfera politicii, prin autoritatea ministrului Turismului, doamna Elena Udrea. Mai concretă este intervenţia unui manager al firmei de stat Foradex S.A., domnul Mihai Sârbulescu, care se ocupă cu exploatarea rezervelor de apă termală din perimetrul Capitalei. „La o adâncime de 1.500-2.000 de metri, în subsolul Bucureştiului, se află mai multe izvoare termale cu apă clorurată, bicarbonată, termală şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

hipotonă. Primele sondaje sistematice s-au efectuat începând cu anul 1981, fiind descoperite mai multe rezervoare cu apă geo-termală, cu temperaturi între 40°-80°C. Această apă este folosită în prezent pentru cercetări, dar şi în cadrul singurului strand geotermal, amenajat în spatele Casei Presei Libere", afirmă domul Sârbulescu.

Într-adevăr, zilnic, din mai până în octombrie, câteva sute de persoane, majoritatea vârstnici, cei mai mulţi pensionari de la fosta Casa Scânteii (cel mai mare combinat poligrafic din România comunistă) frecventează acest ştrand în aer liber, semi-amenajat. Bazinul propriu-zis este precar dotat şi întreţinut, iar atmosfera din jur miroase violent a ouă stricate. Este efectul apei „geo-termale, sulfuroase", apreciată însă de dependenţii de băi, care, pentru o sumă modică nu renunţă cu nici un chip la avantajele curei medicale pe bani puţini. Un bilet de tratament pentru o zi costă 12 lei, iar un abonament pentru 18 zile, cu transport şi mâncare cu tot, nu depăşeşte 200 lei.

Cu toate că publicul nu se înghesuie la tratamentul balnear de... Băneasa, responsabilul Foradex S.A. speră că într-un viitor nu prea îndepărat baza balneară va dispune de un hotel, bazine moderne şi mai ales de susţinere pentru aceste proiecte.

Aşadar, dincolo de a fi „o glumă bună", cum s-a grăbit presa să aprecieze iniţiativa Ministerului Turismului de a revitaliza turismul balnear la Bucureşti, realitatea se dovedeşte cât se poate de solidă. Situată pe un culoar de numai câţiva kilometri, între Băneasa şi Snagov, pe traseul marilor lacuri (Băneasa, Herăstrău, Tei, Fundeni şi Colentina), latura nordică a oraşului, ideală pentru locuit, după cum apreciază arhitecţii, oferă, pe lângă alte avantaje şi posibilitatea efectuării de cure balneare, un beneficiu cu care puţine capitale europene se pot mândri.

3. Sinaia Mică – un proiect urbanistico-edilitar îndrăzneţ

La începutul secolului al XX-lea este lansat un proiect public pe cât de îndrăzneţ, pe atât de necesar pentru descongestionarea capitalei. Este vorba de transformarea unei zone situată la periferia Bucureştiului într-un veritabil centru urban, cu potenţial turistic şi balnear.

Concret, o doamnă ce deţinea masive proprietăţi funciare în zona Chitila-Mogoşoaia, Elena Atanasiu Rădulescu, se implică, cu acordul soţului, în calitate de co-proprietar, într-un proiect urbanistico-edilitar fără precedent intitulat *Sinaia Mică*, de lângă Bucureşti. Ea parcelează terenul de care dispune în loturi, împărţite după calitatea amplasamentului, de câte 400 – 600 m^2 fiecare, şi le propune spre vânzare, cu credit ipotecar, susţinut de Banca Română de Scont. Vânzarea se putea face fie cu banii jos, fie în rate, pe 20 de ani.

Intenţia proprietarilor era de a ridica, la numai câţiva kilometri de Bucureşti, o zonă rezidenţială curată, aerisită şi sănătoasă. Cartierul, situat la marginea pădurii Mogoşoaia, în apropierea lacului Colentina şi având un relief variat, propice construcţiei de locuinţe, urma să aibă, ca dotări edilitare, un local pentru primărie, şcoală, gară şi, cel mai important, un aşezământ medical modern, ce urma să exploateze potenţialul balnear local. Miza comercială, dar şi edilitară pornea inclusiv de la descoperirea, în urma forajelor incidentale, a unor izvoare cu apă „de leac". Aşadar, iniţiativa soţilor Atanasiu de a construi, lângă Mogoşoaia, o staţiune modernă, numită sugestiv de ei Mica Sinaia, a fost cu totul salutară. Atât de departe s-a mers cu proiectul încât s-a propus ca axa centrală a localităţii să fie străbătută de patru bulevarde, cu nume semnificative: Brâncovenilor, Micilor Principi, Basarabiei şi Berindei, după numele arhitectului. În centrul staţiunii urma să fie amplasat un bazin artificial, înconjurat de alei, vegetaţie şi un teatru în aer liber.

Complexul balnear era prevăzut cu bazin pentru ape termale, echivalentul modern al SPA-ului, precum şi săli pentru „idroterapie şi inhalaţiuni". În concluzie, Sinaia Mică urma să aibă avantajul de a îmbina o vilegiatură sănătoasă, plăcută şi ieftină cu oportunitatea de a locui la numai 20 de minute de capitală.

Ne punem azi întrebarea cine erau acei bucureşteni care îşi petreceau ziua cu afaceri la Bucureşti, iar seara se retrăgeau la vilă, la Mogoşoaia, beneficiind de confort, răcoare şi linişte. Mai mult ca sigur că sunt aceiaşi care au împânzit astăzi periferiile Bucureştilor cu vile. Cât priveşte proiectul Sinaia Mică, menţionez că între 1901-1904 s-au vândut 130 de loturi de teren.

Războiul, apoi recesiunea, şi nu în ultimul rând comoditatea bucureştenilor au făcut ca proiectul să cadă în desuetudine, fiind ulterior definitiv abandonat. Astăzi, în ciuda unui oarecare avânt economic, cartierul Străuleşti, unde urma să se înalţe Sinaia Mică, nu este mai mult decât un cartier „proletar", periferic.

În concluzie, a fost Bucureştiul un oraş al parcurilor şi grădinilor? Răspunsul este categoric: da! Mărturii scrise şi imagini de epocă de la sfârşitul veacului al XIX-lea şi până în peajma celei de-a doua conflagraţii mondiale ne oferă imaginea unei capitale în expansiune edilitar-urbanistică, a unui oraş pentru care arhitecţii, constructorii şi nu în ultimul rând administraţia a făcut eforturi considerabile de a-l pune în valoare.

Proiectele cele mai îndrăzneţe, alături de asanarea şi amenajarea lacurilor, de transformarea vechii comune Herăstrău într-un parc ce a purtat iniţial numele celui care a dispus primele lucrări edilitare, regele Carol al II-lea , apoi transformarea unor vechi păduri, rămăşiţe din legendarul Codru al Vlăsiei, Snagov, Băneasa, Cernica, Andronache, în puncte de interes turistic, toate menite să recupereze şi să valorifice un cadru natural unic, au făcut ca actualul Bucureşti să graviteze în jurul unui veritabil coridor verde.

Cu menţiunea că toate aceste amenajări s-au făcut exclusiv cu bani publici, de-a lungul a peste 50 de ani de eforturi, devine cu atât mai nefirească solicitarea, şi uneori decizia administrativă, de restituire a unor terenuri aflate pe domeniul public, exact în zone cu potenţial economic sporit.

Asta vorbeşte mult despre cât preţuiesc şi mai ales cât respectă oficialii şi oportuniştii vremurilor noastre un patrimoniu ce nu aparţine exclusiv generaţiei noastre, ci constituie moştenirea noastră pentru viitor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ediţii – Biblioteca şcolarului

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

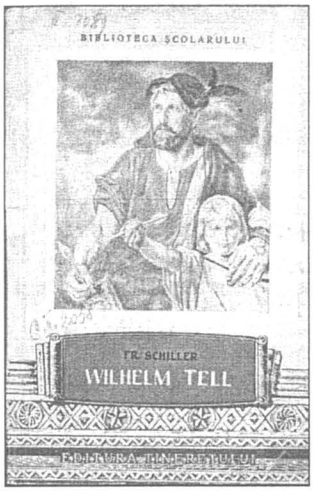

Fr. SCHILLER, *Wilhelm Tell*
Traducere din limba germană de Veronica Porumbacu, Editura Tineretului, Bucureşti, 1955

Pe Friedrich Schiller l-a cucerit spiritul vremii sale... El a scris pentru marile idei ale revoluţiei, a dărîmat bastiliile spirituale, a contribuit la înălţarea unui templu al libertăţii, a acelui templu care să cuprindă toate naţiunile ca într-o comunitate frăţească... A început cu acea ură împotriva trecutului, care răzbate din paginile dramei „Hoţii"... şi a terminat cu acea dragoste de viitor care încă în „Don Carlos" înfloreşte ca o pajişte însorită... Flacăra măreaţă a sufletului lui Schiller s-a mistuit pînă la jertfă. Orice flacără se jertfeşte: cu cît arde mai frumos, cu atît se apropie mai mult... de stingere... (Heine)

M. KOGĂLNICEANU, *Scrieri alese*
Editura Tineretului, Bucureşti, 1956

... Noi vom prigoni cît vom pute această manie ucigătoare a gustului original, însuşirea cea mai preţioasă a unii literaturi. Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre ţări sînt destul de mari, obiceiurile noastre sînt destul de pitoreşti şi poetice, pentru ca să putem găsi şi la noi sujeturi de scris, fără să avem pentru aceasta trebuinţă să ne împrumutăm de la alte naţii. Foaia noastră va primi cît se poate mai rar traduceri din alte limbi; compuneri originale îi vor umple toate coloanele...

I. N. TOLSTOI, *Povestiri din Sevastopol*
În româneşte de Ion Frunzetti şi E. Antonescu, Editura Tineretului, Bucureşti, 1955

... Credinţa adîncă a scriitorului în capacitatea poporului rus de a săvîrşi transformări sociale radicale străbate povestirile sale de război, deşi nu e tema tratată direct în ele. În jurnalul său din 1855, Tolstoi nota: „În Rusia se aşteaptă mari schimbări, trebuie doar să-ţi dai osteneala şi să ai curajul să participi la aceste clipe importante din viaţa Rusiei."

(Ion Frunzetti)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

CONSTANTIN NOICA

1909-1987

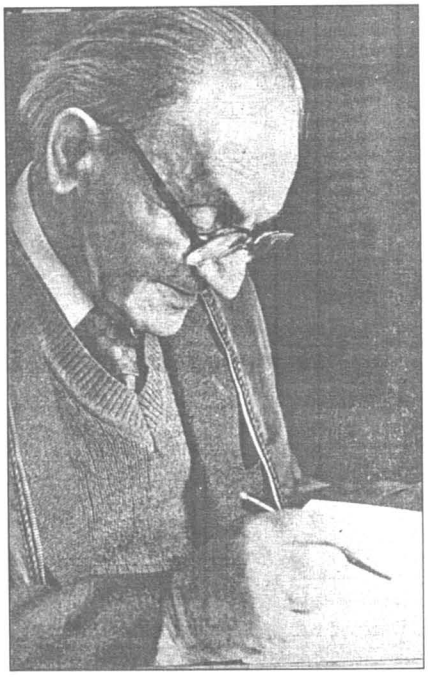

Poemul II

Cînd ţi-am povestit azi dimineaţă partea a doua din Faust
Tot mai credeam că pot da socoteală de timpul nostru istoric
Şi că-i pot spune, ca în Cartea lui Iov,
«Acesta eşti, aci să se oprească mîndria valurilor tale.»
Acum, în faţa nedumeririi tale şi-n grădiniţa unei maici din Văratec,
înţeleg bine că nu ştim să tălmăcim nimic
şi că nouă nu ne e dat să intrăm pe poarta mare a adevărului şi istoriei
ci «lăturiş», aşa cum spunea fata din satul Vad
cînd am întrebat-o cum intră omul pe o uşă atît de îngustă.
Voi ne cereţi mari mărturii în veac,
ca şi cum ne-am fi izbit din plin de pragul de sus al istoriei
dar uitaţi că pe noi ne-au luat de mînă duhurile locului
şi ne-au trecut lăturiş prin uşi înguste
scoţîndu-ne în livada pe care nu mai credeam s-o regăsim.
Ce putem face dacă adevărul locului a fost mai puternic şi mai bun
decît răzvrătirea noastră de altă dată
şi m-a învăţat că lucrurile istoriei pot fi foarte grave
dar şi foarte lipsite de însemnătate...

Biobibliografie

Născut în localitatea Vităneşti, jud. Teleorman. Cursuri la liceele „Dimitrie Cantemir" şi „Spiru Haret" din Bucureşti. Debutează ca licean în revista „Vlăstarul" (1927). Cursuri universitare la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti (1928-1931).

A fost bibliotecar la Seminarul de istorie a filozofiei, membru al Asociaţiei „Criterion" (1932-1934); studii pentru specializare în Franţa (1938-1939); doctoratul în filozofie la Universitatea din Bucureşti, cu teza *Schiţă pentru istoria lui cum e cu putinţă ceva nou* (publicată în acelaşi an, 1940)...

Între 1949-1958 are domiciliul forţat la Cîmpulung-Muscel, iar între decembrie 1958-august 1964 este deţinut politic.

Din 1965 este cercetător principal la Centrul de Logică al Academiei Române, de unde se va pensiona în 1975. Ultimii ani de viaţă i-a petrecut la Păltiniş, unde se află şi mormîntul său.

În 1988 i s-a acordat Premiul Herder, iar în 1990 a fost primit membru post-mortem al Academiei Române.

Preocupările filozofice ale lui Constantin Noica au cuprins întregul cîmp al filozofiei, de la gnoseologie, filozofia culturii, axiologie şi antropologie filozofică la ontologie şi logică, de la istoria filozofiei la filozofia sistematică, de la filozofia antică la cea contemporană, de la editări, traduceri sau interpretări la critică şi creaţie.

Lucrări principale: *Mathesis sau bucuriile simple* (1934), *Pagini despre sufletul românesc* (1944), *Rostirea filozofică românească* (1970), *Creaţie şi frumos în rostirea românească* (1973), *Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii româneşti* (1975), *Sentimentul românesc al fiinţei* (1978), *Devenirea întru fiinţă* (1981), *De Dignitate Europae* (1988) ş.a.

Din Constantin Noica, *Introducere la miracolul eminescian*,
ediţie îngrijită de Marin Diaconu şi Gabriel Liiceanu,
Editura Humanitas, Bucureşti, 1992

Jurnal de idei

Dacă e adevărat că se pregăteşte o fiinţă umană cu înzestrare intelectuală şi capacitate sporite – ce va rămîne din cultura trecută, din cea prezentă, chiar? Fie că e vorba de opere de sedimentare ori ale unor simpli autori, toate ar putea apărea puerile unui spirit de alt calibru. Defineam geniul: cel ce ţine minte ce vrea, înţelege ce vrea, exprimă ce vrea. Dar simpla potenţare a memoriei ar putea schimba faţa culturii; cu atît mai mult un plus de sensibilitate şi, mai ales, de acuitate. – Am trăit 7000 de ani sub acelaşi regim spiritual, în aceleaşi limite ale fiinţei umane. Creaţiile omului erau durabile, căci se adresau peste veacuri aceluiaşi om. Brusc, se întîmplă o mutaţie. Cum va privi omul de mîine lucrarea mîinilor noastre? operele, capodoperele, înţelesurile noastre ultime?

Nu e un teribil risc ca dintr-odată totul să se surpe în cultură sub condamnarea de puerilitate? Ce se poate face, şti,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

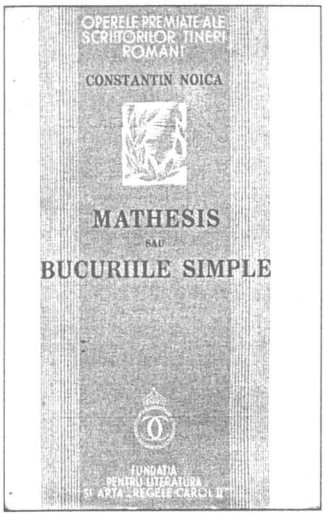

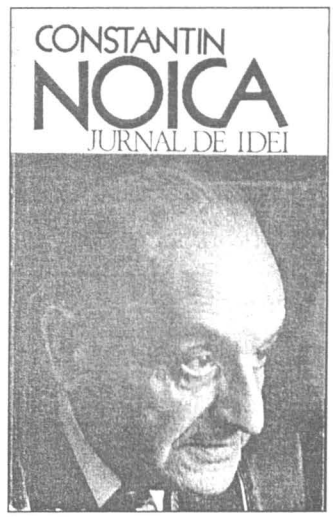

spune care să nu trezească surîsul celui strămutat?

«Înstrăinare» (prin proprietate sau în stat, în idoli, în religie). Dar a cui? Nu sfîrşeşte prin a pune o natură, o esenţă, ce se înstrăinează? Dezumanizarea nu e de la un tip de om, omul în genere? Aşa s-ar părea literal. Dar nu e vorba de o esenţă dată, ci [de] una care se face, *în cerc*. Eşti în antitemă faţă de o temă care nu şi-a dat conţinutul încă.

În sensul acesta tot ce *nu* este un lucru sau omul, tot ce înlăturăm devine creator. Nu pentru că am ajunge la «sîmburele adevărat», dar pentru că duce mai departe o trimitere. Căci măcar atît: trebuie înlocuită natura dată, hipostaza, prin ansamblul de trimiteri. Fiinţa este orientare, devenire întru fiinţă. Una în care totuşi fiinţa nu face mai mult devenirea decît face aceasta fiinţa.

Matematicile, ştiinţe tipice ale *intelectului*. N-au un trecut prin care să înţelegi, eventual mai bine, partea. De aceea nu se poate trişa cu ele: dacă nu înţelegi ceva, nu poţi merge mai departe. Dar tocmai acest tip de rigoare al lor le arată şi limitele. Căci există o altă rigoare, a raţiunii, unde încape iraţional, după cum încape ignoranţă provizorie, şi totuşi unde lucrurile ţin cu adevărat, pînă la urmă.

Aristotel rezolvă marea tensiune dintre individual şi general spunînd că şi unul şi altul sînt substanţe, prime şi secunde. Dar tensiunea aceasta e totul. Şi Biserica a încercat să rezolve tensiunea dintre Pavel şi Petru sărbătorindu-i laolaltă; dar conflictul a persistat, a revenit, şi face aproape întreaga istorie a luptelor din istoria Bisericii, cu paulinism de o parte (Augustin, unele erezii, protestantism, calvinism, jansenism, mistică etc.), fiind rana ei deschisă.

Că individualul şi generalul pot fi numite substanţe e secundar. Esenţialul este că *nu* au aceleaşi conective şi că totuşi trebuie să fie una. Problema e deci nu că sînt un acelaşi lucru, ci cum pot deveni un acelaşi lucru? Cum e cu putinţă logicul?

Ce vrea Platon? Virtute cu ştiinţă. Politică pe bază de ştiinţă. Aşa cum cunoaşterea e pe bază de ştiinţă.

Dar este ştiinţa una a Ideii? În cunoaştere da, într-un fel. Căci legea, Geist-ul, *ordinea* sînt *date*, sau sînt inerente lucrurilor, sînt într-un fel, pe cînd în etic şi politic, ca şi în estetic, legea se *instituie* prin om.

Dar prima manifestare a logicului este tocmai lipsa de logic. Dialogul celor două conştiinţe raţionale începe cu semnalizarea fiecăreia că e fiinţă raţională, adică poate semnaliza arbitrar. Nu stă sub o necesitate mecanică. Are spontaneitate.

Prima categorie va fi: *spontaneitatea*. Eu sînt, adică sînt subiect. Eu sînt un eu.

Prima afirmare de raţionalitate este iraţionalitatea. Cine nu poate fi iraţional nu e raţional; stă sub o raţiune (ca tot ce este pe lume), dar nu este raţiune.

Eu sînt eu înseamnă eu sînt raţiune. Aci, pe acest astru, este raţiune. Vă semnalizăm raţiunea de aci prin capacitatea ei de a se dezminţi. Ea se afirmă dezminţindu-se. Ea începe prin chaos, se vesteşte ca chaos. Sau: începe ca posibil, se vesteşte ca posibil.

Ce înseamnă asta?

Că *metafizic* chaosul precede cosmosul.

Că *logic* posibilul precede realul.

Ce straniu sfîrşeşte *Phaidon*-ul, adică Socrate însuşi. După ce îi convinge pe toţi cei de faţă că e o filozofică fericire să te eliberezi de trup, Criton îl întreabă ce să facă cu „el", respectiv cu trupul lui, cînd se va săvîrşi, iar toţi încep să plîngă în clipa cînd el ia cucuta.

De ce? Fiindcă nu-l pot crede. Fiindcă a practicat «ironia socratică» spunînd la capătul lui *Hippias minor*, şi în atîtea alte rînduri, că «este aşa, dar ar putea fi şi altfel», ba pentru că acum chiar, povestind mitul final cu Tartarul şi cele 4 rîuri şi Hadesul, adaugă că s-ar putea să nu fie chiar aşa, dar că e bine să credem că aşa este.

Toate adevărurile sale sînt invalidate de ideea că e bine, că e frumos, că trebuie să fie *crezute*. Nu ai ce face, acest *Sollen* e condiţia finală a platonismului şi a Fiinţei-Bine antice.

De aceea ascultătorii cred pentru că trebuie să creadă, pentru că nu pot să nu creadă; – dar în clipa morţii, cînd trebuie să-şi exprime bucuria pentru triumful asupra ei, atunci plîng...

Constantin Noica, *Jurnal de idei*,
text stabilit de Thomas Kleininger, Gabriel Liiceanu,
Andrei Pleşu, Sorin Vieru,
Editura Humanitas, Bucureşti, 1990

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRŢII

IMMANUEL KANT
Critica raţiunii pure

BACON DE VERULAM

Instauratio magna. Prefaţă

Asupra noastră păstrăm tăcerea. În ceea ce priveşte însă lucrul despre care e vorba dorim: ca oamenii să-l gândească nu ca pe o simplă opinie, ci ca pe rezultatul unei îndelungate străduinţe şi să fie convinşi că noi nu clădim temeliile unei secte filosofice ca oricare alta sau ale unei plăcute distracţii, ci pe acelea ale bunăstării şi ale demnităţii omeneşti. Mai dorim ca oamenii, îngrijindu-se de propriul lor interes, să delibereze laolaltă şi să treacă ei înşişi de partea noastră. Şi, pe lângă toate acestea, mai dorim ca ei să fie liniştiţi, să nu-şi închipuie şi să nu conceapă în mintea lor **Instauratio** *noastră ca pe un lucru infinit şi supraomenesc, când ea este de fapt sfârşitul şi hotarul legitim pus nesfârşitei erori.*

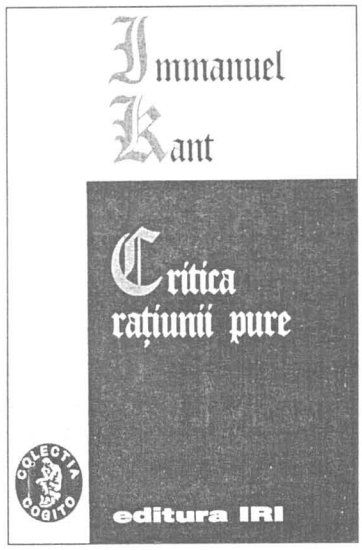

PREFAŢĂ

[la ediţia întâi din anul 1781]

Raţiunea omenească are într-un gen al cunoaşterii ei soarta particulară că e copleşită de întrebări pe care nu le poate evita, deoarece ele îi sunt impuse de natura raţiunii însăşi, la care însă ea nu poate răspunde, fiindcă depăşesc întreaga capacitate a raţiunii omeneşti.

În această încurcătură ajunge fără vina ei. Ea porneşte de la principii a căror folosire e inevitabilă în cursul experienţei şi este totodată destul de încercată prin această experienţă. Cu ajutorul lor se ridică (aşa cum şi natura ei o cere) tot mai sus, spre condiţii mai îndepărtate. Dar observând că în acest fel opera ei trebuie să rămână pentru totdeauna neterminată, fiindcă întrebările nu încetează niciodată, ea se vede constrânsă să se refugieze la principii care depăşesc orice folosire posibilă a experienţei şi totuşi par atât de puţin suspecte, încât şi simţul comun este de acord cu ele. Dar în felul acesta ea se prăbuşeşte în întuneric şi contradicţii, din care poate deduce că undeva trebuie să se fi bazat pe erori ascunse, pe care însă nu le poate descoperi, fiindcă principiile de care se foloseşte, depăşind orice limită a experienţei, nu mai recunosc nici o piatră de încercare a experienţei. Arena acestor certuri fără sfârşit se numeşte *metafizică*.

A fost o vreme când era numită *regina* tuturor ştiinţelor, şi dacă se ia intenţia drept faptă, atunci merită fără îndoială, din cauza importanţei eminente a obiectului ei, acest nume de cinste. Acum tonul la modă al epocii cere să i se arate tot dispreţul, şi matroana se tânguie, alungată şi părăsită, ca Hecuba: *modo maxima rerum, tot generis natisque potens – nunc trahor exul, inops* – Ovid., *Metam.*

Iniţial, sub dominaţia *dogmaticilor*, puterea ei era *despotică*. Dar fiindcă legislaţia purta încă urmele vechii barbarii, ea degeneră, prin războaiele interne, încetul cu încetul, în completă *anarhie*, şi *scepticii*, un soi de nomazi care disprețuiesc orice cultivare statornică a pământului, rupeau din când în când legătura civilă. Din fericire însă, fiindcă erau puţini, ei n-au putut împiedica pe dogmatici să încerce a-l cultiva mereu din nou, deşi nu după un plan stabilit de comun acord. În timpurile moderne se părea, ce-i drept, la un moment dat, că tuturor acestor dispute trebuia să li se pună capăt printr-o anumită *fiziologie* a intelectului omenesc (de către celebrul Locke) şi să fie decisă pe de-a-ntregul legitimitatea acelor pretenţii; dar, deşi naşterea acelei pretinse regine a fost derivată din experienţa vulgară comună şi prin aceasta pretenţia ei ar fi trebuit să devină cu drept cuvânt suspectă, s-a întâmplat totuşi, fiindcă această *genealogie* îi fusese atribuită de fapt în mod fals, ca ea să-şi afirme pretenţiile. Astfel încât totul recăzu în viermănosul dogmatism şi de aici în dispreţul din care se căutase a se scoate ştiinţa. Acum, după ce toate căile (precum se crede) au fost zadarnic încercate, domneşte în ştiinţă dezgust şi total *indiferentism*, mama haosului şi a nopţii, dar care sunt totuşi în acelaşi timp originea, sau cel puţin preludiul unei apropiate transformări şi renaşteri a acestor ştiinţe, după ce prin sârguinţă rău aplicată deveniseră obscure, confuze şi inutilizabile.

E zadarnic, în adevăr, să afectăm *indiferenţă* cu privire la astfel de cercetări, al căror obiect *nu* poate fi *indiferent* naturii omeneşti. Acei pretinşi *indiferentişti*, oricât ar intenţiona să se facă de nerecunoscut prin schimbarea limbajului de şcoală într-un ton popular, nu mai pot gândi ceva fără să recadă inevitabil în afirmaţii metafizice, împotriva cărora afişau totuşi atâta dispreţ. Totuşi, această indiferenţă, care are loc în mijlocul înfloririi tuturor ştiinţelor şi care atinge tocmai acele ştiinţe la ale căror cunoştinţe, dacă ar putea fi dobândite, s-ar renunţa între toate mai puţin, este un fenomen care merită atenţie şi meditare. Ea nu este vădit efectul superficialităţii, ci al judecăţii mature a epocii, care nu se mai lasă înşelată de o ştiinţă falsă; ea este o invitaţie adresată raţiunii să ia din nou asupra ei cea mai dificilă dintre toate sarcinile, adică pe aceea a cunoaşterii de sine, şi să instituie un tribunal care s-o garanteze în pretenţiile ei legitime, dar care să poată respinge toate uzurpările neîntemeiate nu prin hotărâri arbitrare, ci după legile ei eterne şi imuabile, iar acest tribunal nu este altul decât *Critica raţiunii pure* însăşi…

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Despre imposibilitatea unei dovezi cosmologice a existenței lui Dumnezeu

Dovada cosmologică, pe care vrem să o examinăm acum, păstrează legătura necesității absolute cu realitatea supremă; dar în loc să conchidă, ca dovada de mai înainte, de la realitatea supremă la necesitatea în existență, conchide mai curând de la necesitatea necondiționată, dată în prealabil, a unei ființe oarecare la realitatea ei nelimitată și îndrumă totul cel puțin pe făgașul unui mod de raționament, care nu știu dacă este rațional sau sofistic, dar care este, cel puțin, natural și are maximum de putere de persuasiune nu numai pentru intelectul comun, ci și pentru intelectul speculativ; așa după cum acest mod de raționament pune, în mod evident, liniile fundamentale pentru toate dovezile teologiei naturale, pe urmele cărora s-a mers întotdeauna și se va merge și mai departe, cu oricâte ghirlande le-am decora și le-am deghiza. Acum vom prezenta și supune examinării această dovadă pe care Leibniz o mai numea dovada *a contingentia mundi*.

Ea se formulează astfel: dacă ceva există, trebuie să existe și o ființă absolut necesară. Dar cel puțin eu însumi exist, deci există o ființă absolut necesară. Premisa minoră conține o experiență, iar premisa majoră conchide de la o experiență în genere la existența necesarului. Dovada pleacă deci propriu-zis de la experiență și prin urmare nu este dedusă complet *a priori* sau ontologic; și fiindcă obiectul oricărei experiențe posibile se numește lume, ea se numește dovadă *cosmologică*. Cum face abstracție și de orice proprietate particulară a obiectelor experienței, prin care această lume se distinge de oricare alta posibilă, ea se deosebește chiar în denumirea ei și de dovada fizico-teologică, care folosește ca argumente observațiile naturii particulare a lumii noastre sensibile.

Dar dovada conchide mai departe: ființa necesară poate fi determinată numai într-un singur mod, adică numai prin unul singur dintre toate predicatele posibile opuse, prin urmare ea trebuie să fie *complet* determinată prin conceptul ei. Dar despre un lucru nu este posibil decât un singur concept care îl determină complet *a priori*, anume conceptul de *ens realissimum*. Astfel, conceptul ființei suveran reale este singurul prin care poate fi gândită o ființă necesară, adică există în mod necesar o ființă supremă.

În acest argument cosmologic se întâlnesc atâtea principii sofistice, încât rațiunea speculativă pare să-și fi pus în joc aici toată arta ei dialectică pentru a produce maximum de aparență transcendentală posibilă. Să lăsăm deocamdată la o parte examinarea rațiunii, pentru a pune în evidență numai un vicleșug al ei, prin care prezintă drept un argument nou unul vechi, îmbrăcat în altă haină, și face apel la consimțământul a doi martori, anume *un* martor pur rațional și *un* altul de atestare empirică, cu toate că nu există decât numai primul, care își schimbă doar haina și vocea, pentru a fi luat drept un al doilea martor. Pentru a-și pune o temelie sigură, această dovadă se sprijină pe experiență, și prin aceasta își dă aerul că ar fi diferită de dovada ontologică, care își pune întreaga încredere numai în conceptele pure *a priori*. Dar dovada cosmologică se servește de această experiență numai pentru a face un singur pas, anume spre existența unei ființe necesare în genere. Dovada empirică nu ne poate spune ce însușiri are această ființă, ci aici rațiunea își ia rămas bun pentru totdeauna de la dovada empirică și cercetează numai printre concepte: ce însușiri anume trebuie să aibă o ființă necesară în genere, deci care dintre toate lucrurile posibile conține în sine condițiile cerute (*requisita*) pentru o necesitate absolută. Și ea crede că găsește aceste *requisita* exclusiv în conceptul unei ființe suveran reale și apoi conchide: aceasta este ființa absolut necesară. Este însă clar că aici se presupune că conceptul unei ființe dotate cu realitate supremă satisface complet conceptul necesității absolute în existență, adică se poate conchide de la cea dintâi la cea din urmă; o judecată pe care a afirmat-o argumentul ontologic, care deci este acceptată și pusă ca fundament în argumentul cosmologic, ceea ce totuși voisem să evităm. În adevăr, necesitatea absolută este o existență din simple concepte. Dacă zic: conceptul de *ens realissimum* este un astfel de concept, și anume este singurul care se potrivește și este adecvat existenței necesare, atunci trebuie să admit că din el poate fi dedus cel din urmă. Nu este deci propriu-zis decât dovada ontologică din simple concepte, care conține toată puterea de dovedire în așanumitul argument cosmologic; și pretinsa experiență este cu totul de prisos, poate numai pentru a ne conduce spre conceptul de necesitate absolută, dar nu pentru a demonstra această necesitate într-un lucru oarecare determinat. Căci de îndată ce avem această intenție, trebuie să părăsim imediat orice experiență și să căutăm printre conceptele pure care dintre ele conțin condițiile posibilității unei ființe absolut necesare. Dar dacă în felul acesta este cunoscută numai posibilitatea unei astfel de ființe, atunci este demonstrată și existența ei; căci aceasta înseamnă că printre toate lucrurile posibile este unul care posedă necesitate absolută, adică această ființă există absolut necesar...

Immanuel Kant, *Critica rațiunii pure*, traducători Nicolae Bagdasar, Elena Moisuc, studiu introductiv, glosar kantian și indice de nume proprii de Nicolae Bagdasar, Editura Științifică, București, 1969

Immanuel Kant, *Critica rațiunii pure*, traducere de Nicolae Bagdasar și Elena Moisuc, ediția a III-a îngrijită de Ilie Pârvu, Editura IRI, București, 1998

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

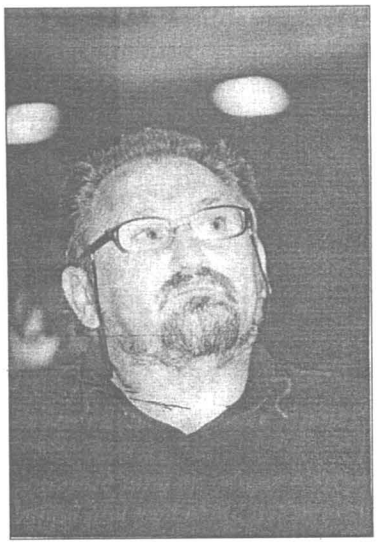

Foto: Mihai Cucu

Eugeniu NISTOR

Biobibliografie

Născut la 13 mai 1957, satul Giuluş, jud. Mureş.

Şcoala elementară în satul natal, liceul la Târgu Mureş, licenţa în filosofie la Facultatea de Filosofie Bucureşti şi doctor în filosofie al Universităţii Bucureşti – Facultatea de filosofie (din 2006), cu o teză despre filosofia lui Lucian Blaga (*Conceptul de spaţiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga*).

A condus revista de filosofie şi literatură „Târnava" (1991-2005), continuată de noua publicaţie „Izvoare filosofice" (2006 – şi în prezent).

Director al Editurii Ardealul din Târgu Mureş şi lector univ. dr. la Universitatea „Petru Maior" din acelaşi oraş, unde predă cursurile de Istoria filosofiei şi Filosofie generală.

Debut literar: în revista „Vatra" (Târgu Mureş, 1976).

Colaborări la reviste: „România literară", „Luceafărul", „Viaţa Românească", „Steaua", „Tribuna", „Orizont", „Familia", „Revista de filozofie", „Literatura şi arta" (Chişinău) ş.a.

Debut poetic în volum: *Primăvara pe o bicicletă albastră* (1980).

Alte cărţi de poezie: *Elegii transilvane* (cu o prefaţă de Alex. Ştefănescu, 1991), *Glosele râului* (1992), *Lacrimi şi flori* (1992), *Izgonirea din rai* (1993), *Îndepărtatele coline* (se-

Elegie marină

Singur te plimbi tu de-a lungul ţărmului
păşind cu grijă printre aşchiile sfărmate de roci,
desprinse parcă chiar din
zidurile masive-ale timpului,
printre cochilii sonore de melci şi de scoici,
printre licheni verzui şi rădăcini vegetale...
Marea e furtunoasă acum –
Eol e mânios şi îşi mână valurile în chip suveran
peste-o uriaşă întindere –
perpetuum mobile cu big-bangul
în cine mai ştie ce clopot celest...

Singur te plimbi prin golful acela –
doar tu mai zăboveşti acolo
şi pescăruşii planând tot mai uşor –
drumeţ ostenit pribegind fără rost
peste nisipul neted şi umed al serii,
cel care mai poate păstra,
preţ de o clipă, tiparul tălpilor tale,
până când valurile se vor năpusti
din nou cu furie pe ţărm...

Singur te plimbi, călcând prin tăcerile
cuibărite-n ierbi arămii,
în trunchiuri pitice şi strâmbe de sălcii,
în cărărui şerpuind dinspre plaje,
şi-apoi nu ştii cum, cuprins de o spaimă bizară,
îţi vine să strigi, să-ţi auzi ecoul glasului
plutind peste ape, până departe...

Totul e efemer aici, nimic nu-i statornic,
de la zeii elini până la ultimul trecător –
cel care, iată, chiar acum trece zâmbind
cu cămaşa aruncată neglijent pe umerii goi,
fără să ştie că prin sufletul lui, nu peste mult timp,
deşi desprins cu totul de puterile mării,
va bântui o nostalgie fără de leac –
femeie-flacără, neostoită arzând,
peste nisipul luminos şi neted al golfului...

Neptun, septembrie 2004

Elegie în Agora

Murmurul viu al pieţei
cu târguieli împlinite,
cu aromele crude
de verdeţuri şi fructe,
cu mulţimea pestriţă
mişunând pe străzile-nguste,
pavate cu dale şi pietre de râu...
Printre măslini, lămâi şi statui
trec acum filosofii
însoţiţi de discipolii lor,
trec demnitari cu mantii luxoase,
trec navigatori şi războinici,
negustori şi pietrari,
trec păstorii de capre
şi plebeii desculţi ai Atenei –
toţi bântuie prin tavernele-acelea
mustind de muşte, şobolani şi păduchi,
populate de cerşitori şi târfe beţive –
adevărate etuve
pentru îmblânzirea hormonilor...
Dar şi sfătosul Socrate e-acolo,
stă la taifas cu tinerii
într-un colţ din Agora
şi, din când în când, tresare,
îngândurat şi mâhnit, întrebându-se:
– Oare ce barbarie
o mai fi punând la cale astăzi,
mârşavii mei „prieteni" –
Anytos, Meletos şi Lycon?...

Atena, septembrie 2006

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

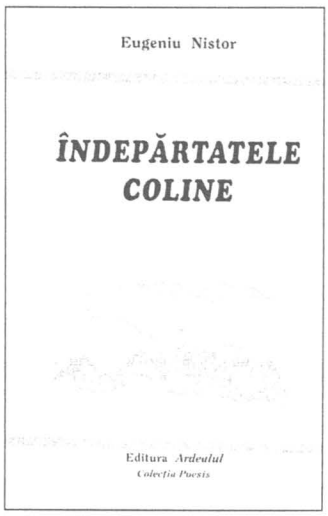

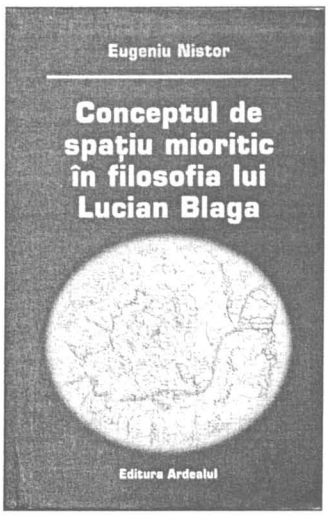

Catharsis

În nostalgicul golf al speranței
călătorul cel singur
vine mereu dinspre mare...
Philos și Sophia – ca un foșnet se-aude
pe țărmul acela cu flăcări vrăjite
plutind peste calde nisipuri,
iar mirajul Eladei
stăruie îndelung
între țărmuri și mare –
cu zidurile cetăților ei milenare
nuntite de gândul mirării,
cu pietrele din Agora
netezite de tălpile filosofilor,
cu statuile păgânilor zei
exilați în Olimp...
Philos și Sophia
ne cutreieră pururi prin suflete
și valuri verzui vin apoi
unduindu-ți privirea,
și freamătul lor
parcă tot mai limpede este,
tot mai dulce-i iluzia golfului,
tot mai dulce visarea –
pe zi ce trece mai dulce...

Efemeritate

Am văzut cândva
urmele pașilor unui om
peste o dună prelungă de nisip...
Mi-am închipuit cum a fost el acolo
și cum a pășit singur,
doar cu umbra alături
sau, poate, cu Dumnezeu...
Și-atunci mi-am spus:
de aici înainte mă supun ție,
tristă efemeritate!

Casa noastră

Aici este casa noastră
iar în ființa noastră se însoreşte grădina.
Iarba privirilor noastre tomnatice
tânjește iar după amiezile înalte.
Ochii mei țintesc cu lăcomie-n amintiri
picioarele tale mici și desculțe...
Încă ne punem toate nădejdile
în grăuntele magic al fericirii,
de parcă-am vrea să spunem mereu:
adio, vouă, vânturi amare,
adio, ierni ucigașe și reci,
adio, tenebre și neanturi!...

Soralia

Ce tineri și imberbi eram odată!
Iar fulgerarea aceea în ființa mea
s-a întâmplat inexplicabil,
în modul cel mai bizar cu putință...

Fără să știu ți-ai făcut tu culcuș
în mine, flebețe dulce-amară –
și numai ce m-am trezit cu tine
crescând și luminând
în adâncurile mele de suflet!

Soralia, șopteam, Soralia –
suntem călători o singură dată,
căci viața noastră e unică
în frumusețea ei,
și, asemenea plantelor,
foarte iute se gată!

Poezii din volumul *Golfuri și melancolii* (în curs de apariție la Editura Ardealul din Târgu Mureș)

lecție de Ion Horea, cu o prefață de Al. Cistelecan, 2000) – Premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, în 2001.

A scris și a publicat cărți de poezie pentru copii: *Cântă vara la fereastră* (1988), *Luneta de rouă* (1990), *Bătălia cu gâscanii* (1991), *Insula lui Robinson* (1993).

Cărți de publicistică literară: *Scrisori din Transilvania* (1991), *Nostalgia golfului* (1992) și *Dialoguri în Agora* (2005) – Premiul special pentru publicistică al Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, în 2006.

A publicat (împreună cu Iulian Boldea), *Antologia poeților ardeleni contemporani* (Editura Ardealul, 2003) – Premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, în 2004.

A publicat cărți de exegeză filosofică: *Teoria blagiană despre matricea stilistică* (1999) – Premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, în 2000, și *Conceptul de spațiu mioritic în filosofia lui Lucian Blaga* (2007) – Premiul pentru exegeză-filosofie la Festivalul Internațional „Lucian Blaga", ediția a XVII-a, Cluj Napoca, 2007; Diploma de excelență „Superlativele culturale 2007", acordată de Radio Târgu Mureș; Premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, în 2008.

A îngrijit și prefațat opere ale unor clasici ai filosofiei și literaturii (Immanuel Kant, René Descartes, Benedetto Croce, Vasile Conta, Lucian Blaga, C. Rădulescu-Motru, Daniel Defoe, Jack London). Pentru îngrijirea ediției Vasile Conta – *Încercări de metafizică* – Premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, 2003.

Organizator, la Târgu Mureș, al Festivalului Național „Lucian Blaga" (9 ediții) și al Festivalului „Primăvara poeților" (5 ediții).

Despre cărțile lui au scris critici și istorici literari, dar și critici și istorici ai filosofiei, precum: Nicolae Manolescu, Alex. Ștefănescu, Al Cistelecan, Cornel Moraru, Valeriu Râpeanu, Constantin Cubleșan, Anton Cosma, Iulian Boldea, Ioan N. Roșca, Alexandru Surdu, Gheorghe Vlăduțescu, Angela Botez, Vasile Morar, Victor Botez, Teodor Vidam, Ionuț Isac ș.a.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Centrul pentru activităţi recreative şi inovare ocupaţională

Primăria Sectorului 2 a inaugurat la sfârşitul lunii iulie a.c. *Centrul pentru activităţi recreative şi inovare ocupaţională* situat în strada Jean Louis Calderon nr. 39. Componentă a Planului Local de Dezvoltare Durabilă al Primăriei Sectorului 2, acest amplu proiect destinat comunităţii locale urmăreşte îmbogăţirea ofertei de programe culturale şi de petrecere a timpului liber atât pentru persoanele vârstnice cât şi pentru tineri. De asemenea, această iniţiativă se înscrie în tendinţele Uniunii Europene de a impune standarde de calitate înalte în ceea ce priveşte furnizarea de servicii sociale.

În contextul în care Primăria Sectorului 2 desfăşoară o mare parte a proiectelor sale în parteneriate cu alte instituţii, Biblioteca Metropolitană Bucureşti a încheiat un Acord de parteneriat cu Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Sector 2, parteneriat care va contribui la promovarea lecturii, a creativităţii, a talentului artistic şi a socializării cetăţenilor Sectorului 2 în cadrul Centrului de Activităţi Recreative şi Inovare Ocupaţională prin *Clubul de Lectură, Referinţe şi Creaţie ALECU RUSSO*, care va pune la dispoziţia publicului un fond de minimum 2.000 de documente de bibliotecă de tip enciclopedic.

Membrii fondatori
Preşedinte de onoare – dna. Valeria Gagealov
Primvicepreşedinte – dl. ambasador Andrei Magheru

Instituţii: Asociaţia Artiştilor Plastici Bucureşti, Asociaţia Scriitorilor Bucureşti, Asociaţia Tinerii VIP, Biblioteca Metropolitană Bucureşti, Fundaţia Academia Civică, Fundaţia Principesa Margareta, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, Inspectoratul Şcolar al Sectorului 2 Bucureşti, JTI România, Librăria Cărtureşti, Parlamentul Local al Tinerilor Sector 2, Protoeria II Capitală, Radio România Regional, S.C. Altex S.A., S.C. Mobexpert S.A., S.C. Sodexo PASS România S.R.L., Tenis Club Bucureşti.

Rodica COSMACIUC

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Municipiul Bucureşti
Primăria Sector 2
Cabinet Primar Sector 2

Către: Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Stimate Domnule Director General,

Am deosebita onoare să vă transmit cele mai sincere şi calde mulţumiri pentru amabilitatea de a fi acceptat invitaţia pe care v-am adresat-o de a ne fi partener într-un proiect important pe care l-am iniţiat pentru cetăţenii Sectorului 2, respectiv realizarea „Centrului pentru activităţi recreative şi inovare ocupaţională" din Strada Jean Louis Calderon, nr. 39.

Doresc să folosesc acest prilej pentru a vă arăta respectul şi sincera mea apreciere pentru cinstea pe care ne-aţi acordat-o de a vă alătura instituţiei noastre în materializarea acestui proiect şi de asemenea pentru deschiderea şi încrederea pe care le manifestaţi faţă de instituţia noastră şi faţă de programele pe care le iniţiem în folosul cetăţenilor Sectorului 2.

Este de o mare importanţă şi apreciem la adevărata sa valoare implicarea Dumneavoastră în concretizarea acestui proiect destinat atât tinerilor, cât şi persoanelor vârstnice, prin susţinerea centrului încă de la începuturile sale şi asigurarea celor necesare pentru buna funcţionare a acestuia, reprezentând, totodată, o încununare a parteneriatului dintre Administraţia Publică Locală a Sectorului 2 şi mediul privat, susţinător constant în realizarea programelor şi proiectelor noastre. Vă mulţumim pentru că aţi acceptat să ne fiţi alături în demersul nostru de a veni în sprijinul membrilor comunităţii locale a Sectorului 2, prin diversificarea ofertei de servicii şi programe, dar şi prin îmbunătăţirea condiţiilor sociale de informare şi consiliere destinate acestora.

Decizia Dumneavoastră şi a tuturor celorlalţi parteneri de a răspunde pozitiv solicitărilor noastre ne întăreşte credinţa că astfel de demersuri nu trebuie să rămână izolate. Vom continua, ca de fiecare dată, să iniţiem şi să materializăm proiecte care să răspundă nevoilor unor categorii mai puţin privilegiate, prin bunăvoinţa şi dedicarea unor oameni, precum Dumneavoastră, care ne oferă sprijin constant.

Folosim acest prilej pentru a vă transmite alăturat mapa de prezentare a Centrului, unde veţi putea găsi mai multe informaţii, scopul, obiectivele acestui proiect şi activităţile ce urmează a fi derulate alături de o echipă de buni profesionişti.

Mulţumindu-vă încă o dată pentru amabilitate şi pentru prezenţa la deschiderea „Clubului pentru activităţi recreative şi inovare ocupaţională", vă rog să primiţi sentimentul deplinei mele consideraţii.

PRIMAR,
Neculai Onţanu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Emblemele Mediaşului

Marian NENCESCU

Străveche aşezare săsească, întemeiată, potrivit unor surse ecleziastice, la 1283, când episcopul Petru al Transilvaniei cedează saşilor, contra sumei de *40 de mărci de argint bun*, dreptul de a întemeia o parohie proprie în *Capitulul* Mediaş, oraşul de astăzi s-a constituit după 1315, când regele Carol Robert de Anjou a oferit noilor colonişti, veniţi din zona bavareză, dreptul de a întemeia cetăţi puternice în schimbul pazei graniţelor, ameninţate de incursiunile cumane.

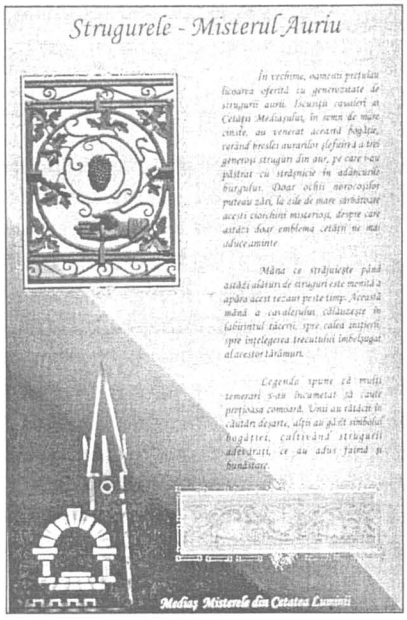

Urmaşii germanilor aduşi în timpul domniei lui Geza al II-lea au întemeiat o „novela plantatio" (aşezare nouă, respectiv o nouă recolonizare a unui burg medieval construit cu cel puţin două secole în urmă, în 1150, de către unele populaţii secuieşti, de unde şi denumirea iniţială de „Două scaune"). Aşadar, saşii au fost iniţial pe aceste meleaguri simpli „hopites" (oaspeţi) ai ducilor locali, naturalizaţi şi înzestraţi cu privilegii, între care cel mai important era „dreptul de judecată", respectiv „cercetarea şi judecarea pricinilor", ceea ce în limbaj medieval însemna „miluire şi libertate" pentru noii locuitori, indiferent de zonele de proveniență.

Treptat, populaţia germană („saxones") a devenit în documentele oficiale maghiare „szász", adică pe scurt „saşi", întemeind în spaţiul intercarpatin o serie de localităţi întărite, întru care şi Mediaşul de astăzi, numit în documentele medievale „Septemcastris", sau „septemurbium", adică una dintre cele şapte cetăţi (provincii) ale Transilvaniei.

Semnul distinctiv al noii cetăţi a Mediaşului a devenit „mâna ce ocroteşte un ciorchine auriu de struguri", mărturie a recunoştinţei acordate de vechii colonişti pământului roditor din jur, renumit pentru podgorii şi livezi de meri. Faima acelor locuri, aducătoare de bunăstare, stăruie astăzi pe străzile Mediaşului vechi, transpus în ornamente, embleme şi simboluri, greu de descifrat de călătorul grăbit.

Istoria modernă a Mediaşului este istoria breslelor (croitorilor, blănarilor, măcelarilor, fierarilor şi lemnarilor) care au ridicat zidurile cetăţii şi ale turnurilor de apărare, care au făcut din cetatea Mediaşului un adevărat simbol al renaşterii şi speranţei. Construită în jurul bisericii fortificate Sfânta Margareta, care domină spaţiul local de la înălţimea celor 70 de metri ai turnului, cetatea Mediaşului măsoară timpul cu ceasul cu figurine, multisecular, ale cărui statui, periodic înlocuite, au fost martore ale evenimentelor din ultimii 300 de ani.

Despre această istorie densă şi dramatică au scris şi au vorbit invitaţii sesiunii ştiinţifice *Mediaş, cetate medievală*, organizată de Biblioteca Municipală „L.St. Roth" şi Primăria Mediaşului. Manifestarea, înscrisă în calendarul local, este doar una dintre cele peste 200 de activităţi anuale, menite să păstreze viu spiritul medieval, să cultive tradiţiile şi specificul local.

Pe parcursul a trei zile (între 9-12 iulie 2009) au fost organizate la Mediaş, sub auspiciile bibliotecii, manifestări diverse, constând în acţiuni publice de promovare a meşteşugurilor tradiţionale, inaugurarea la Secţia de copii a unei săli tematice intitulate „Cavalerul Winnie", lansări de cărţi şi publicaţii locale şi, nu în ultimul rând, întâlnirea profesională a bibliotecarilor şi cercetătorilor locali cu colegi din centrele culturale Bucureşti, Sibiu şi Baia Mare. De la Biblioteca Metropolitană Bucureşti, au participat şi au prezentat comunicări cercetătorul Marin Jenel şi semnatarul acestor rânduri, ambii urmăriţi cu real interes de publicul local, prezent în număr considerabil la manifestările Bibliotecii.

În spiritul păstrării tradiţiilor s-a înscris şi expoziţia tematică organizată la Casa Schullerus, reper cultural al Mediaşului istoric, de Fundaţia „Mihai Eminescu Trust", finanţată de Prinţul Charles al Marii Britanii, având sediul în comuna Viscri, din preajma Mediaşului. Au fost prezentate proiecte de restaurare a gospodăriilor săseşti, executate cu materiale locale şi cu contribuţia unor meşteri rromi, majoritatea locuinţelor restaurate fiind vechile case abandonate de coloniştii saşi.

În concluzie, Biblioteca Municipală din Mediaş, partener tradiţional al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, a reuşit să deruleze un program cultural complex, bine primit de public şi adecvat specificului local, unde accentul cade pe tradiţiile locale şi pe cultura de tip germanic, element nelipsit în peisajul cotidian medieşean.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

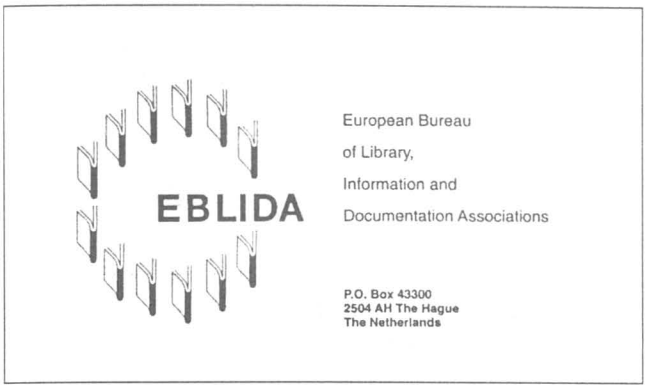

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Iniţiative

Rolul grupurilor de experţi în dezvoltarea domeniilor de referinţă

Întâlnire EBLIDA/FEP

Andrew CRANFIELD, EBLIDA

În data de 11 martie 2009, Toby Bainton, Harald von Hielmcrone şi Andrew Cranfield s-au întâlnit la Paris cu reprezentanţi ai Federaţiei Europene a Editorilor (FEP). Multe dintre problemele discutate se aflau deja de mai multă vreme pe agendele de lucru; principala problemă dezbătută a fost găsirea unui factor comun pentru provocările lansate de fenomenul digitizării în masă, precum şi asigurarea accesului liber la patrimoniul cultural european, ţinând însă cont de respectarea drepturilor de autor. EBLIDA a susţinut întotdeauna că, pentru o mulţime de materiale, acest lucru nu este posibil din punct de vedere economic; astfel, se caută soluţii practice pentru a putea oferi instituţiilor oportunitatea de a demara proiecte de digitizare, iar acordul recent semnat între FOBID (asociaţia olandeză) şi VOI@E (asociaţia deţinătorilor de copyright) pare a fi o atare soluţie viabilă.

FEP s-a implicat şi în dezvoltarea bazei de date ARROWS (Accessible Registries of Rights Information on Orphan Works) care, dacă se va finaliza cu succes, va contribui la reducerea numărului de lucrări „piratate" (al căror autor nu poate fi stabilit), susţinând conceptul de „căutare detaliată". Obiectivele proiectului ARROWS sunt: identificarea rapidă a autorilor/deţinătorilor de copyright; identificarea rapidă a statutului de deţinător de proprietate intelectuală; înregistrarea tuturor lucrărilor al căror autor nu poate fi stabilit cu precizie.

Noi membri EBLIDA

Birourile EBLIDA din Haga vor suferi schimbări în timpul anului 2009. Mandatul directorului în funcţie, Andrew Cranfield, a expirat la sfârşitul lunii aprilie, succesor fiindu-i Joanne Yeomans. Joanne vine din Anglia şi este bibliotecar calificat, a lucrat în ultimii şase ani la biblioteca laboratorului european de fizică a particulelor (CERN), cu sediul la Geneva. A dobândit o bogată experienţă, organizând acolo o serie de întâlniri de lucru la nivel internaţional.

După aproape nouă ani de activitate în cadrul EBLIDA, Carmen Morlon a plecat în ianuarie, devenind asistent director la LIBER şi SPARC Europa. Echipa EBLIDA îi rămâne recunoscătoare şi îi mulţumeşte pentru imensul efort depus în aceşti ani. Postul ei va fi înlocuit de Claudia Forero, care va prelua bazele de date privind membrii şi publicaţiile EBLIDA. Claudia vine din Columbia şi are masterul în domeniul Studii de dezvoltare.

Editorial

Joanne YEOMANS

„Este prima dată când scriu pentru EBLIDA News. Urmând sfatul colegilor mei, intenţionez să îmbunătăţesc comunicarea dintre noi şi să ofer cât mai multe informaţii despre toate evenimentele ce vor urma. Vreau să iniţiez o rubrică permanentă a Grupurilor de experţi, astfel ca să puteţi vedea tot ceea ce urmează pe agendele lor de lucru, acolo unde vor participa şi membri ai Comitetului Executiv. În felul acesta sper să ofer tuturor posibilitatea de a-şi coordona acţiunile la nivel naţional, astfel încât să avem o mai bună coordonare şi la nivel european. Lansez invitaţia de a vă prezenta informaţiile relevante despre activităţile dvs. şi ale echipelor pe care le coordonaţi, prin intermediul adresei de email a EBLIDA eblida@debibliotheken.nl, cu specificarea subiectului «News». Vă aşteptăm sugestiile cu interes."

Cronica noutăţilor

• British Library publică o notă cu privire la drepturile de autor, pentru nespecialişti:

www.bl.uk/ip/pdf/copyrightresearchreport.pdf

Aceasta conţine anecdote ce ilustrează felul cum copyright-ul este o acţiune restrictivă în Anglia, o listă de acţiuni ale Guvernului, precum şi Legea britanică privind acest domeniu.

• Conferinţa Naţională a bibliotecarilor germani

În perioada 2-5 iunie a.c. a avut loc la Erfurt, în Germania, întâlnirea anuală a bibliotecarilor, desfăşurată sub tema *O nouă perspectivă asupra bibliotecilor*. Este principala conferinţă de acest gen organizată la nivel naţional de către asociaţiile germane de profil.

Informaţii suplimentare pe site-ul:
www.bibliothekartag2009.de/

• Noi membri EBLIDA în aprilie: Biblioteca Universi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tăţii Tehnice din Istanbul (membru asociat), Asociaţia Turcă a Bibliotecarilor, Filiala din Istanbul (membru asociat).

• Consiliul EBLIDA realege preşedintele şi membrii Comitetului Executiv

În data de 7 mai a.c. a avut loc cea de-a 17-a întrunire a Consiliului director EBLIDA, la Academia de Ştiinţe din Viena. S-a înregistrat un număr record de participanţi: 43 de organizaţii-membre cu un total de 67 de persoane, din 23 de ţări. Principala preocupare a fost alegerea preşedintelui şi a membrilor Comitetului Executiv pentru perioada 2009-2011. Gerald Leitner, de la Asociaţia Bibliotecarilor din Austria (BVÖ), a fost reales preşedinte în unanimitate. Noul Comitet Executiv se va întâlni pentru prima dată în toamna acestui an. Componenţa este următoarea:

Preşedinte EBLIDA: dl. Gerald Leitner, BVÖ, Germania, membru reales;

Vice-Preşedinte EBLIDA: d-na Jill Martin, CILIP, Marea Britanie, membru reales;

Trezorier EBLIDA: dl. Klaus-Peter Böttger, BID, Germania, membru nou ales;

d-na Lene Byrialsen, Asociaţia Daneză a Bibliotecilor, membru nou ales;

d-na Saara Ihamäki, Asociaţia Finlandeză a Bibliotecilor, membru reales;

dl. Aldo Pirola, AIB, Italia, membru reales;

d-na Erna Winters, VOB, Olanda, membru nou ales;

dl. António de Pina Falcão, BAD, Portugalia, membru reales;

d-na Gloria Perez Salmerón, FESABID, Spania, membru reales;

dl. Berndt Fredriksson, Asociaţia Suedeză a Arhiviştilor: membru nou ales;

• Buletinul Informativ EBLIDA (EBLIDA NEWS)

Pentru orice comentarii, sugestii, ştiri, evenimente, vă rugăm contactaţi redactorii EBLIDA prin intermediul adresei de email eblida@debibliotheken.nl, cu subiectul „News", sau la tel. +31 70 30 90 551

EBLIDA – Grote Marktstraat 43 – 2511 BH The Hague – Netherlands – Tel: +31 70 309 0551 – Fax: +31 70 309 0558 – Email: eblida@debibliotheken.nl cu subiectul „News"

Program: luni, miercuri şi vineri de la 9.00 la 17.00 – Redactori: Joanne Yeomans & Claudia Forero

• Grupurile de experţi EBLIDA

EBLIDA coordonează patru grupuri de experţi care se întâlnesc şi comunică online pentru a discuta strategii de lobby în domeniu. Oricine interesat în aceste probleme poate deveni membru al acestor grupuri, fără a fi obligatoriu să aparţină unei organizaţii-membre. În numerele viitoare ale buletinelor informative EBLIDA vom actualiza informaţiile privitoare la datele acestor întâlniri, precum şi subiectele de discuţie, astfel ca să puteţi participa cu orice idee/sugestie.

Pentru început, oferim o prezentare generală a grupurilor de lucru:

EGCIS – Grupul de experţi pe probleme de cultură şi informare

Preşedinte: Barbara Lison

(barbara.lison@stadtbibliothek.bremen.de)

Următoarea întrunire: noiembrie 2009 (de confirmat).

Membrii acestui grup strâng şi analizează documente UE relevante pentru activitatea EBLIDA, elaborează strategii de lobby în direcţia Parlamentului European şi centralizează cele mai bune exemple de aplicare practică a conceptului „învăţarea despre cultură şi învăţarea prin cultură" în diverse biblioteci din întreaga lume.

Pentru detalii, vă rugăm să consultaţi adresa:

www.eblida.org/index.php?page=egcis

Căutăm noi membri din statele Europei de Est.

EGIL – Grupul de experţi pe probleme de legislaţie a informaţiei

Preşedinte: Toby Bainton

(toby.bainton@sconul.ac.uk)

Următoarea întrunire: septembrie 2009 (de confirmat).

Alte evenimente:

Preşedintele grupului a participat la o întrunire despre proiectul *Europeana*, la Praga, în data de 27 mai.

Grupul monitorizează în mod regulat activităţile privind legislaţia informaţiei şi intervine prompt, acolo unde este cazul.

ILEG – Grupul de experţi pe probleme de informare şi educare/perfecţionare în domeniul bibliotecii

Preşedinte: Jill Martin

(martin@cilip.org.uk)

Următoarea întrunire: ianuarie 2010 (de confirmat).

Membrii grupului cartografiază învăţământul de specialitate din statele UE pe perioada următoarelor luni, cu intenţia de a exprima un punct de vedere cu privire la sistemul Bologna. Activitatea acestui grup se desfăşoară în colaborare cu EUCLID.

Informaţii suplimentare se găsesc pe adresa:

www.eblida.org/index.php?page=peg

Invităm noi membri din statele Europei de Est şi pe oricine are competenţă în dezvoltarea profesională în domeniul bibliotecilor digitale.

JEGDO – Grupurile reunite de experţi pe probleme de digitizare şi acces online

Preşedinte: Bas Savenije

(bas.savenije@kb.nl)

Următoarea întrunire: urmează a fi confirmată.

JEGDO este un grup care activează împreună cu organizaţia LIBER. Prin prezenţa sa la Conferinţă, grupul speră să susţină poziţia EBLIDA faţă de conceptul liberului acces şi proiectul *Europeana*.

Informaţii suplimentare se găsesc pe adresa:

www.eblida.org/index.php?page=jegdo

Căutăm membri din sectorul bibliotecilor publice.

EGELLL – Grupul de experţi pe probleme de educaţie şi învăţământ permanent

Preşedinte: Joanne Yeomans

(yeomans@debibliotheken.nl)

Următoarea întrunire: Conferinţa IFLA de la Milano.

Acesta nu este încă un grup propriu-zis, de aceea toţi cei interesaţi sunt bineveniţi să participe la discuţiile noastre preliminare de constituire a grupului şi de stabilire a scopuri-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lor sale. Pentru alte informaţii, de contactat Joanne Yeomans, la adresa de mai sus.

Căutăm persoane interesate în activitatea EBLIDA pe acest domeniu.

Întrunirea Comitetului Executiv EBLIDA

În perioada 30 aprilie – 1 mai a.c., a avut loc întâlnirea obişnuită din fiecare primăvară a membrilor Comitetului Executiv EBLIDA, care s-a desfăşurat anul acesta în Turcia, la Biblioteca Universităţii Bilgi din Istanbul. Au participat aproape 30 de persoane şi au fost identificate multe interese comune: digitizarea, legea drepturilor de autor, liberul acces, arhivele, educarea prin cultură şi învăţământul permanent. Printre participanţii la discuţii s-au aflat Serdar Katipoglu de la Biblioteca Universităţii Bigli din Istanbul, Ayhan Kaygusuz de la Universitatea Tehnică din Istanbul şi Mehmet Manyas, preşedinte al Asociaţiei Bibliotecarilor din ţară – ambele instituţii exprimându-şi dorinţa de a deveni membre EBLIDA.

Rezumatele discuţiilor se află online la adresa:
www.eblida.org/index.php?page=executive-committee-2

EBLIDA ca reprezentant al bibliotecilor în proiectului *Europeana*

La întâlnirea de la Haga, din 2 aprilie, urmată de cea de la Praga, din 27 mai, EBLIDA a fost invitată să se alăture grupului de lucru privind proiectul *Europeana*.

Traducere de Cristina STAICU

(Din Buletinul „EBLIDA News",
Nr. 2/februarie-martie şi Nr. 4-5/aprilie-mai 2009)

Legislaţia privind bibliotecile europene

Barbara SCHLEIHAGEN
Director Executiv al Asociaţiei Germane a Bibliotecilor

Legislaţia bibliotecilor:

– susţine aceste instituţii în toate demersurile necesare pentru ca ele să-şi poată îndeplini responsabilităţile;
– oferă asistenţă în momente dificile;
– ajută la menţinerea funcţionării serviciilor conform principiilor democratice de garantare a libertăţii de exprimare.

Subiecte de discuţie:
A. Recomandări europene şi internaţionale
B. Privire de ansamblu asupra actelor normative din bibliotecile statelor membre UE
C. Exemple din unele state europene
– Documentele-cadru – acte normative complexe
– Avantaje/dezavantaje

Manifestul IFLA/UNESCO privind bibliotecile publice:

„Bibliotecile publice sunt în responsabilitatea autorităţilor locale şi naţionale. Ele trebuie susţinute printr-o legislaţie specifică şi finanţate de guvernele locale şi naţionale. Ele trebuie să constituie un element esenţial în orice strategie culturală, informaţională sau educativă de lungă durată. Pentru a asigura cooperarea şi coordonarea la nivelul întregii ţări, legislaţia şi strategiile trebuie să definească şi să promoveze reţeaua naţională de biblioteci, bazată pe standarde de servicii acceptate de comun acord."

Orientări IFLA/UNESCO privind dezvoltarea serviciilor în bibliotecile publice:

– „Activitatea bibliotecilor publice trebuie să se bazeze pe legi, care să asigure locul acestor instituţii în structurile guvernamentale, precum şi permanenţa lor în cadrul acestor structuri."
– „Cu toate acestea, legislaţia privind bibliotecile publice trebuie să menţioneze clar fiecare nivel ierarhic, ce achiziţii există în subordine şi cum se finanţează acestea. De asemenea, toate aceste aspecte trebuie încadrate în legislaţia ţării/regiunii respective."
– Consiliul Europei şi orientările EBLIDA privind politica legislativă a bibliotecilor europene
– Pentru adoptarea legilor sau altor măsuri care sunt în conformitate cu principiile subliniate şi pentru a alinia legislaţia deja existentă la principiile menţionate
– Orientări ale Consiliului Europei – Directivele Comunităţii Europene
– Directivele CE: sunt interconectate şi trebuie să fie implementate în legislaţiile naţionale ale celor 27 de state membre
– Orientările Consiliului Europei: oferă doar recomandări pentru 47 de state membre
– Orientări CE/EBLIDA
– Libertatea de exprimare şi accesul liber la informaţie
– Bibliotecile în cadrul politicilor naţionale privind cartea şi informarea
– Bibliotecile şi domeniul cunoaşterii
– Protejarea patrimoniului de bibliotecă

Principii acceptate de comun acord:
– Rolul semnificativ al bibliotecilor în garantarea libertăţii de exprimare şi a libertăţii de opinie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Existența bibliotecilor trebuie protejată prin finanțare de la stat
– Serviciile de bază trebuie să fie gratuite
– Bibliotecile răspund de colecțiile lor, oricare ar fi sursa de finanțare

O reglementare prea detaliată ar putea conduce la:
– obstrucționarea dezvoltărilor ulterioare
– rectificarea continuă a textelor de legi
– funcționarea la standarde minime, pe baza situației financiare a țării respective

Legislația bibliotecilor în statele membre UE:
– 2/3 dintre statele membre UE au texte legislative specifice privitoare la biblioteci
– Doar 10 state nu au astfel de legi: Bulgaria, Franța, Germania, Irlanda, Luxemburg, Malta, Olanda, Austria, Portugalia și Cipru

Republica Irlanda:
– Legea Bibliotecilor Publice din Irlanda – 1855
– Legea Guvernului Local – 2001:
Trei secțiuni tratează despre serviciile oferite de bibliotecile publice
Susținere substanțială din partea statului
Strategii, orientări, standarde, programe de cercetare

Olanda:
– Legea Bibliotecilor Publice – 1975
– Legea Asistenței Sociale – 1987: principala responsabilitate financiară pentru bibliotecile publice a fost transferată la nivel local
– Legea Politicii Culturale – 1994
– Carta din 1990

Germania:
– În RDG: Ordonanța Bibliotecilor – 1968
– În RFG: lobby început în 1950, eșuat în anii 1970, 1980 și la începutul anilor 1990
– Prima Lege a Bibliotecilor în Germania reunită: în Turingia, adoptată în iulie 2008
– Proiectul Legii Bibliotecilor pentru regiunea Saxonia Inferioară, prezentat în aprilie 2009

Legislația bibliotecilor în statele membre UE:
– Dintre cele 17 state membre care au o legislație specifică, 15 și-au actualizat recent această legislație
– O nouă Lege a bibliotecii a fost adoptată în 1996
– O Lege a bibliotecii, datată 1964

Legislația cu cea mai lungă tradiție:
– Marea Britanie – 1850
– Danemarca – 1920
– Finlanda – 1928

Marea Britanie – Legea bibliotecilor publice și a muzeelor din 1964:
– „oferă servicii de specialitate complete și eficiente pentru toți utilizatorii" (Art. 7.1)
– „corespunde tuturor cerințelor generale și speciale, atât ale adulților cât și ale copiilor" (Art. 7.2)
– „toate facilitățile care vin din partea autorităților sunt gratuite" (Art. 8.1)
– Secretarul de Stat are îndatorirea de a supraveghea aplicarea legii" (Art. 1.1)

Legea daneză privind serviciile de bibliotecă:
– Prima lege a fost adoptată în 1920
– A doua lege a fost adoptată în 1964, apoi revizuită în 1983 și 1993
– Cea de-a treia lege, din mai 2000, definește principiile de bază ale serviciilor daneze de bibliotecă în societatea informațională contemporană

Legea finlandeză a bibliotecilor:
– Primul act legislativ a fost adoptat în 1928
– Acesta a fost revăzut și adăugit în 1961 și 1968
– Cea de-a patra ediție, din 1998, a rămas validă până în 1999, când a fost adoptată versiunea finală a Legii Bibliotecilor din Finlanda, completată prin Decretul Bibliotecilor

Concluzii:
– Nu există o singură modalitate adecvată pentru a concepe o legislație în domeniu
– O lege de acest tip trebuie întotdeauna integrată în structurile legale și politice ale țării respective
– Cu toate acestea, există câteva cerințe de bază pentru o atare lege:
Asigurarea accesului liber la informație și libertatea de opinie
Deservirea obligatorie a municipalității
Suport financiar din partea statului
Servicii de bază gratuite
Dezvoltarea independentă a colecțiilor
Cooperarea interbibliotecară, ca rețea națională

Concluzie finală: Un singur act legislativ privind bibliotecile nu este suficient!

Text prezentat la Conferința NAPLE – EBLIDA,
Legislația europeană privind bibliotecile,
Viena, 8 mai 2009

Traducere de Cristina STAICU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile publice din Nigeria în momentul actual: provocări şi soluţii

Umunna N. OPARA

Rezumat

Acest articol examinează starea bibliotecilor publice din Nigeria. Se arată faptul că, în anii imediat următori dobândirii independenţei şi după războiul civil, dezvoltarea acestora nu a putut fi susţinută din cauza finanţării insuficiente din partea autorităţilor. Sunt identificate probleme precum lipsa banilor, forţa de muncă demoralizată şi slab pregătită, condiţii de trai improprii, care reprezintă adevărate provocări cu care se confruntă aceste biblioteci. Este propusă o remediere imediată a acestor aspecte, ca o condiţie esenţială a progresului.

Cuvinte-cheie: biblioteci publice, Nigeria.

Introducere

Imboldul pentru renaşterea bibliotecilor publice din Nigeria a venit din partea Seminarului UNESCO desfăşurat pe tema dezvoltării acestor instituţii din Africa, ce a avut loc la Colegiul Universităţii Ibadan (în prezent – Universitatea Ibadan) în perioada 27 iulie-21 august 1953. Seminarul a susţinut, printre altele, necesitatea înfiinţării de biblioteci publice în Africa (UNESCO, 1954).

Această acţiune porneşte de la două premise majore: prima, că autorităţile sunt pregătite să supravegheze continuitatea existenţei bibliotecilor printr-o finanţare adecvată, şi a doua, că utilizatorii apreciază valorile informaţionale şi educaţionale oferite de aceste instituţii. În perioada 1955-1980, ele s-au bucurat de o mai mare recunoaştere şi suport nu numai din partea liderilor politici, ci şi din partea intelectualităţii. Această idee este susţinută de Mchombu (1991) şi Mambo (1998), care notau că în acea perioadă, în Africa, bibliotecile publice au primit mai multă atenţie din partea guvernului decât orice alte servicii sociale esenţiale – cum ar fi spitalele sau şcolile. Zeleza (2000) afirma că, în aceeaşi perioadă, sistemul anglofon din Africa a cunoscut o dezvoltare rapidă, ca urmare a necesităţii imperioase de dezvoltare socială, economică şi intelectuală. Azikiwe (1937), de exemplu, considera că africanii au nevoie nu doar de emancipare politică, ci şi de eliberare de sub povara ignoranţei şi analfabetismului. Astfel, biblioteca publică a fost percepută – pe bună dreptate – ca un instrument vital de educare a oamenilor.

La doi ani după Seminarul UNESCO, guvernul regional est-nigerian a promulgat prima lege a bibliotecilor publice în Nigeria. Celelalte guverne regionale – vestic şi nordic, i-au urmat exemplul, prin cele două legi privind depozitul legal – din 1957 şi 1964. În 1959 a fost terminat sediul central al Consiliului Director al Bibliotecilor din Nigeria, iar până la izbucnirea războiului civil din 1967, acesta a deschis filiale în Umuahia, Onitsha, Ikot-Ekpene şi Calabar. Harris (1970) a descris această acţiune ca fiind „cea mai importantă din cele întâmplate în ţară în perioada de după eliberare".

Prin transformarea celor trei, şi mai târziu a celor patru regiuni, în cele 36 de state existente în prezent, în fiecare stat al Nigeriei funcţionează acum câte o bibliotecă publică, cu excepţia capitalei – Abuja. După peste 50 de ani de la fondarea primei biblioteci din ţară este obligatoriu să examinăm problemele cu care acestea se confruntă – mai ales pe fondul reformelor în curs de desfăşurare în sectorul educaţiei, precum şi al campaniei iniţiate de Ministerul Federal al Educaţiei pentru încurajarea lecturii. Din păcate, guvernul nu a implicat încă Asociaţia bibliotecilor din Nigeria în această campanie, despre care nu s-a mai auzit nimic de când a fost iniţiată, în mai 2008.

Situaţia de perspectivă a bibliotecilor publice

Bibliotecile de acest tip nu sunt doar proprietate publică, ci sunt – în general – folosite de către orice cetăţean care plăteşte pentru serviciile oferite (Opara, 2006). Prin urmare, ele există în principal pentru a deservi populaţia din zonă. Conform *Ghidului Bibliotecilor Publice* IFLA/UNESCO (Gill *et al*, 2001), biblioteca publică este o organizaţie înfiinţată, susţinută şi finanţată de către comunitate, fie prin intermediul guvernelor locale, regionale sau naţionale, fie prin alte forme de organizare comunitară. Ele oferă acces la cunoaştere, informare şi creaţii ale imaginaţiei printr-o gamă largă de resurse şi servicii, ceea ce le face disponibile în mod egal pentru toţi membrii comunităţii, indiferent de rasă, naţionalitate, vârstă, sex, religie, limbă, statut economic sau nivel de educaţie. *Manifestul Bibliotecilor Publice* publicat de UNESCO în 2000 stipulează că biblioteca publică este produsul democraţiei moderne şi o dovadă practică a încrederii în educaţia universală, văzută ca un proces ce durează toată viaţa. În termeni operaţionali, biblioteca publică este înfiinţată şi susţinută pentru următoarele scopuri:

– de a oferi oportunităţi de educare şi informare pentru toţi cetăţenii;

– de a îmbogăţi cunoştinţelor individului, pe diferite subiecte/discipline, în cazul în care acesta se angajează în educaţia formală;

– de a oferi modalităţi de acoperire a nevoilor de informare a oamenilor;

– de a sprijini activităţi educative, civice şi culturale ale diferitelor grupuri şi organizaţii sociale;

– de a oferi oportunităţi de agrement şi de a încuraja folosirea constructivă a timpului liber (Wheeler şi Goldhor, 1962).

În afară de cărţi şi periodice, cele mai multe biblioteci publice oferă astăzi o gamă largă de servicii media – inclusiv CD-uri cu muzică, soft, filme pe video sau pe DVD, ca şi facilitarea accesului la Internet. Onadiran şi Onadiran (1981) au descris bibliotecile ca fiind o resursă pentru bursieri, un centru de informare şi de ajutor pentru studenţi, un mijloc de autoeducare şi un centru de petrecere a timpului liber. Doar biblioteca publică poate oferi un mediu deschis şi obiectiv în care indivizii şi interesele lor sunt puse laolaltă cu universul de idei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

și cu informația generală (Wilkins, 1977). Unicitatea acestui tip de biblioteci constă în faptul că se adresează unor utilizatori din cele mai diverse categorii sociale. Aceștia nu au întotdeauna acces la alte feluri de biblioteci, care au – prin natura lor – acces restricționat. Aceasta înseamnă că biblioteca publică aparține tuturor și de asemenea că ea oferă servicii pe care nu le oferă alte biblioteci. Astfel, ea este singura care permite cetățenilor să ia parte la imensul patrimoniu cultural al cunoașterii umane. Adresându-se unui public eterogen, și ideile și informațiile disponibile prin intermediul bibliotecii cuprind întreaga gamă de cunoștințe și opinii. Acest lucru necesită un personal capabil nu numai de a lucra cu acest public, ci și de a accesa și de a aduna material informativ din cele mai diferite domenii. Aceasta este, fără îndoială, cea mai mare provocare la care trebuie să facă față biblioteca. Prin aceasta este ea „specială" și merită, prin urmare, o atenție deosebită. Este singurul tip de bibliotecă cu cea mai largă arie de cuprindere.

Bibliotecile publice din Nigeria, în prezent

În orice țară, sistemul bibliotecilor publice este o convenție socială care are scopul de a conserva și disemina produsele culturale ale respectivei comunități. În Nigeria, acest sistem este asistat prin emiterea de legi privind depozitul legal, chiar dacă aceste legi sunt rareori aplicate. În această etapă a dezvoltării țării, și în contextul globalizării, bibliotecile publice ar trebui să fie gata de a oferi acces liber la cărți și la oricare altă sursă de informare pentru toți membrii comunității (Opara, 2006).

Aprovizionarea serviciilor bibliotecii este responsabilitatea guvernelor naționale și locale din Nigeria. Toate statele Federației oferă servicii locuitorilor lor, prin intermediul bibliotecilor publice. Cu toate acestea, unele consilii locale vin în completarea demersurilor de la nivel național. Acest lucru se poate datora și lipsei unei legislații clare.

Fiecare bibliotecă publică funcționează conform unui sistem tripartit: sedii centrale, departamente și filiale. Primele sunt localizate în capitale, iar celelalte două – în centre urbane, semiurbane și zone rurale. Din păcate, datorită lipsei resurselor, aceste rețele de filiale nu sunt – în general – păstrate. În perioada anilor '60-'70, bibliotecile și-au extins serviciile în mod eficient chiar și în cadrul închisorilor, spitalelor, orfelinatelor și școlilor. Acest lucru a fost facilitat prin intermediul bibliotecilor mobile. În prezent, acest serviciu nu mai este disponibil din cauza deteriorării camioanelor. Și totuși, în fiecare stat, bibliotecile publice asigură servicii pentru copii, iar unele dintre acestea, precum Imo State Library Board, asigură servicii pentru cei cu deficiențe de vedere.

Începând cu anii '80 s-a înregistrat un declin constant în ceea ce privește dotarea materială a bibliotecilor publice din Nigeria. O mare parte a acestei perioade a fost caracterizată prin recesiune economică. Aceasta s-a concretizat în emiterea de către Guvernul Federal a unor anumite politici economice cum ar fi Programul de Ajustare Structurală (SAP) impus de Banca Mondială. Ca urmare a supraproducției de petrol din acea vreme și a greutății datoriilor (încheiate de administrația Obasanjo), au mai rămas puține resurse pentru dezvoltare în general, și cu atât mai puține pentru biblioteci. Conducerea politică a alocat mai mult în direcția altor sectoare, și mai puțin către biblioteci. Aceasta demonstrează încă o dată faptul că, în timp de criză economică, aceste instituții devin o victimă sigură. Pentru a putea să susțină dezvoltarea bibliotecilor (inclusiv a celor publice), în orice societate, economia trebuie să fie suficient de solidă pentru a motiva guvernul să aloce fonduri în această direcție (conform Aguolu, 1989). O țară care se confruntă cu foametea nu poate face o prioritate din educație sau libertate economică și politică (conform Kuhne, 2000). Același autor arată că dreptul la informare nu are nici un sens pentru o persoană înfometată, care nu are un venit decent, educație și nici libertate. Și totuși, se uită adesea – chiar de către factorii de decizie – că tocmai informarea, cunoașterea pot avea rolul decisiv în rezolvarea acestor probleme majore. Aceasta se întâmplă și datorită faptului că biblioteca publică este cu greu percepută ca un instrument puternic pentru transformări sociale, economice și politice. Rosenberg (1993) comenta rolul bibliotecilor în Africa și afirma că acestea nu mai sunt văzute – în prezent – ca fiind cruciale pentru dezvoltarea țării, ca atare nu mai au prioritate în programele naționale. Rasmussen arăta starea dezastruoasă a bibliotecilor din Africa, datorată lipsei resurselor, care nu mai reușesc să acopere nici măcar nevoile de bază ale utilizatorilor lor. În studiul său privind bibliotecile din statele nigeriene Edo și Delta, Emojorho (2005) continua aceeași idee.

Situația sistemului de biblioteci publice al unei țări reflectă nivelul de acceptare a acestor instituții și a personalului specializat, precum și impunerea unui anumit sistem de valori în rândul colectivității respective. Wilmot spunea că „bibliotecile reflectă caracteristicile unei națiuni, forța sa". Astfel, neglijarea acestui sector este reflectarea propriei noastre limitări ideologice, la nivelul conducerii țării, care consideră dezvoltarea și susținerea bibliotecilor ca pe un lux.

Această slabă recunoaștere a rolului culturii se manifestă nu numai în acțiunea sau inerția guvernului, ci și în percepția cetățeanului de rând. Există încă prea mulți membri ai societății noastre care au o concepție îngustă în acest sens. Situația este cu totul alta în țările dezvoltate, unde bibliotecile publice sunt susținute printr-un efort colectiv, al întregii societăți. De exemplu, în unele state americane cetățenii votează – prin referendum – mărirea taxelor alocate acestui sector de activitate, iar în SUA sau Marea Britanie se organizează acțiuni filantropice unde cei bogați își aduc o contribuție importantă. Și în Nigeria există cetățeni înstăriți care are putea să ajute la dezvoltarea bibliotecilor, în aceeași manieră în care au făcut-o și Gerald Ford sau Andrew Carnegie. De fapt, sprijinul insuficient în acest sens a persistat din cauza lipsei unei juste aprecieri din partea cetățenilor în ceea ce privește rolul bibliotecii în bunăstarea socială, economică și culturală a națiunii. Este adevărat că majoritatea nigerienilor sunt încă analfabeți. Și totuși, nu acesta este singurul motiv al problemei. După cum afirma Aboyade (1982), chiar și printre cei educați se manifestă încă un grad scăzut de înțelegere a faptului că informarea înseamnă saltul spre o viață mai bună. Ca atare, acești cetățeni, deși aflați în poziția de lideri de opinie, susțin cu dificultate cauza bibliotecilor.

Noi provocări

Până acum, lucrarea de față a analizat problemele generale cu care se confruntă bibliotecile în Nigeria contemporană. În continuare, ne vom referi la provocările specifice cărora acestea trebuie să le facă față.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fonduri insuficiente

Fondurile insuficiente reprezintă principalul motiv al deteriorării bibliotecilor publice din țară. Toate celelalte probleme derivă de aici, fiind un aspect social complex. După cum nota Sager (1989), o bibliotecă se poate dezvolta doar în măsura în care îi permite bugetul – aceasta cu atât mai mult într-o țară în care susținerea financiară din partea guvernului este ca şi inexistentă. Problema este agravată de alocarea neregulată – în unele state nigeriene – de subvenții inadecvate, ceea ce face planificarea imposibilă. În plus, angajații din aceste state au probleme salariale, ceea ce are ca rezultat un moral scăzut şi mari fluctuații de personal. Cea mai concretă măsură de a sprijini biblioteca rămâne creşterea fondurilor alocate pe cap de locuitor. Acest lucru poate fi stabilit prin împărțirea subvențiilor de la guvern către bibliotecile publice, chiar de către populația ce urmează a fi deservită. Pentru a determina cheltuielile pe cap de locuitor ale Bibliotecii statului Imo – de exemplu – putem împărți subvențiile primite de la guvern în 2001 (13 milioane de NGN) populației totale din acel moment (3.485.499 de locuitori). Rezultatul este aproximativ 5 NGN (adică cca 4 cenți) pe locuitor! Această situație gravă se datorează parțial sistemului contabil public, ce tratează cărțile ca pe nişte termeni economici de la bugetul de stat.

Există o letargie în implementarea subvenționărilor, la toate nivelurile de guvernare a țării. Înregistrările financiare ale Bibliotecii statului Imo dovedesc că nu s-au mai primit fonduri importante încă din 1994. Impactul acestui fapt asupra eforturilor de reconstrucție a bibliotecilor este uriaş. Şi este o situație care se repetă şi în alte state. Oyegade, Nassarawa şi Mokogwu afirmau că în timp ce bibliotecile publice din Nigeria erau neglijate, multe alte domenii au înregistrat creşteri substanțiale de capital în anul respectiv (2002), cu o valoare medie de 20 de milioane de NGN, reprezentând cca 10% din totalul subvenționărilor de la buget. Este binecunoscut faptul că depozitul unei biblioteci înseamnă o continuă adăugare de titluri de cărți şi periodice.

În încercarea de a soluționa subvenționarea insuficientă în acest sector, Adimorah (1988) a propus o regulă conform căreia guvernul federal să contribuie cu 20%, guvernul statului respectiv cu 50%, iar guvernul local cu 30%. Deşi pare o idee bună, nu trebuie totuşi uitat faptul că guvernul federal susține material în totalitate Biblioteca Națională şi toate filialele sale din toate statele nigeriene, deci este foarte probabil să nu agreeze această propunere. În plus, Biblioteca Națională oferă şi ea servicii de bibliotecă publică prin intermediul filialelor sale.

O propunere mai realistă ar fi însumarea fondurilor de la guvernele fiecărui stat, cu cele ale autorităților locale. În momentul de față, bibliotecile publice sunt în principal în grija guvernelor locale. Este deci nevoie de o lege care să ceară fiecărui astfel de guvern să-şi stabilească serviciile de tip bibliotecă publică pe care le oferă în zona sa de jurisdicție.

Trebuie amintit că şi în alte părți ale lumii bibliotecile publice trec prin criza financiară. În America, de exemplu, acestea trec prin „cea mai profundă reducere de buget din istorie" – aşa cum afirmă ALA (Asociația Bibliotecilor din America). Situația este atât de gravă, încât unele biblioteci îşi închid activitatea, iar altele îşi reduc programul de funcționare sau concediază personal. În timp ce acestea caută noi surse de finanțare, altele cresc taxele serviciilor oferite către populație.

Pentru a avea bani mai mulți, este nevoie de extinderea acțiunilor de lobby din partea conducerilor bibliotecilor. Aceasta implică presiune constantă şi putere de convingere, precum şi înțelegerea mecanismelor legislative şi executive ale guvernelor. Bugetele alocate bibliotecilor reflectă modul în care politicienii percep aceste instituții. După părerea Claudiei Lux (2007), unii bibliotecari sunt prea timizi pentru a se implica în politică, astfel că sunt adesea uitați când există nişte bani disponibili. În acest context, Jenkins (1990) le cerea acestora să îşi dezvolte abilitățile ce țin de domeniul politicii.

Forța de muncă slab pregătită şi nemotivată

Calitatea serviciilor bibliotecilor publice depinde până la urmă de cantitatea şi calitatea personalului angajat. Acesta este şi unul dintre aspectele subliniate şi de statisticile UNESCO privind bibliotecile (UNESCO, 1966/67), care defineau rolul bibliotecarului ca fiind „un intermediar activ între utilizator şi carte". Abilitatea de a face rost de fonduri depinde de capacitatea bibliotecarilor de a formula clar şi convingător nevoile instituțiilor lor. Drucker (1973) amintea importanța capitalului uman în atingerea scopurilor şi afirma că „un manager obține rezultate doar prin intermediul oamenilor săi".

În Nigeria, personalul bibliotecilor publice este în general slab pregătit, lipsit de creativitate şi motivație, în timp ce omologii lor din mediul universitar, de cercetare sau din bibliotecile naționale se bucură de salarii crescute. Soluția însă se află chiar la îndemâna angajaților: deşi poate părea dificil, foarte mult depinde de ingeniozitatea acestora, precum şi de o gestionare justă din partea conducerii. Aşa cum afirma şi Sager (1989), principala resursă a unei biblioteci este personalul său. Depinde de conducere să ştie cum să valorifice acest potențial uman pentru a atinge scopurile dorite.

Sedii inadecvate

Sediul unei biblioteci reprezintă unul dintre factorii cei mai importanți în buna funcționare a acesteia. Conform standardelor IFLA, pentru bibliotecile publice (2000), clădirea trebuie concepută astfel încât să reflecte funcțiile serviciilor oferite, iar spațiul trebuie să fie suficient de flexibil pentru a se adapta la servicii noi, ca şi pentru a deservi toți membrii comunității – inclusiv pe cei cu dizabilități. În Nigeria există doar câteva astfel de sedii – cum ar fi bibliotecile statelor Kano sau Ogun. Sediile centrale ale bibliotecilor din Abia şi Imo au fost concepute ca filiale ale fostelor biblioteci regionale ale zonelor de est. Unele biblioteci, precum cele ale statelor Anambra şi Ebonyi, nu au un sediu central propriu, iar altele au sedii aflate într-o avansată stare de degradare. Filialele funcționează în spații fie închiriate, fie donate. Deteriorarea acestor clădiri are un impact puternic atât asupra activității propriu-zise, cât şi a imaginii pe care o oferă acestea ca instituții de cultură. În timp ce numărul potențialilor utilizatori este în continuă creştere, spațiile rămân aceleaşi. De exemplu, clădirea bibliotecii statului Enungu, care este cel mai vechi sediu de bibliotecă publică din Nigeria, a rămas practic neschimbat de la darea în folosință, în 1959, în ciuda creşterii imense a numărului de cititori în prezent.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Colecţiile

Fondul celor mai multe biblioteci publice din ţară nu reuşeşte să ţină pasul cu creşterea exponenţială a cantităţii de informaţie din cauza unei politici financiare neadecvate. *Ghidul Serviciilor Bibliotecilor Publice* editat de IFLA/ UNESCO (2001) prevedea că o bibliotecă publică trebuie să dispună nu numai de resurse adecvate fixe, ci să conţină şi o bază de date aflată permanent la îndemână, care să îi permită susţinerea şi dezvoltarea serviciilor astfel încât să răspundă nevoilor societăţii în orice moment. Aceasta înseamnă că ar trebui să dispună de materiale în orice format, actualizate regulat, inclusiv cu materiale publicate recent şi/sau materiale înlocuite, pentru a răspunde nevoilor de schimbare ale grupurilor şi indivizilor societăţii. În realitate, în cele mai multe biblioteci publice nigeriene situaţia este de departe alta. Colecţiile majorităţii acestor biblioteci ar fi rămas la fel dacă n-ar fi primit ajutor din partea unor asociaţii precum Book Aid International, fostul Petroleum Trust Fund (PTF), sau Education Trust Fund (ETF), sau donaţii de la persoane sau organizaţii din ţară sau din afara ei. Cu toate acestea, se pare că intenţia ETF de a pune bazele a trei puncte de lucru mobile pentru fiecare bibliotecă a fiecărui stat a eşuat, iar Book Aid International şi-a retras serviciile la sfârşitul anului 2008, după ce a contribuit la dezvoltarea bibliotecilor – universitare şi publice – din Nigeria, încă din 1980. Ajutorul a constat în donarea de cărţi aduse pe baza nevoilor exprimate de bibliotecari, care s-au ocupat de transport şi de taxe.

O parte a nemulţumirilor Asociaţiei respective a constat în faptul că, din cauza blocajelor la nivel financiar, s-au acumulat mari cantităţi de cărţi în zona portuară Lagos.

Şi organizaţia ETF şi-a retras de curând ajutoarele pentru bibliotecile publice, pentru a se reîntoarce la acţiunile sale iniţiale de sprijinire a instituţiilor de învăţământ. Impactul asupra bibliotecilor nigeriene a fost uriaş. S-a ajuns la o nevoie acută de carte, precum şi la căutarea altor surse de finanţare pentru revitalizarea unui sistem muribund (Ajidabun, 2004). Conducerile acestor instituţii trebuie cât mai curând să găsească ajutorul material, atât la nivel intern cât şi la nivel internaţional.

Percepţia slabă asupra bibliotecilor publice şi a angajaţilor lor

Aceasta reprezintă probabil cea mai mare problemă a momentului, ce atrage după sine plasarea bibliotecilor la coada priorităţilor guvernului. Biblioteca nu este percepută ca un motor de dezvoltare. Aşa cum arăta Slater (1981), imaginea socială a oricărui grup profesional are trei aspecte: public, propriu şi ideal.

Imaginea publică se referă la modul în care societatea percepe o anumită instituţie sau profesie. Şi cum bibliotecile nu sunt văzute ca instituţii de cultură importante, tot astfel bibliotecarii sunt consideraţi simpli mânuitori de cărţi.

Imaginea de sine reprezintă felul în care fiecare membru al unei instituţii sau profesii se percepe pe el însuşi. Unii dintre bibliotecari nu realizează că această perspectivă le afectează direct imaginea publică.

Slaba recunoaştere şi suportul scăzut rezultă tocmai din percepţia greşită asupra rolului bibliotecilor în societate, aceasta fiind un produs al mentalului (Opara, 2006). Astfel, o principală strategie de management trebuie să fie schimbarea mentalităţii, iar aceasta nu se poate face mai bine decât prin intermediul relaţiilor publice. Acestea nu implică doar crearea unui departament specializat în cadrul bibliotecii şi nu se adresează doar nivelului conducerii, ci întregului colectiv – aceasta pentru că imaginea şi succesul oricărui demers nu depinde doar de conducere, ci şi de acţiunea fiecărui membru şi de impactul asupra opiniei publice.

Legislaţia privind bibliotecile publice în Nigeria

Legislaţia în domeniu este tot atât de veche precum bibliotecile înseşi. Fostul guvern regional pe zona de est a emis în 1955 prima lege de acest tip, care a contribuit la îmbunătăţirea serviciilor de specialitate şi care se află astăzi la baza tuturor legilor emise ulterior. La Seminarul UNESCO privind dezvoltarea bibliotecilor publice din Africa (1954) se arăta că autorităţile pot oferi servicii şi susţinere adecvate nevoilor naţionale doar printr-o legislaţie clară. Doar astfel se poate defini rolul autorităţilor şi se pot crea condiţii pentru îndeplinirea acestui obiectiv, asigurându-se astfel dezvoltarea. Din păcate, unele legi au fost insuficiente în conţinut şi/sau structură, ceea ce a generat dezordine în cadrul Asociaţiei Bibliotecarilor din Nigeria, mai ales în privinţa numirii directorilor şi a membrilor consiliilor de conducere. Ca urmare a unor prevederi ambigue, persoane fără specializare în biblioteconomie au fost numite ca directori, aşa cum s-a întâmplat de exemplu în state precum Edo, Ondo şi Rivers, spre îngrijorarea Asociaţiei. În unele state, niciunul dintre membrii consililului director nu este bibliotecar de profesie, pentru că legea nu specifică clar acest lucru. Poate că doar Decretul din 1982 privind Consiliul bibliotecii de stat din Benue stipulează că toţi membrii conducerii trebuie să fie licenţiaţi în biblioteconomie sau într-un domeniu apropiat. Cele mai multe legi din acest domeniu sunt depăşite, iar guvernele nu fac nimic pentru remedierea acestei situaţii deoarece nu consideră problema bibliotecilor ca o prioritate.

Soluţii

Biblioteca publică reprezintă poarta de acces cea mai la îndemână către cunoaştere, oferind condiţia de bază pentru învăţarea permanentă, independent de dezvoltarea culturală individuală sau de grup a factorilor de decizie (UNESCO 2000). Pentru a se putea realiza toate acestea, e nevoie de o susţinere adecvată din partea autorităţilor, precum şi a membrilor comunităţii pe care o deserveşte. Mai exact, bibliotecile publice din Nigeria au nevoie de următoarele:

- ***Fonduri suficiente*** sunt necesare pentru a acoperi plata regulată a salariilor şi a costurilor de întreţinere şi de consolidare a sediilor, precum şi alte costuri globale. Una dintre biblioteci a fost la un moment dat atât de strâmtorată, încât nu a mai putut să-şi plătească facturile şi a fost debranşată de la sistemul energetic. Trebuie să se renunţe la obiceiul de a trata depozitul de carte ca pe un simplu element de buget, ceea ce a atras după sine discreditarea programelor de dezvoltare.
- ***Sedii adecvate*** atât din punct de vedere arhitectonic cât şi al localizării centrale, pentru a putea fi astfel uşor accesibile tuturor. În unele state, conducerea bibliotecilor a dat în folosinţă sedii imediat ce construcţiile au fost finalizate, fără să se mai urmărească posibiltatea de a adapta aceste sedii unor nevoi viitoare. Astfel, cele mai multe biblioteci publice din Nigeria nu pot fi folosite şi de către persoane cu dizabilităţi sau nevoi speciale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• ***Personal***, care este – de cele mai multe ori – unul nepregătit, iar posturile vacante nu se ocupă deoarece autoritățile locale nu şi-au dat încă aprobarea. Bibliotecile publice din Nigeria au cea mai mare rată de migrație de personal, comparativ cu alte instituții de acelaşi tip din lume, aceasta din cauza condițiilor modeste de lucru. În unele biblioteci, membrii conducerii nu sunt profesionişti în domeniu. Se impune îmbunătățirea condițiilor de muncă, iar aceasta se poate realiza doar prin acordarea statutului academic, garantarea salariilor şi deblocarea posturilor vacante.

• ***Revizuirea legislației*** trebuie aplicată anumitor legi. Posturile vacante trebuie publicate la timp şi trebuie oferite condiții de lucru competitive, pentru a atrage cei mai buni specialişti. Practica aplicată curentă conform căreia angajarea şefilor de biblioteci se bazează doar pe criteriul vârstei, s-a dovedit total ineficientă.

• ***Activitatea de lobby, consiliere şi colectarea de fonduri***, sensibilizarea factorilor de decizie. Cu toate acestea, Meraz (2002) nota că politizarea acestor strategii conduce la folosirea lor improprie de către bibliotecari. Este evident că niciun guvern din Nigeria nu-şi poate finanța singur biblioteca publică. Prin urmare, chiar bibliotecile înseşi trebuie să-şi creeze servicii productive, pentru a face rost de bani. În plus, este nevoie de a atrage susținere din sectorul privat.

• ***Dezvoltarea capacității bibliotecilor***, deoarece este nevoie urgentă de perfecționare a personalului, mai ales în sfera informatică şi a gestionării resurselor.

Concluzii

În societatea contemporană, biblioteca publică este cel mai eficient mijloc de a asigura accesul tuturor cetățenilor la informație şi cunoaştere, indiferent de vârsta sau nivelul de educație al acestora (Heron, 2004).

Bibliotecile publice din Nigeria nu se pot înscrie acestei definiții din cauza sprijinului insuficient şi neadecvat primit din partea autorităților şi a cetățenilor. Este nevoie de asistență specializată pentru ca această instituție să-şi poată îndeplini cu succes rolul în cadrul campaniei *„Citeşte!"*, promovată de Guvernul federal.

Traducere de Cristina STAICU

(Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008), Nr. 4, pp. 349-357)

Arcul de Triumf (1935)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Festivalul Naţional „Lucian Blaga"

Târgu Mureş, 23-26 iulie 2009

Marian NENCESCU

În zilele de 23-26 iulie 2009 s-a desfăşurat la Târgu Mureş, în organizarea Primăriei locale, a instituţiei Prefectului şi a principalelor instituţii de cultură târgumureşene, Universitatea „Petru Maior" şi Casa de Cultură „Mihai Eminescu", ediţia a IX-a a Festivalului Naţional „Lucian Blaga", având anul acesta drept temă *Opera lui Lucian Blaga şi fenomenul religios*.

Societatea Scriitorilor Mureşeni şi Editura Ardealul
în parteneriat cu: Primăria municipiului Târgu Mureş, Casa de cultură „Mihai Eminescu", Universitatea „Petru Maior", Instituţia Prefectului Judeţului Mureş, Consiliul Judeţean Mureş şi Revista *Vatra*.

Organizează
în perioada 23-26 iulie 2009
şi vă invită să participaţi la

Festivalul Naţional
„LUCIAN BLAGA", ediţia a IX-a,

Târgu Mureş, la:
Casa de cultură „Mihai Eminescu"
şi Redacţia Editurii *Ardealul*

Ca de fiecare dată, gazda primitoare şi binevoitoare a fost cărturarul Eugeniu Nistor, directorul Editurii Ardealul, iniţiatorul acestei manifestări, cel care, alături de prefectul judeţului, domnul Marius Paşcan, a oficiat şi ceremonia de deschidere, desfăşurată în prezenţa academicienilor Alexandru Surdu şi Gheorghe Vlăduţescu, dar şi a numeroşi invitaţi, oameni de cultură, jurnalişti, iubitori şi admiratori ai creaţiei blagiene.

Au rostit alocuţiuni prof. Mioara Pop, directoarea Bibliotecii Judeţene „Lucian Blaga" din Alba Iulia, Constantin Şalapi, directorul Centrului Cultural „Lucian Blaga" din Sebeş, judeţul Alba, Lazăr Lădariu, preşedintele Despărţământului judeţean al „Astrei" şi directorul cotidianului „Cuvântul liber", şi scriitorul Zeno Ghiţulescu, preşedintele Filialei Mureş a Uniunii Scriitorilor.

Despre Lucian Blaga, ca filosof şi literat, dar şi despre destinul filosofiei româneşti „în cumpătul vremii" au vorbit şi academicienii Al. Surdu şi Gh. Vlăduţescu, ambii evidenţiind perenitatea acestei manifestări anuale, caracterul viu, deschis al dezbaterilor, entuziasmul tinerilor cercetători şi literaţi de a cultiva spiritul gândirii blagiene, de a-i valorifica potenţele estetice şi culturale.

În încheierea ceremoniei de deschidere, actori ai Teatrului 74, sub îndrumarea regizorului Nicu Mihoc, au recitat un grupaj de texte blagiene, incluzând aforisme, fragmente dramatice şi poezii.

În cadrul Sesiunii de comunicări ştiinţifice, moderată de profesorul clujean Teodor Vidam, au prezentat referate cadre didactice, cercetători şi doctoranzi, reprezentând centrele universitare Cluj, Baia Mare şi, desigur, Târgu Mureş, reunite sub tema comună *Blaga şi fenomenul religios*. S-au circumscris temei comunicările cercetătorului dr. Ionuţ Isac, de la Institutul de Istorie „George Barițiu" din Cluj-Napoca (*Reflexii despre specificul filosofiei în aforismele lui L. Blaga*), şef de lucrări dr. Maria Dorina Paşca de la Universitatea de Medicină Târgu Mureş (*Casa în accepţia blagiană*), prof. drd. Constantin Nicuşan, de la gimnaziul „N. Bălcescu" din localitate (*Mit şi religie în concepţia filosofică a lui L. Blaga*), drd. Mircea Şomlea (*Sursa originară a valorilor la Lucian Blaga şi Eugeniu Speranţia*). S-au mai încadrat în temă, oferind puncte de vedere originale, prof. Bogdan Raţiu, preot drd. Aurel Hâncu şi prof. Ionel Popa.

Din partea Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, semnatarul acestor rânduri a prezentat comunicarea *Timpul în gândirea filosofică blagiană*.

Dezbaterile pe temele enunţate au fost deosebit de intense, reluând şi nuanţând concepte filosofice blagiene.

În cadrul Sesiunii de lansări şi (auto)prezentări de carte au fost supuse analizei publice lucrările *Originalitatea gândirii filosofice blagiene* de prof. Teodor Vidam, „Izvoare filosofice", tomul IV, apărut la Editura Ardealul, sub îngrijirea poetului Eugeniu Nistor, şi volumul de memorialistică *Valurile vieţii, valurile vremii* de colonel (r) Vasile Moldovan. Lucrarea *Metanoia. Însemnări despre cultură, artă, comunicare* de M. Nencescu a întregit tabloul prezentărilor de carte.

În cursul amiezii, la Sala de Oglinzi a Palatului Culturii, în prezenţa primarului oraşului Târgu Mureş, prefectul judeţului, Marius Paşcan, a oferit distincţia „Fibula de la Suseni" academicienilor Alexandru Surdu şi Gheorghe Vlăduţescu, în semn de omagiu pentru contribuţia ştiinţifică la dezvoltarea gândirii filosofice româneşti. Cuvântările de *laudatio* au fost rostite de prof. univ. dr. Teodor Vidam şi dr. Eugeniu Nistor. În cuvântul de răspuns, sărbătoriţii şi-au exprimat dorinţa de a continua să păstreze vie atât opera blagiană cât şi spiritul creator al culturii naţionale, paşaportul nostru către marea familie europeană.

Distincţia culturală „Fibula de la Suseni" reprezintă o replică a unui artefact vechi de 3500 de ani, descoperit în situl arheologic Câmpul Cetăţii, şi se acordă acelor personalităţi ale vieţii publice şi culturale a căror valoare depăşeşte graniţele naţionale. Până în prezent, în cei cinci ani de la instituire, distincţia a fost acordată unui număr de 48 de personalităţi din toate sectoarele vieţii publice.

În cadrul aceleiaşi ceremonii, ministrul Culturii, domnul Toader Paleologu, a lansat volumul *Era supărăcioşilor*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

(Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2009), fiind prezentat de criticul Nicolae Băciuţ, directorul Direcţiei judeţene pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional.

Au mai fost oferite, din partea organizatorilor Festivalului Naţional „Lucian Blaga" şi a primăriei Târgu Mureş, un număr de zece premii constând în diplome şi obiecte simbolice unor tineri cercetători care s-au distins în valorificarea operei blagiene.

În concluzie, manifestarea de la Târgu Mureş, care a angrenat practic toate forţele culturale locale, mass media, bibliotecile, muzeul judeţean şi reţeaua de învăţământ, a dovedit încă o dată că, în adâncul pământului Transilvaniei, bate, distinct şi profund, o inimă românească.

O publicaţie multiculturală: „Izvoare filosofice"

Apărut, într-o ţinută grafică de excepţie, având pe copertă un detaliu din celebrul tablou al lui Raffaello Sanzio *Şcoala din Atena*, publicaţia târgu mureşeană „Izvoare filosofice", tomul IV, cu subtitlul „Periodic de comunicare culturală". Îngrijitorul ediţiei este poetul şi omul de cultură Eugeniu Nistor, directorul Editurii Ardealul.

Fiind o revistă de ţinută academică, scoasă sub egida Facultăţii de Ştiinţe şi Litere a Universităţii „Petru Maior" din localitate, publicaţia se adresează cu prioritate acelei categorii de intelectuali intraţi în malaxoarele post-modernismului, care, surprinşi de binefacerile ştiinţei viitorului, mai găsesc totuşi răgaz să peripatetizeze prin grădinile lui Akademos. Această aparentă pierdere de teren a civilizaţiei aflată sub semnul Galaxiei Gutenberg este compensată astăzi de amploarea cvasi-planetară a comunicării, de unde şi deviza veacului XXI, dedusă de Eugeniu Nistor din cogito-ul cartezian şi adaptată la o realitate filosofică de factură pragmatică: „Eşti văzut şi posezi – deci exişti".

Concentrată ideatic în jurul Festivalului „Lucian Blaga", publicaţia reuneşte o pleiadă de cărturari, majoritatea de formaţie filosofică (de unde şi titlul!), avându-i ca mentori pe academicienii Alexandru Surdu şi Gheorghe Vlăduţescu, şi reprezentând cele mai semnificative „şcoli" de filosofie românească actuală: Bucureşti, Cluj, Sibiu şi Baia Mare.

Din sumarul bogat, echilibrat şi deosebit de atractiv, semnalăm evocarea „C. Noica" semnată de academicianul Al. Surdu, eseul „Dante şi filosofia", datorat primului exeget blagian format sub îndemnarea directă a maestrului, profesorul Ovidiu Drimba, şi studiul, dens ideatic, cu precisă ţintă hermeneutică, „Categoriile filosofice sau valoarea metalingvistică a limbajului" de universitarul clujean Teodor Vidam, cunoscut pentru demersurile sale de constituire a unui sistem etic de comunicare.

Despre Festivalul „Lucian Blaga" dar şi despre filosofie şi altele s-a pronunţat într-un amplu interviu acordat lui Valentin Marica, academicianul Gh. Vlăduţescu. Referindu-se la actualitatea gândirii filosofice blagiene, autorul lucrării *Neconvenţional despre filosofia românească* observa că astăzi nu se mai poate vorbi, în lume, despre culturi majore şi culturi minore, astfel încât teoria lovinesciană a sincronismului cultural, lansată în anii '30 ai secolului trecut, este mai actuală ca oricând.

În consecinţă, Blaga, însoţit de corifeii generaţiei sale, de la Rădulescu-Motru, P. P. Panaitescu şi Ion Petrovici, la şcoala „năistă", în frunte cu „profesorul" Nae Ionescu şi avându-i ca reprezentanţi de frunte pe Mircea Vulcănescu, Noica şi M. Eliade, a pătruns în Europa pe calea culturală, după principiul „Cultura este a întregii Europe". Din acest motiv, susţine academicianul Vlăduţescu, „numai în mintea politicienilor cultura este despărţită de graniţe; firesc, cultura nu se opreşte la frontiere şi nu trebuie să prezinte paşaport!"

În context, este susţinut şi argumentat demersul de tip academic referitor la existenţa unei şcoli naţionale în cultură, inclusiv în filosofie, din simplul motiv că la adevărata eseistică, confundată curent cu gazetăria, nu se ajunge „pe căi diletante", ci urcând, chiar şi în genunchi, trepte şi praguri de cunoaştere. Aşadar, filosofia academică rămâne pentru şeful catedrei de Istoria Filosofiei de la Universitatea bucureşteană o filosofie creatoare, vie şi care depinde în primul rând de oamenii, dar mai ales de cărţile care o slujesc.

Dintre cercetătorii angajaţi cu sufletul, dar şi cu opera pe calea relevării stratului de adâncime al gândirii autohtone care, după o expresie inspirată a lui Blaga, personează, scoţând la suprafaţă adâncimile conştiinţei, semnalăm, alături de domnul Eugeniu Nistor („Polemicile lui Blaga cu tabăra teologilor"), pe concitadinii săi, Ionuţ Isac („Opera lui L. Blaga – antinomii ale exegezei") Aurel Hâncu („Trei studii despre opera lui Blaga") şi Constantin Nicuşan („Ipostaze ale filosofiei blagiene").

Secţiunea literară este ilustrată prin evocarea poetului Ioanichie Olteanu, perenă personalitate culturală a oraşului Târgu Mureş, dar şi grupajul cu rădăcini locale deschis de poeţii Ion Horea şi Ion Brad şi ilustrat de alte nume cu rezonanţă ca George Nimigeanu, Zeno Ghiţulescu, Ileana Şandru sau Armand Giurgea.

În consecinţă, avem de-a face cu un volum situat „la graniţa dintre adevăr şi frumos", deopotrivă accesibil şi solemn, menit să ne ţină aproape tărâmul nemuritor al ideilor filosofice.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De la „omul românesc" la „rostirea filosofică românească"

La împlinirea (la 24 iulie 2009) a unui secol de la naşterea lui Constantin Noica, eveniment ce nu a avut nici pe departe dimensiunea şi ecoul cuvenite unui colos al rostirii filosofice româneşti, academicianul Al. Surdu oferă publicului o carte de *Comentarii la rostirea filosofică* (Editura Kron-Art, Braşov, 2009). Titlul ales nu este întâmplător, având în vedere că Noica însuşi se considera, în perioada cât a funcţionat, cu voie de la autorităţi, ca simplu angajat al Centrului de Logistică al Academiei Române, un „comentator" al operei lui Aristotel. La aceasta se adaugă traducerea a trei dintre cele nouă categorii aristoteliene, dar şi efortul de „instigare" a tinerilor cercetători către *îndeletnicirea grea* a traducerilor din greaca veche. Din aceste îndemnuri, recunoaşte deschis autorul cărţii, s-a născut şi propria sa vocaţie pentru traducerea şi comentariul lui Aristotel, mergând până la formularea, peste ani, a *teoriei formelor prejudicative*, contribuţie majoră a lui Al. Surdu la fundamentarea filosofiei româneşti contemporane.

Pentru a nu-i rămâne dator lui Noica pentru „bucuriile simple" oferite cândva, cartea dedicată maestrului de la Păltiniş este un dar făcut cu „viclenia raţiunii, menit să aducă în schimb mai mult decât a primit". Convingerea lui Al. Surdu este că „rostirea românească fiinţei" este ca o „turbincă" în care încap toate darurile fermecate ale dreptei filosofii, astfel încât autorul constată cu uimită umilinţă: „nu ştiu dacă a mai rămas ceva din mine".

Dând tributul cuvenit lui Mircea Vulcănescu pentru întâia identificare şi definire a unor noţiuni fundamentale „născute din motive româneşti", Al. Surdu constată că cel mai strălucitor, dar şi cel mai risipitor „năist", adică elev al lui Nae Ionescu, îl absolvă *in aeternum* pe Noica de suspiciunea de epigon, din simplul motiv că inclusiv opera lui Noica este parte din *filosofia românească*, fenomen ce astăzi pare să nu-şi mai găsească identitatea.

Argumentele lui Vulcănescu referitoare la existenţa unei şcoli naţionale de filosofie se bazează pe „caracterul naţional" al unui asemenea demers şi au în vedere următoarele condiţii: o activitate filosofică „autentică" apare atunci când este creată de români, din motive româneşti, şi este difuzată în limba română prin scris, viu grai sau conferinţe, bazate pe idei şi sisteme specific româneşti.

Continuând, aşadar, cu bunăştiinţă şi cu acordul familiei Vulcănescu, demersurile pentru definirea specificului românesc în gândirea filosofică, Noica a găsit răgazul să scrie, fără să ţină seama de avertismentul că prin acest demers va atrage deopotrivă oprobiul „esteţilor", deranjaţi de ideea unei gândiri filosofice autohtone, dar şi al *culturalnicilor*, gata să vadă în orice act de bunăvoinţă o concesie faţă de autorităţile statului totalitar.

Cu alte cuvinte, Noica s-a adâncit în tălmăcirea „dimensiunii româneşti a existenţei", programatic, identificând pe cont propriu elemente ce stau la baza unei concepţii filosofice autohtone, cercetând dicţionarele vechi ale limbii, tezaurul de înţelepciune populară dar şi textele cvasitotalităţii gânditorilor români, cu regretul că „nu avem un Eminescu al filosofiei naţionale".

Rezultatul, evidenţiat de academicianul Surdu în cartea sa, este definirea conceptului românesc al „devenirii întru fiinţă", ca o metodă *circulară*, de inspiraţie hegeliană, în patru timpi, expusă sistematic, în două părţi, încheiată cu „Scrisori despre logica lui Hermes", ca un elogiu adus zeului comunicării, şi interpretărilor filosofice.

Cu regretul că un gânditor de talia lui Noica nu a avut şi discipoli pe măsură, cartea academicianului Al. Surdu vine tocmai să acopere o nedreptate şi să umple un gol. Prin tot ce a scris, Noica a creat adevărata „carte de învăţătură a neamului", vrednică să ne păzească soarta „în cumpătul vremii".

Despre „era supărăcioşilor" şi alte metehne româneşti

Cel mai recent volum al ministrului Culturii, dl. Toader Paleologu (*Era supărăcioşilor*, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2009), reia, într-o ordine cronologică, aleatorie o serie de texte „de gazetă", publicate în cotidianul „Ziua", între 2005-2006, grupate în trei capitole distincte: „Diplomaţie şi politică", „Conu Alecu şi prietenii săi" şi „Metehne româneşti", ultimul redus ca dimensiune, dar dens în observaţii „politicos confortabile" cu privire la firea românilor.

Dacă în materie de diplomaţie feciorul lui conu'Alecu, pentru a folosi o expresie publică preluată şi de autorul cărţii, se dovedeşte, pe cât de iniţiat, pe atât de subtil comentator, lucru de altfel previzibil pentru un tânăr educat anume ca să ocupe înalte funcţii publice, surprinzătoare rămân paginile de memorialistică, în fapt un cocktail de retorică şi polemică, ce poate avea succes doar cu condiţia sincerităţii depline. Modelul literar şi cultural avut în vedere de Toader Paleologu transcende spaţiul autohton, mergând spre stilul clasicist, relevat în lucrarea *Cicéron et ses amis* de Gaston Boisier, tradus de Nicolae Steinhardt în anii '80. De la acest nivel ideatic pot fi înţelese mai bine textele lui Toader Paleologu, amestec de veritabilă venerаţie şi respect pentru o generaţie şi o epocă pe care, copil fiind, a trăit-o intens şi subiectiv.

Cum altfel poţi să spui, de pildă, despre „Nicu" Steinhardt că, fără barba de călugăr, era un om „cu desăvârşire... galant", că „Alecu" Paleologu se agăţa în ceasul morţii de Montaigne la fel cum „agitatorii comunişti îl au pe Marx fără a-l citi", ori că Sergiu Al. George, savant orientalist, „refuza să creadă că lumina vine de la răsărit". Astfel de expresii memorabile, iar cartea abundă în acest stil de o savuroasă percepţie subiectivă, vin din partea unuia care, în copilărie, a avut parte de alintările lui „Tătuţ" (Şerban) Cioculescu, vestit meşter al calamburului şi care, din simpatie pentru ilustrul său părinte, îl mai provoca pe tânărul Paleo-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

logu la câte un „brudenschaft", curios să afle ce are „le petit singe savant" în minte.

Relatările lui Toader Paleologu întăresc ideea că generația tatălui său a avut, între altele, ca deviză de referință, îndemnul junimist „anecdota primează". Din păcate, acest spirit natural superior, crescut la şcoala umorului subtil şi a politeții desăvârşite, este nevoit să constate, inclusiv pe pielea lui, câteva din metehnele caracteriale autohtone, ceea ce-i dă un cert complex social. El tratează totuşi cu umor această situație, consolându-se cu faptul că „judecătorul" nu trebuie să se ia prea mult în serios. Cu alte cuvinte, „cei mai buni dintre noi bârfesc, dar adesea o fac fără talent", ceea ce, să recunoaştem, scade valoarea evenimentului colportat.

Alte vicii româneşti, cum ar fi „întârziatul", „tutuiala inegalitară", „ciocoismul compensatoriu" sau „lipsa de rezistență la ce spune şeful" confirmă afirmația că tânărul Paleologu are vocația expresiilor memorabile. Prețul utilizării lor, adesea ascuns, mereu scadent, este riscul pierderii încrederii publice, deznodământ pe care admiratorul lui La Boétie şi al lui Montaigne îl constată frecvent în viața cotidiană. Este masca nietzscheană pe care omul de bun simț care este Toader Paleologu o poartă ca pe o misterioasă aură.

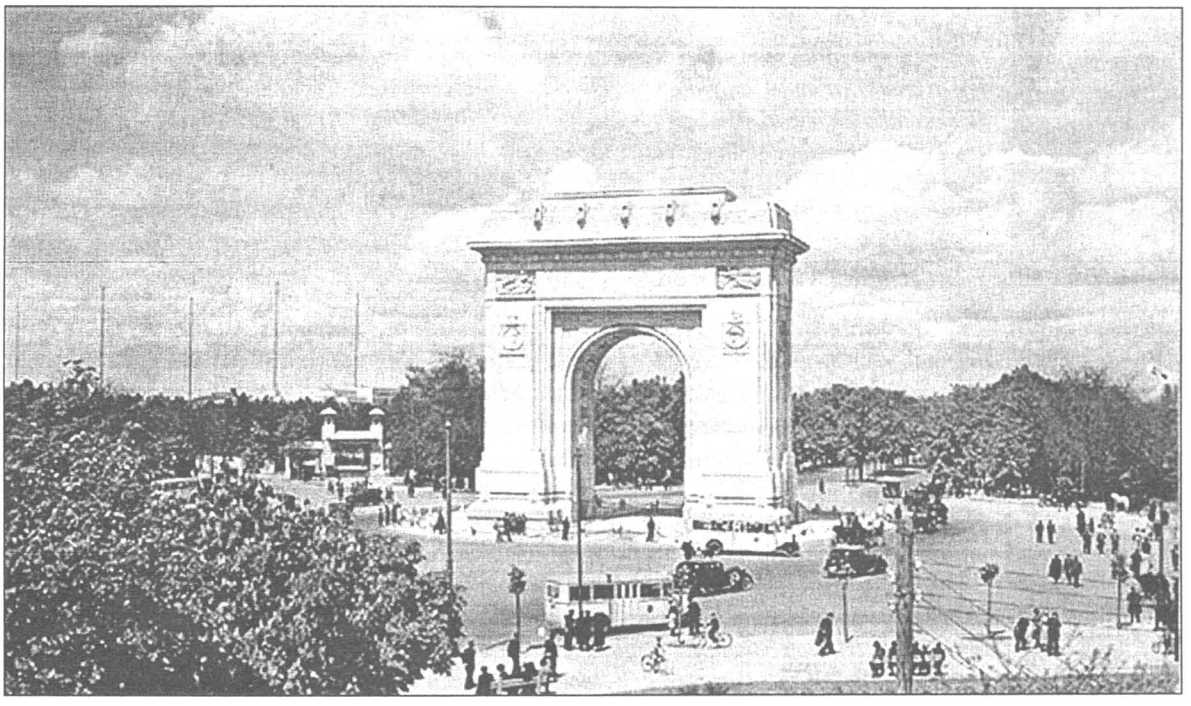

Piața Arcului de Triumf

Sursele ilustrațiilor: pp. 6, 9, 10, 11, 31, 35, 38: din fondul documentar al Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al BMB; coperta II: Constantin Noica, *Jurnal de idei*, text stabilit de Thomas Kleininger, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu, Sorin Vieru, Ed. Humanitas, Buc., 1990; coperta III: Wikipedia; coperta IV: arhiva revistei.

Sursele citatelor: coperta II: Constantin Noica, *Jurnal de idei*; coperta III: Tudor Arghezi, *Scrieri*, 17, *Proze*, Ed. pentru Literatură, Buc., 1968; coperta IV: Iuliu Rațiu, *Praful de pe Cutia Pandorei*, Ed. Pro Humanitate, Buc., 2000.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Ion POP, ***Introducere în avangarda literară românească***
Institutul Cultural Român, Bucureşti, 2007, 304 p.

Ştim astăzi să distingem mai exact între diversele programe şi etape ale avangardei româneşti, putem sesiza mai clar interferenţe doctrinare şi nuanţe individualizante ale fiecărei orientări, suntem tot mai conştienţi de însemnătatea contextului socio-cultural în care ideile europene novatoare au fost receptate şi remodelate, avem mai multe date despre factorii catalizatori veniţi din exterior şi despre realităţile locale, cu o tradiţie specifică. Putem măsura, deci, mai exact calitatea „replicilor", fertilitatea dialogului dintre culturi, cu atenuarea, în consecinţă, a acelor complexe de inferioritate a „periferiei" faţă de Centru, ori de falsă superioritate, datorată unor înclinaţii de tip „protocronist".
(Autorul)

Thierry P. MILLEMANN, ***Faţa ascunsă a lumii occidentale. Secrete şi legături periculoase***
Traducere din limba franceză de Mihai Constantinescu, Pro Editură şi Tipografie, Bucureşti, 2008, 336 p.

După al doilea război mondial şi ororile de la Hiroshima şi Nagasaki, americanii au luat pentru prima oară în serios viitorul planetei. De la începutul anilor '50, studiile economice şi demografice mondiale au evidenţiat că ansamblul rezervelor materiilor prime planetare era suficient doar pentru dezvoltarea ţărilor industriale, iar în lipsa unei intervenţii omenirea risca să nu mai depăşească secolul XXI.

Pentru a putea face faţă, Occidentul, sub egida preşedintelui Eisenhower, a elaborat în mare secret cea mai machiavelică politică de hegemonie, în interesul supravieţuirii speciei umane şi al păstrării civilizaţiei noastre... (Pro)

Dimitrie POPTĂMAŞ, ***Prezenţa şi circulaţia vechilor tipărituri româneşti în zona superioară a văii Mureşului***
Editura Nico, Târgu Mureş, 2008, 220 p.

... Chiar în condiţiile în care, pe plaiurile mureşene, în decursul timpului, alături de populaţia românească autohtonă s-au aşezat secui, maghiari şi saşi, convieţuind împreună cu poporul român, care a înfruntat secole de-a rândul starea de „tolerat" în propriile sale graniţe, în ciuda tuturor oprimărilor politice şi sociale, a continuat să aibă o permanentă şi susţinută cultură spirituală care i-a alimentat continuu conştiinţa originii comune de limbă şi de neam. Contactul neîntrerupt cu viaţa culturală, cu cele două Ţări Române, Moldova şi Ţara Românească, circulaţia permanentă a valorilor culturale redau fără alte mărturii existenţa sentimentului românesc, cu nimic mai prejos decât în zonele compacte româneşti...(Autorul)

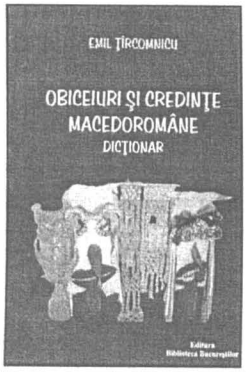

Emil ŢÎRCOMNICU, ***Obiceiuri şi credinţe macedoromâne. Dicţionar***
Editura Biblioteca Bucureştilor, Bucureşti, 2009, 116 p.

... În prezenta lucrare sunt înfăţişate aproximativ 300 de articole. Ele compun un puzzle care la sfârşit rămâne totuşi neterminat deoarece permanent se pot adăuga noi şi noi elemente care să dea o imagine de ansamblu mai structurată. Cercetările în spaţiul balcanic, axate pe identificarea, înregistrarea, arhivarea şi cartografierea elementelor de cultură populară care vor urma, de preferat realizate chiar de macedoromâni, vor putea da elemente noi privind cultura macedoromână, parte a culturii perene româneşti din arealul sud-est european. (Autorul)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lucian BLAGA, *Discobolul*

Ediţie anastatică, îngrijitor de ediţie şi postfaţă de Eugeniu Nistor, Editura Ardealul, Târgu-Mureş, 2009, 133 p.

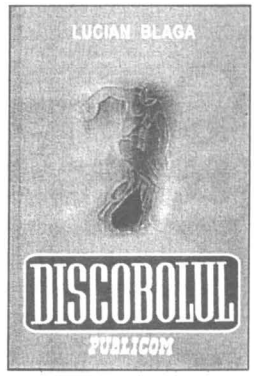

... Ca şi filosofia sistemică, fragmentarismul aforisticii blagiene este proiectat din perspectiva ansamblului general al existenţei, având atât claritate şi profunzime, cât şi consistenţă ideatică şi anvergură metafizică. Avem, aşadar, nu doar o reprezentare a întregului în miniatural, ci şi o reflectare a elementului de detaliu în oglinda întregului...

Am considerat necesar să republicăm această carte, în formă anastatică, deoarece ediţia din 1945 a Discobolului, *fiind tipărită în vremuri tulburi, bântuite de mari convulsii sociale, s-a difuzat într-un spaţiu cultural restrictiv şi a rămas foarte puţin cunoscută cititorilor...* (Eugeniu Nistor)

Serghei ESENIN, *Poezii alese*

Traducere de Dan Vişinescu, prefaţă de Ştefania Vişinescu, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2008, 256 p.

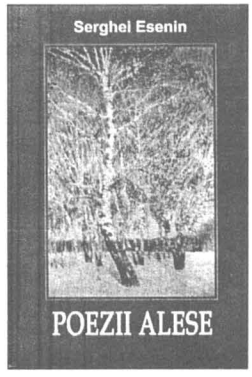

Cine este Dan Vişinescu? Un tânăr bucureştean născut la 4 aprilie 1946, un tânăr inginer care absolvea în anul 1970 Institutul Politehnic din Bucureşti şi care a ales să vină la Târgovişte. Un specialist în transporturi feroviare, care între 1985-1989 a reprezentat România în Organizaţia de Colaborare a Căilor Ferate Europene, cu sediul la Varşovia. Acolo, dat fiind că limba rusă era una dintre limbile oficiale de lucru, şi-a perfecţionat cunoştinţele, l-a citit pe Esenin şi, timid, a început să-l traducă. Nu are pretenţia de a concura cu celelalte traduceri editate până acum. Nu consideră că traducerile lui sunt perfecte. Nu a ezitat să aştearnă pe hârtie cuvinte care i-au plăcut şi pe care le-a armonizat perfect cu sentimentul esenian. Nu a precupeţit nimic pentru a finaliza această remarcabilă lucrare printr-un volum care, iată, sintetizează ceea ce i s-a părut că îl reprezintă ca traducător.

(Dr. Gabriela Niţulescu)

Philip HAWLEY Jr., *Experiment*

Traducere din limba engleză de Ruxandra Cartianu, Editura Vremea, Bucureşti, 2008, 496 p.

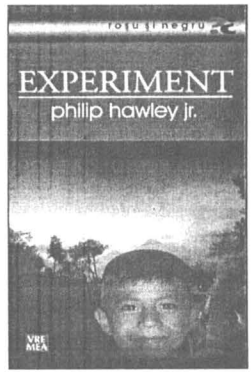

În California de Sud, la spitalul de copii, un băieţel Maya, însemnat cu un tatuaj albastru în formă de corn de lună, moare de o boală misterioasă.

În America Centrală, o boală necunoscută se răspândeşte în satele tribale. Şi curând, Luke McKenna, un medic care lucrează la Urgenţa pediatrică din Los Angeles, va descoperi legătura între aceste întâmplări şi demonii din trecutul lui întunecat.

Un cataclism global se pregăteşte, iar femeia pe care o iubeşte încearcă să oprească dezastrul. Nu mai e timp... şi Luke McKenna nu mai are decât o singură speranţă: să reînvie fantomele trecutului său, multă vreme ascuns. (Vremea)

Vasile Spiridon, *Apărarea şi ilustrarea poeziei*

Editura Timpul, Iaşi, 2009, 181 p.

... Fiecare critic român are în rucsac bastonul de director (formator) *de opinie şi legitimaţia* (legitimarea) *de a scrie o istorie a literaturii, musai de peste două mii de pagini care să încaiere generaţiile între ele. Scriind despre scriitorii din generaţii diferite, Vasile Spiridon face un gest paradoxal, de generozitate, împăcând metaforele din momente literare diferite prin discursul critic, dând o coerenţă de valoare şi intensitate poeziei române de azi şi dintotdeauna...*

(Adrian Alui Gheorghe)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Securitatea privată, ca alternativă publică

O revistă cu totul aparte dă o notă de culoare în peisajul mass media românesc: „Securitatea privată", cu subtitlul „Protecţie. Pază. Detectivistică. Atitudine". Sensul acestui demers publicistic ce durează de mai bine de patru ani (revista a ajuns la nr. 2 (26)/2009, având o apariţie la două luni) este de a susţine un management eficient, pragmatic şi de calitate al serviciilor private de protecţie, ca un răspuns la o realitate cotidiană încărcată de neprevăzut.

Adresându-se cu prioritate personalului care desfăşoară activităţi private de investigaţie în domeniile economic, judiciar sau transport de valori, revista pledează nu numai pentru o simplă solidarizare a structurilor care activează în domeniu, dar şi pentru o acţiune concentrată în scopul promovării Legii sub toate aspectele ei formale, morale şi sociale.

În caz contrar, susţine preşedintele Consiliului editorial al publicaţiei, dr. Pavel Abraham, pierderile la nivel social pot fi insuportabile, în special în planul imaginii şi, implicit, al încrederii publice în acest gen de servicii.

Între colaboratorii de marcă ai publicaţiei, majoritatea membri ai Consiliului editorial, întâlnim, alături de cadre didactice universitare, jurnalişti, experţi militari, patroni de firme de protecţie şi pază, şi directori de biblioteci publice, precum domnii Dumitru Ghiţă şi Mihail Sachelarie, de la Călăraşi, respectiv Piteşti.

Tematica abordată, diversă, densă şi bogat argumentată, cuprinde teme atât de strictă specialitate, precum „Portretul robot" (autor dr. Ion David, director adjunct al Poliţiei Române) sau „Identitatea persoanei" (autor dr. Paraschiv Peţu, director adjunc al Direcţiei pentru Evidenţa Persoanelor), cât şi altele legate de practica judiciară, psihologie socială sau teoria comunicării.

Beneficiind de colaborarea unor condeieri de prestigiu, precum Liviu Vişan, preşedintele Societăţii Scriitorilor Militari, Paul Carpen, analist militar şi autor al unor lucrări inspirate din acţiunile serviciilor secrete, sau dr. Nicolae Rotaru, specialist în comunicare publică, revista captează atenţia prin eleganţa abordării unor teme de strictă actualitate („Terorismul cibernetic", „Dependenţa patologică" sau „Comunicarea în societatea modernă").

Aflată în prim-planul luptei pentru susţinerea unor principii etico-politice sănătoase, menite să călăuzească societatea românească actuală, publicaţia „Securitatea privată" (avându-l încă de la înfiinţare la conducere pe Firiţă Carp, un „veteran" al presei militare) oferă nu doar motive de reflecţie, ci chiar soluţii, unele chiar radicale. „Cine afirmă că articolele de presă trăiesc doar o zi, nu are pe de-a-ntregul dreptate. Oamenii nu uită chiar aşa de uşor. Aşezând în faţa acelor aşa-numiţi «agitatori» propriile articole de presă din trecut, putem determina constituirea unor opinii atât în rândurile celor care i-au citit, dar mai ales ale acelor care i-au şi crezut", scrie Paul Carpen într-un articol despre „Culpa individuală şi pedeapsa colectivă".

În concluzie, revista celor ce activează pe frontul necunoscut al culegerii de informaţii cu caracter privat merită nu doar răsfoită, ci chiar studiată, inclusiv de către cei care fac atâta caz de ideea societăţii civile, ca alternativă publică la asaltul autorităţii tot mai agresive a statului de drept.

Marian NENCESCU

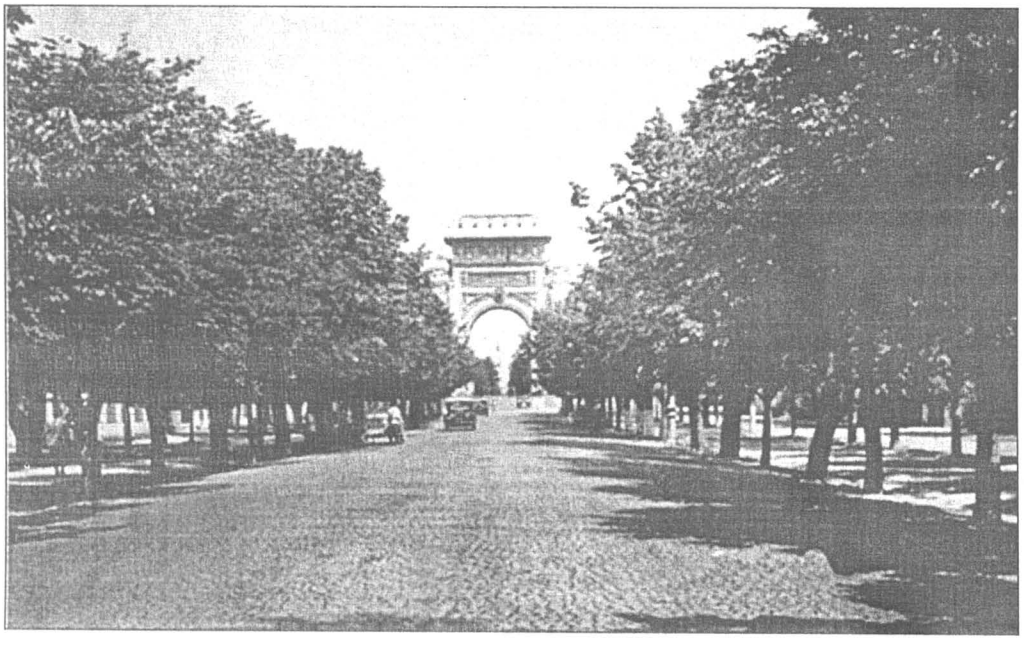

Arcul de Triumf văzut din Şoseaua Kiseleff

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

iulie 2009

♦ 1 iulie. **Ziua Mondială a Arhitecturii**
♦ 1 iulie 1804. 205 ani de la naşterea scriitoarei franceze **George Sand** (1 iul. 1804 – 8 iun. 1876)
♦ 1 iulie 1929. 80 de ani de la naşterea prozatorului **Costache Olăreanu** (1 iul. 1929 – 23 sept. 2000)
♦ 1 iulie 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Sydney Pollak**, actor, regizor şi producător american de film (1 iul. 1934 – 27 mai 2008)
♦ 2 iulie 1724. 285 de ani de la naşterea poetului german **Friedrich Gottllieb Klopstock** (2 iul. 1724 – 14 mart. 1803)
♦ 2 iulie 1914. 95 de ani de la moartea prozatorului şi publicistului **Emil Gârleanu** (5 ian. 1878 – 2 iul. 1914)
♦ 3 iulie 1929. 80 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului **Zeno Ghiţulescu**
♦ 4 iulie 1804. 205 ani de la naşterea scriitorului american **Nathaniel Hawthorne** (4 iul. 1804 – 19 mai 1864)
♦ 5 iulie 1889. 120 de ani de la naşterea scriitorului şi cineastului francez **Jean Cocteau** (5 iul. 1889 – 11 oct. 1963)
♦ 5 iulie 1899. 110 ani de la naşterea scriitorului francez **Marcel Achard** (5 iul. 1899 – 4 nov. 1974)
♦ 5 iulie 1919. 90 de ani de la emiterea, de către Guvernul României, a unui decret-lege de înfiinţare a **Asociaţiei Bibliotecilor Publice cu caracter de Stat**, formulă de organizare propusă şi susţinută de istoricul Nicolae Iorga
♦ 6 iulie 1844. 165 de ani de la naşterea lui **Ioan Alexandru Lapedatu**, poet, prozator şi publicist (6 iul. 1844 – 28 mart. 1878)
♦ 6 iulie 1944. 65 de ani de la naşterea poetului **George Alboiu**
♦ 6 iulie 1964. 45 de ani de la moartea lui **Ion Vinea**, scriitor, traducător, editor, publicist (17 apr. 1895 – 6 iul. 1964)
♦ 6 iulie 1979. 30 de ani de la moartea lui **George Lesnea**, poet, traducător (25 mart. 1902 – 6 iul. 1979)
♦ 7 iulie 1884. 125 de ani de la naşterea lui **Lion Feuchtwanger**, scriitor german (7 iul. 1884 – 21 dec. 1958)
♦ 7 iulie 1899. 110 ani de la naşterea regizorului american **George Cukor** (7 iul. 1899 – 24 ian. 1983)
♦ 7 iulie 1924. 85 de ani de la naşterea pictorului **Avram Mentzel**
♦ 8 iulie 1894. 115 ani de la naşterea lui **Piotr Leonidovici Kapiţa**, fizician rus, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1978 (8 iul. 1894 – 8 apr. 1984)
♦ 9 iulie 1879. 130 de ani de la naşterea lui **Ottorino Respighi**, compozitor neoclasic italian (9 iul. 1879 – 18 apr. 1936)
♦ 9 iulie 1924. 85 de ani de la naşterea lui **Sergiu Sarchizov**, compozitor, dirijor
♦ 10 iulie 1509. 500 de ani de la naşterea teologului francez **Jean Calvin** (10 iul. 1509 – 27 mai 1564)
♦ 10 iulie 1929. 80 de ani de la naşterea prozatorului **Marin Ioniţă**
♦ 11 iulie 1949. 60 de ani de la naşterea scriitoarei şi traducătoarei **Liliana Ursu**
♦ 11 iulie 1974. 35 de ani de la moartea scriitorului suedez **Pär Lagerkvist**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1951 (23 mai 1891 – 11 iul. 1974)
♦ 12 iulie 1884. 125 de ani de la naşterea pictorului şi sculptorului italian **Amedeo Modigliani** (12 iul. 1884 – 25 ian. 1920)
♦ 12 iulie 1904. 105 ani de la naşterea scriitorului chilian **Pablo Neruda**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1971 (12 iul. 1904 – 23 sept. 1973)
♦ 12 iulie 1909. 100 de ani de la naşterea filosofului **Constantin Noica** (12 iul. 1909 – 4 dec. 1987)
♦ 12 iulie 1929. 80 de ani de la naşterea artistei plastice **Angela Balogh**
♦ 13 iulie 1924. 85 de ani de la naşterea baritonului **Octav Enigărescu** (13 iul. 1924 – 1993)
♦ 14 iulie 1904. 105 ani de la moartea lui **Anton Pavlovici Cehov** (29 ian. 1860 – 14 iul. 1904)
♦ 14 iulie 1904. 105 ani de la naşterea scriitorului american **Isaac Bashevis Singer**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1978 (14 iul. 1904 – 24 iul. 1991)
♦ 14 iulie 1914. 95 de ani de la naşterea actorului francez **Lino Ventura** (14 iul. 1914 – 22 oct. 1987)
♦ 15 iulie 1274. 735 de ani de la moartea lui **Giovanni di Fidanza Bonaventura**, filosof, teolog italian (1221 – 15 iul. 1274)
♦ 15 iulie 1859. 150 de ani de la naşterea poetului **Dumitru Theodor Neculuţă** (15 iul. 1859 – 17 oct. 1904)
♦ 15 iulie 1919. 90 de ani de la naşterea scriitoarei britanice **Iris Murdoch** (15 iul. 1919 – 8 feb. 1999)
♦ 18 iulie 2009. A decedat scriitorul **Iuliu Raţiu** (20 iul. 1930 – 18 iul. 2009)
♦ 19 iulie 1924. 85 de ani de la naşterea lui **Traian Liviu Birăescu**, prozator, critic literar
♦ 20 iulie 1304. 705 ani de la naşterea poetului renascentist italian **Francesco Petrarca** (20 iul. 1304 – 18 iul. 1374)
♦ 20 iulie 1919. 90 de ani de la moartea lui **Vasile G. Morţun**, prozator, dramaturg (30 nov. 1860 – 20 iul. 1919)
♦ 20 iulie 1934. 75 de ani de la naşterea prozatorului **Valentin Şerbu**
♦ 20 iulie 1934. 75 de ani de la moartea lui **Ştefan Zeletin**, sociolog, economist, filosof (19 iun. 1882 – 20 iul. 1934)
♦ 20 iulie 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Ilie Guţan**, critic şi istoric literar
♦ 21 iulie 1899. 110 ani de la naşterea poetului american **Harold Hart Crane** (21 iul. 1899 – 27 apr. 1932)
♦ 21 iulie 1899. 110 ani de la naşterea lui **Ernest Hemingway**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1954 (21 iul. 1899 – 2 iul. 1961)
♦ 21 iulie 1904. 105 ani de la naşterea lui **Ion Biberi**, prozator, eseist şi critic literar (21 iul. 1904 – 27 sept. 1990)
♦ 21 iulie 1919. 90 de ani de la moartea generalului **Eremia Grigorescu** (28 nov. 1863 – 21 iul. 1919)
♦ 21 iulie 1969. 40 de ani de la **primul zbor pe Lună** al lui Neil A. Amstrong
♦ 23 iulie 1869. 140 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Adamescu**, istoric literar, publicist, bibliograf (23 iul. 1869 – 4 mart. 1942)
♦ 23 iulie 1924. 85 de ani de la naşterea prozatorului **Eugen Teodoru**
♦ 24 iulie 1864. 145 de ani de la naşterea dramaturgului german **Frank Wedekind** (24 iul. 1864 – 9 mart. 1918)
♦ 25 iulie 1964. 45 de ani de la moartea sculptorului **Corneliu Medrea** (8 mart. 1889 – 25 iul. 1964)
♦ 26 iulie 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Cezar Baltag**, poet, publicist şi traducător (26 iul. 1939 – 26 mai 1997)
♦ 26 iulie 1939. 70 de ani de la naşterea scriitorului **Gheorghe Azap**
♦ 27 iulie 1824. 185 de ani de la naşterea scriitorului francez **Alexandre Dumas-fiul** (27 iul. 1824 – 27 nov. 1895)
♦ 28 iulie 1804. 205 ani de la naşterea filosofului german **Ludwig Feuerbach** (28 iul. 1804 – 13 sept. 1872)
♦ 28 iulie 1854. 155 de ani de la naşterea lui **Victor Babeş**, anatomopatolog şi bacteriolog (28 iul. 1854 – 19 oct. 1926)
♦ 28 iulie 1894. 115 ani de la naşterea scriitorului britanic **Aldous Huxley** (28 iul. 1894 – 22 nov. 1963)
♦ 29 iulie 1889. 120 de ani de la naşterea scriitorului **Mircea Dem Rădulescu** (29 iul. 1889 – 6 iun. 1946)
♦ 29 iulie 1979. 30 de ani de la moartea filosofului şi sociologului german **Herbert Marcuse** (19 iul. 1898 – 29 iul. 1979)
♦ 30 iulie 1784. 225 de ani de la moartea lui **Denis Diderot**, scriitor, filosof şi enciclopedist francez (5 oct. 1713 – 30 iul. 1784)
♦ 30 iulie 1894. 115 ani de la naşterea scriitorului **Al.O. Teodoreanu** (30 iul. 1894 – 15 mart. 1964)
♦ 31 iulie 1849. 160 de ani de la moartea poetului maghiar **Petöfi Sándor** (1 ian. 1823 – 31 iul. 1849)
♦ 31 iulie 1914. 95 de ani de la naşterea actorului şi regizorului francez **Louis de Funès** (31 iul. 1914 – 27 ian. 1983)
♦ 31 iulie 1944. 65 de ani de la moartea scriitorului francez **Antoine de Saint-Exupéry** (29 iun. 1900 – 31 iul. 1944)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

MONTAIGNE – On Books 2

Eugen Ionescu Centenary

Exit the King (Excerpt) 3

B. ELVIN – [Between Consciousness and Delusion] 7

Marian NENCESCU – A Bold Town-Planning Project: The Little Sinaia near Bucharest 9

Bucharest Metropolitan Library – Editions 13

Constantin Noica's Centenary 14

History of the Book – IMMANUEL KANT 16

Contemporary Autographs – *Eugeniu NISTOR* 18

Rodica COSMACIUC – The Center for Leisure Activities and Occupational Innovation 20

Letter from Bucharest District 2 Mayor 21

Marian NENCESCU – The Emblems of Mediaş 22

EBLIDA – The Expert Groups' Role in Developing the Reference Fields 23

Barbara SCHLEIHAGEN – Library Legislation in Europe 25

Ummuna N. OPARA – The Public Library in Contemporary Nigeria: Challenges and the Way Forward 27

Marian NENCESCU – The "Lucian Blaga" National Festival, Târgu Mureş, July 23-26, 2009 32

Catalogue 36

Marian NENCESCU – The Private Security as Public Alternative 38

Calendar – July 2009 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacţia: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacţia: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI
Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 2 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON. Primul an de apariţie: 1998.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JEAN CALVIN

1509-1564

500 de ani de la naştere

***„Cetăţenii primiseră din mîinile uscate şi energice ale lui Jean Calvin, continuatorul lui Farel, zapisul unui înţeles nou, refuzat de Roma, al Sfintelor Scripturi, hotărîţi să nu-l tocmească şi să-l păstreze neatins. După aproape cinci veacuri, codul credinţelor religioase ale poporului genevez este într-adevăr intact, şi controversele pe care le stîrneşte sînt tot atît de vii şi de voiniceşte apărate ca şi la toaca vecerniei din ziua de 21 decembrie 1602… omul Reformei, de pe coastele lacului Léman, era o personalitate de liberă cugetare, egală cu Luther şi Zwingli, şi un mare scriitor al limbii franceze, dovedit în stilul ghimpat şi rupt şi unic al* scrisorilor…"**

Tudor Arghezi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

IULIU RAŢIU

1930-2009

„Pentru vârstele oamenilor, perioada adolescenței este un Purgatoriu – atunci când nu-i chiar Infernul… Este, totuşi, ceva frumos, minunat de frumos, ca celebrul (prin muzicalitatea sa) vers al lui Dante din **Divina Comedia**: **«E caddi come corpo morto cade»** – *care încorporează, premonitoriu, magnificul început şi sfârşit al vieții. Numai că, în mod ostentativ-ironic, adolescența rămâne* **«la mijloc»**, *adică acolo unde se dă, cu adevărat, lupta pe viață şi pe moarte. Şi cum două rele sunt numai începutul, într-un târziu afli că, aşa cum poeții nu locuiesc într-o țară, ci într-o limbă, adolescenții nu locuiesc în timp, ci în spirit…“*

Praful de pe Cutia Pandorei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro